

BU AN'I DAHA ÖNCE YAŞAMIŞTIM

Murat Gülsoy

CAN

Murat Gülsoy

BU AN'I DAHA ÖNCE YAŞAMIŞTIM

CAN

TÜRK YAZARLARI

Yayın Yönetmeni
İlknur Özdemir

Dizgi
Serap Bertay

Düzelti
Nurten Sönmezcan

Montaj
Mine Sarıkaya

Kapak Düzeni
Semih Özcan

İç Baskı ve Cilt
Şefik Matbaası

Kapak Baskı
Çetin Ofset

1. basım : Haziran, 2004

ISBN 975-07-0422-3
© Murat Gülsoy / Can Yayınları Ltd. Şti. (2004)

Murat Gülsoy
BU AN'I DAHA ÖNCE YAŞAMIŞTIM

ÖYKÜ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
http://www.canyayinlari.com
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

MURAT GÜLSOY'UN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI

OYSA HERKES KENDİSİYLE MEŞGUL / *öykü*
BU KİTABI ÇALIN / *2001 Sait Faik Öykü Ödülü*
ÂLEMLERİN SÜREKLİLİĞİ VE DİĞER HİKÂYELER / *öykü*
BİNBİR GECE MEKTUPLARI / *öykü*
BU FİLMİN KÖTÜ ADAMI BENİM / *roman*
BU AN'I DAHA ÖNCE YAŞAMIŞTIM / *öykü*

Murat Gülsoy, 1967'de İstanbul'da doğdu. Mühendislik ve Psikoloji eğitimi gördü. Boğaziçi Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışıyor. 1992-2002 yılları arasında *Hayalet Gemi* dergisini yayına hazırlayan editörlerden biri olarak çalıştı. 2000 yılından bu yana elektronik yayınevi altkitap'ın editörlerinden. 2001 yılı Sait Faik Hikâye Armağanı, *Bu Kitabı Çalın* adlı kitabına verildi.

www.muratgulsoy.com

Süreyya Ada ve Yusuf Ali'ye

İçindekiler

Yazıyla İşaretlenmiş 11
Ekici 25
Bize Kuşdili Öğretildi 33
Tanrı'nın Sözleri 46
Hangisi Gerçek Anahtar? 58
Zaman Makinesi 69
Kendi Üzerine Kapanan Köle Hakkında 84
Kuşku 88
Genleşen Kafka Metni 103
Cennet Kaçkınları 115
İki Film Devamlı 124
Ütopya: 337 Milisaniye 134
Kaçak Yolcular 144
Zihnin Yangın Yerinden Kurtarılmış Parçalar 153
Gittikçe Küçülen Bir Ruh 160
Hayatım Yalan 173
Tanrı Beni Görüyor mu? 185

YAZIYLA İŞARETLENMİŞ

Gecenin sularına kum serpiyorum.
Zerreler düşerken yanıyorlar,
bana çok geçmişte kalmış
başka bir düşüşü hatırlatıyorlar.
Sandman

"... Kimberly gözlerini Adams'a dikerek sigarasından derin bir nefes çekti. Konuşmaya niyeti yoktu. Söze onun girmesini bekliyordu. Birazdan, 'Bugün ne yaptın?' ya da 'İş nasıl gitti?' gibi masum bir soruyla başlayacak olan doludizgin kavgaya kendini hazırlıyordu. Artık gündelik cehennemlerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiş olan Adams'ın kıskançlık krizleri ile başa çıkmakta zorlanıyordu. Daha ne kadar bu şekilde devam edebileceğini bilmiyordu. Adams, bardağındaki buzu ağzına atıp kıtır kıtır yemeye başladığında, Kimberly akşamdan bu yana durmaksızın içtiği sigaralara bir yenisini daha eklemekle meşguldü. İnsan ancak kocasına karşı nedensiz bir şekilde suçluluk duyabilir, diye düşünüyordu içinden. Adams kravatını gevşetirken müşfik bir ses tonuyla bir süre sonra Kimberly'nin sağ gözünün morarması ile sonlanacak kavgayı başlatan soruyu sordu: 'Bugün neler yaptın hayatım?' Kimberly'nin alt dudağı titremeye başlamıştı bile.

Babası yaşındaki bu hastalıklı adamın gözünde neler yapmamıştı ki... Arkasını döner dönmez..."

Birdenbire başucumdaki lamba sönüverdi. Kitabı, okuduğum sayfayı kaybetmemeye çalışarak yanımdaki boş yastığa koydum. Kimberly biraz daha bekleyebilirdi. Elektriğin kesilmiş olduğunu anlamış olmama rağmen lambanın düğmesini el yordamı ile bulup kurcaladım. Yararı yoktu, gerçekten de elektrik kesilmişti. Saati tahmin etmeye çalıştım. Eve yarım gibi gelmiştim. Yatağa girip kitap okumaya başlayalı da neredeyse yarım saat olmuştu. Bu saatte kesilen elektriğin ne zaman geleceği hiç belli olmazdı. Birçok insan yataklarında mışıl mışıl uyuyor olmalıydı. Benim gibi uykusu kaçmış olan birileri varsa bile hiçbiri arızaya haber vermek için çaba göstermezdi. Nasıl olsa uyuyacaklardı. Kesintinin boyutunu anlamak için pencereye yöneldim.

Dışarıda ağır sisli bir hava vardı. Sokak lambaları da sönüktü. Bu açıdan baktığımda her zaman görmeye alıştığım karşı bloklar da sis ve karanlık yüzünden görünmez olmuşlardı. Bir süre caddeden araba geçmesi için boşu boşuna bekledikten sonra ümidimi kestim. Pazartesi gecelerinin şehrin en sıkıcı, en ölü zamanları olduğunu biliyordum. Hava almak için pencereyi açtığımda genzimi yakan dumanlı, soğuk bir karanlık boynuma saldırdı. Pencereyi kapattım. Isınmak için bacaklarımı kalorifer dilimlerine yasladım. Hızla soğumaya başlamışlardı. Ne yapacağımı kestiremiyordum. Yatağa dönüp uykumun gelmesini bekleyebilirdim ya da evin içinde bir ışık kaynağı arayabilirdim.

El yordamı ile mutfağa doğru giderken evde hiç mum bulunmadığını hatırladım. Ne bakkallarda satılan beyaz mumlardan, ne de artık her evde bolca bulunan süs mumlarından vardı. Bir süre karanlığın içinde kör bir hayalet gibi dolandıktan sonra aklıma geldi: Olası bir depremde alıp kaçmak üzere hazırlamış olduğum, ancak kısa bir süre sonra dolaplardan birinin içinde unutulmaya terk ettiğim çantanın içinde bir el feneri olacaktı. Feneri bin bir

güçlükle bulup düğmesine bastığımda çok kısa bir an ampulün filamentinin kızardığını, ardından da pilinin son nefesini verdiğini gördüm. Yoğun karanlığın içinde bir an parlayıp sönen ışık gözlerimi o kadar kamaştırdı ki, ampulün gerçekten yanıp yanmadığına emin olamadım. Belki de yandığını hayal ettim. Bilinen tek gerçek karanlığın sürmekte olduğuydu. Çantayı olduğu gibi bırakıp yatağa geri döndüm.

Bir süre gözlerimi kapatıp uyumaya çalıştım. Oda o kadar karanlıktı ki gözlerimi kapatıp kapatmadığımı anlayamıyordum. Hiç değilse bir kibrit ya da çakmak olsaydı diye hayıflanırken gözümün önüne geçen gün ofiste masamın en berbat çekmecelerinden birine Zippo çakmağımı fırlatan halim geldi. Sigarayı tüm aksesuarları ile birlikte bırakma kararımı uygulamaya başladığım o sersemlik an'ı. Oysa şu anda bir sigara içmek için neler vermezdim... Bir köşede unutulmuş sarma sigara tütünüm olacaktı ama... Sigara olsa bile neyle yakacaktım ki? Elektrik ocağı kullandığım için kibrit ya da çakmak da yoktu. Kendimi uygarlığa tam anlamıyla teslim etmiştim.

Uyku gelmek bilmiyordu. İç sıkıntısıyla sağdan sola dönüp dururken biraz önce karanlık yastığın üzerinde unuttuğum kitapla burun buruna geldim. (İki kişilik bir yatakta ben ve açık unutulmuş bir kitap.) Kimberly çoktan yumruğu yemiş olmalıydı. Aslında iç sıkıntımı artırmaktan başka bir işe yaramayan romanı neden okuyordum ki... Çözümsüz insan ilişkileri, bunalımlı kent betimlemeleri, yorgun psikolojik irdelemeler... Kendi yaşamımın incelikten ve estetikten uzak ayrıntılarının kötü bir çeşitlemesinden ibaret bu tür romanlar okumayı bırakmalıydım. Sırtımı dönerken kitap yataktan düşerek öyle korkunç bir sesle yere çarptı ki birdenbire uyandım. Bir süredir uyku ile uyanıklık arasında gezindiğimi ancak o zaman anladım. Sanki kitap yere düşerken aynı anda bu gürültüyü fırsat bilen bir hırsız kapıyı baltayla kırıp içeri girmiş, sinsice ikinci bir gürültü an'ını beklemeye başlamıştı. Yatakta doğrulup evi dinlemeye başladım. Çıt çık-

mıyordu. Kendi nefesimden, kalp atışlarımdan başka bir canlılık belirtisi yoktu. Bu abartılı sessizlik, içimdeki ilkel adamın korkularını körüklüyordu. Hiç olmazsa caddeden bir araba geçseydi... Evet, pazartesi gece yarısından sonra insanların sokaklarda dolaşmamalarını anlıyordum ama... (Ama sessizliğin bu kadarı da biraz tuhaf değil miydi?) Yıllar önce görmüş olduğum bir kâbus bilinçdışının zamansız uzayında aniden canlanıverdi.

Bu yoğun karanlığın aksine, kâbus günlük güneşlik bir akşamüzeri başlıyordu. Evimin bulunduğu mahallenin sokaklarında yürüyordum. Hemen hemen her şey gerçek hayattaki gibiydi. Bir ayrıntının dışında: Sokaklar asfalt ya da taş değildi. Nereden geldiği bilinmeyen bir çöl kumuyla kaplıydı tüm yollar. Ben de sıcak kumların üzerinde bir yandan yürüyor, bir yandan da hayretle her yeri kaplayan kuma bakıyordum. Deniz kenarında görmeye alışkın olduğum istridye kabukları gibi kumula gelişigüzel dağılmış takma dişleri fark ettiğimde bu sıradışı rüya hızla korkunç bir kâbusa dönüşmeye başlamıştı. İçimde büyüyen dehşet duygusu bir bilgiyi daha taşıyordu beraberinde: Bu şehirde, bu mahallede, bu sokaklarda, bu evlerde hiç kimse YOKTU. Herkes ya ölmüş, ya da kaçmıştı. Benden başka kimse kalmamıştı. (Dişler ölenlere ait olmalıydı.) Bu soyut yalnızlık hissini kaldıramadığım bir noktada uyanmıştım. Yıllar oluyordu. Kömür sobasıyla ısıtmaya çalıştığımız bir öğrenci evinde gözlerimi açıp kısa, filtresiz bir sigara yaktığımı, mide asidimin ağzıma kadar yükselip tüm genzimi kavurduğunu dün gibi hatırlıyordum. Aradan geçen onca yıla rağmen. Boşa geçmiş onca yıl...

Bitmek bilmeyen karanlık ve kötü düşünceler uykumu iyice kaçırmıştı. Hemen, acilen uyumam gerekiyordu. Yastığı boynumun altına destek yapıp her şeye baştan başlamaya karar verdim. Hiç kımıldamadan, sağa sola dönmeden, cenin pozisyonu alıp yorganın bir bölümünü bacaklarımın arasına sıkıştırmadan, dümdüz yatacaktım. Hiç kımıldamazsam, uyku, kaslarımda kendiliğinden biri-

kecek, en sonunda zihnime ulaşacak, hareketsizlikten yorulan beynim bana rüyaların kapılarını açacaktı. Bu, uykusuz gecelerde geliştirmiş olduğum etkili bir yöntemdi. Aldığım bedensel önlemlere ek olarak zihnimi gündelik düşüncelerden uzaklaştırmak için belleğimde kayıtlı duran güzel rüyalardan birini tekrar gözümün önüne getirmeye çalışabilirdim. Uzun süre çalışmadığı için işlevini yerine getiremeyen bir tulumbaya, maşrapa ile biraz su doldurmaya benziyordu bu yöntem. Zihnime maşrapayla bir miktar rüya zerk etmeliydim.

Son dönem gördüğüm güzel rüyalarımdan birinde gece vakti Hisar'ın arka sokaklarında yürüyorum. Büyük çınar ağacının olduğu meydana geldiğimde birdenbire her şey karanlığa bürünüyor. Evler, sokaklar karanlığa gömülmekle kalmıyor, gökyüzündeki yıldızlar da görünmez oluyor. Sanki büyük, karanlık bir bulut geçiyormuş gibi. Bastığım yeri görmeden bir süre daha yürüyorum. Meğer o meydana bir dizi masa konulmuş, bir sokak meyhanesi açılmış. Ağacın altındaki uzun masalardan birine, ilk gençlik yıllarımı geçirdiğim sayfiyedeki arkadaşlarım doluşmuşlar. Onlar beni fark ediyorlar ve bana bağırıyorlar. Bu taraftayız, bize doğru gel, diyorlar. Çok seviniyorum. Onlara doğru yürürken bulutlar aralanıyor ve yıldızlar hiç olmadıkları kadar parlak, ortaya çıkıyorlar. Şehir öylesine karanlık ki, büyük deprem gecesinde olduğu gibi yıldızlar kocaman ve yakın görünüyorlar. Hatta öyle ki, her bir yıldızın ışığı yeryüzüne incecik huzmeler halinde iniyor. Küçük spotlardan gelen ince ışık demetleri bulunduğumuz kumsalı aydınlatıyor. Sayfiye yerindeki arkadaşlarım yanlarında kumsalı da getirmişler. Mutluluk içinde yıldızlardan gelen ışık huzmelerini izliyorum. Elimi uzatıyorum ve huzmelerden birinin içinden geçiriyorum. O sırada bilimkurgu filmlerinde kullanılan, vınlamaya benzer bir ses efekti duyuluyor. Işığın göründüğünden çok daha güçlü olduğunu anlıyorum... İnsanlar kumsala yayılmışlar. Bu ışıkların bedenlerine değmesinden haz alıyorlar. Bu ışıklar ruhlarımızı ve zihinlerimizi, adını tam olarak koyama-

dığım bir şeyle doldurarak zenginleştiriyorlarmış. Önce, bu özel an'ı yaşadığım için seviniyorum. Sonra da endişeleniyorum. Uzayın derinliklerinden gelen böylesine güçlü ışınların zararlı da olabileceğini düşünüyorum.

Bu rüyayı hızla gözümün önünden geçirirken fark ettiğim benzerlik, içimdeki korkunun pekişmesine, aklımın bulanmasına neden oldu. Işıkların birdenbire sönmesi... Aniden bastıran karanlık... Şimdi olduğu gibi! (Bu raslantının bir nedeni olmalıydı.) Paniğe kapılmak üzere olan zihnimi zorluyor, aklımı ve mantığımı yardıma çağırıyordum. Gecenin bu saatlerinde çalışmaya alışık olmayan zihinsel işlevlerim yaptıkları acil toplantının sonucunu bildirirlerken pek sağlıklı görünmüyorlardı. Önerileri yalın ve netti: Rüyadasın. O gece görmüş olduğun rüyanın bir kâbus çeşitlemesini yaşıyorsun. İçimi rahatlatmak şöyle dursun, kapıldığım çıldırtıcı dehşeti daha da güçlendiren bu öneriye tüm benliğimle karşı çıkmaya çalışıyordum: Ben rüya görürken asla rüyada olduğumu fark etmem ki! Bu bir rüya olamaz. İşte yatağa, yorgana, kendime dokunuyorum ve her şey somut bir katılıkta. Yorgun aklım ve mantığım umursamaz bir hava içinde beni dinledikten sonra soruyorlar: Rüyada olmadığını kanıtlayabilir misin?

Elbette ki kanıtlayamazdım.

Mücadele etmekten yorulmuş zihnim pes ediyordu. Son bir hamle ile kalkabilir, el yordamıyla banyoya gidebilir, elimi yüzümü yıkayıp kendimi toparlayabilirdim. Tabii sular akıyorsa... Suyun kendiliğinden bu yüksekliğe çıkmasını beklememeliydim. Belki de birazdan kesinti sona erecek, başucu lambası hiçbir şey olmamış gibi ortama ışık saçmaya başlayacak ve ben de kaldığım yerden kitabı okumaya devam edecektim. Nefesimi tutup beklemeye başladım. Şimdi! Hayır şimdi! Tam bu anda! Şimdi...

Soğumaya devam eden karanlıkta hiçbir şey olmuyordu. Ne bir ses, ne bir hareket. Hiç olmazsa müzik dinleyebilseydim. Bu elektrik kesintisine o kadar hazırlıksız yakalanmıştım ki... Örneğin pilli bir radyom, en az birkaç saat süt gibi beyaz bir ışık verecek bir ışıldak lambam, bir-

kaç tane mütevazı mumum, bir kibritim, bir paket sigaram olsaydı, bu karanlığı pekâlâ güzel bir geceye çevirebilirdim. Ama hiçbiri yoktu.

Yok muydu gerçekten? Yoksa her şey algıladığımdan başka türlü müydü? Dile dökmekten bile çekindiğim kötücül bir şeylerin varlığını hissediyordum.

(Aslında elektrikler kesilmemişti. Aslında her şey benim sandığımdan başka türlüydü. Aslında...) Korkuyordum. Hem de çok korkuyordum. Nedensiz, anlamsız, mantıksız bir şekilde korkuyordum. Tıpkı çocukluğumdaki gibi... Ortamda bulunan, henüz tanımlayamadığım o kötücül şey her ne ise, onu huylandırmamak için, dikkatini üzerime çekmemek için kımıldamadan, ölü gibi yatıyordum.

(Belki de ölmüştüm.) Bu da bir seçenekti. Yorgun zihinsel melekelerim bıyık altından gülüyorlardı, ama onların da yüzlerinde hafif bir tedirginlik yok değildi. Belki de ölüm böyle bir şeydi. Elektriğin kesilmesi gibi bir anda karanlığa gömülmekle sonlanan bir süreç. Hiçbir şey görmüyor, duymuyor, hissetmiyordum. Artık bir yatakta yattığımdan emin olamıyor ya da bir kâbus gördüğümü bile hayal edemiyordum. Bu yataktan kalkmalıydım. Ya da orta yaşına merdiven dayamış bir yetişkin olarak sıradan bir elektrik kesintisi ile canlanan çocukluk korkularımla yüzleşmeliydim. Her şeyi en başından düşünmeye karar verdim.

Sanırım ilkokul birinci sınıfın ortalarındaydım. Artık hafta sonları sabah seanslarında oynayan çizgi filmleri bırakmış, vizyondaki westernlere, karate filmlerine gider olmuştuk. Ailenin uzun yıllar boyunca beklediği ilk erkek çocuk olmam nedeniyle büyük dayımın beni yetiştirmek konusunda gösterdiği ilgiydi bu sinema gezintilerinin nedeni. Şimdilerde çözümlediğim haliyle değil; o zamanlarki algımla, tütün kokan, gri takım elbise giyen, ince bıyıklı, kır saçlı, yaşlı bir adamdı büyük dayım. Bu hafta sonu gezmelerinden birinde, otobüsümüz şimdi yerinde yeller esen Tan Sineması'nın önünde durduğunda tutturmuş-

tum bu filme gidelim diye. Belki karate filmlerinden sıkılmıştım, belki Beyoğlunun çamurlu kalabalığından, bilemiyorum; ille de bu filme gidelim demiştim: *Ayın Ondördü Vampirler Gecesi*! Karanlık bir afişin üzerine kırmızı, titrek harflerle yazılmış bu adı okuyunca –demek ki okumayı biliyormuşum– bu filmi mutlaka görmem gerektiği hissine kapılıp, dayımın ceketini çekiştirmeye başlamıştım. Ve dayım büyük bir hata yaparak o filme beni sokmuştu. Şimdi düşünüyorum da... Ne sinema gişesindekiler, ne yer gösterici engel olmamıştı filme girmemize. Oysa bu üçüncü sınıf korku filmi, üzerimde derin yaralar açacaktı.

O kadar iyi hatırlıyorum ki: Salonun arkalarında bir yerde oturuyorduk. Filmin tek güneşli sahnesi olan giriş bölümünde –şimdi arkeolog olduğunu anladığım– bir kadın ve bir erkek, tarihi kalıntıların olduğu bir yerde günyüzüne çıkarılmış bir vampir mezarı hakkında konuşuyorlardı. Belli ki, senaryosu çok kötü yazılmış olduğu için seyirciye önbilgileri vermek amacıyla bu sahne çekilmişti. Arkeologlardan kadın olanı gereksiz bir merakla lahdin kapağını açmaya çalışınca sivri taşlardan biri elini sıyırmış, birkaç damla kanı –ne tasadüf– vampir iskeletinin ağzından içeriye damlamıştı. Binlerce yıldır toprağın altında saklı duran kötülük, yeniden dünyaya gelmenin yolunu bu birkaç damla kan sayesinde başaracaktı. Film sonradan nasıl gelişti, tam hatırlamıyorum, çünkü bundan sonraki sahnelerin tamamı karanlıkta birtakım vampirlerle kurt adamlar arasında geçiyordu. İnsan hayvan arası yaratıklar, uzayıp duran dişler, büyüyen gözbebekleri, yarı çıplak vampir kadınlar... Küçük ellerimle gözlerimi kapatmaya çalışıyordum, fakat duyduğum sesler yine de beni korkuyla titretiyordu. Filmin tamamını izledik mi, yoksa yarısında çıktık mı, hatırlamıyorum; ama izlediğim kadarı geceleri yalnız başıma uykuya dalmamı engellemeye yetmişti.

Önceleri babam başucumda otururdu. Ben uyuyuncaya kadar sessizce beklerdi. Eğer uyumadan odadan çıkar-

sa, üçüncü kattaki evimizin penceresini kırarak odama dev bir kurt adam dalıyor, çığlık çığlığa bağırmama neden oluyordu. Şimdi çevremi saran bu karanlığa bakıyorum da bu korkular gülünç geliyor. Ama çocuk zihnim, gerçek ile masalı birbirinden ayırmakta zorluk çekiyordu.

Sonunda bir gün babam dayanamadı ve dayıma serzenişte bulundu. O zamanlar çocukları psikologlara götürmek pek yaygın bir davranış değildi sanıyorum. "Bu çocuğun ayarını sen bozdun, sen düzelt," diyerek dayıma teslim etmişti babam beni. Dayımın ne cevap verdiğini, aklından neler geçtiğini bilmiyorum. Sadece o cumartesi sabahı sinemaya gitmek yerine başka bir semtin yolunu tuttuğumuzu hatırlıyorum.

Eyüp Sultan'a daha önce de gitmiştik. Bana yıllar önce gitmişiz gibi geliyordu o anda, ama gerçekte –şimdi hesapladığımda– en fazla bir yıl önce, okula başlamadan 'elif-ba' demeye götürülmüştüm. Ailemizin, gelenekleri temsil eden üyesi dayıma göre okula başlamadan önce, Allah zihin açıklığı versin, okumakta-yazmakta zorlanmayayım, ilim irfan sahibi biri olabileyim diye Eyüp Sultan'ın müezzininin önünde bağdaş kurup gösterdiği Arap harflerini tekrar etmem gerekiyordu. O sırada Latin harflerine de, Arap harflerine de eşit derecede kayıtsız olan çocukluğum, tekrar etmişti hocanın sözlerini: Elif... elif... ba... ba... cim... cim... Kaç harf söyledik, tam hatırlamıyorum tabii. Hatta cim dedik mi, onu da bilmiyorum, ama elif-ba ikilisinden eminim. İşte babamın beni 'düzeltmesi' için dayıma teslim ettiği cumartesi sabahı yine Eyüp Sultan'ın yolunu tutmuştuk.

Aradan geçen otuz yıl birçok şeyi belleğimden silmeye yetti; fakat o günü çok iyi hatırlıyorum. İlginçtir, şu an'a kadar, şu elektrik kesintisinin yarattığı karanlıktan çıkıp gelen korkularım yüzünden düşünmeye başlayana kadar o günü hiç düşünmediğimi fark ettim. Belki de düşünmüştüm... Ama ne zaman? En son ne zaman bu anıların kapağını kaldırmıştım acaba? Bunu kestirmek güçtü. Gözümün önünde beliren görüntü yaklaşık şöyleydi: bü-

yük bir cami avlusu, ortada içine girmemiş olsak kolaylıkla bir türbe diyebileceğim altıgen ya da sekizgen bir yapı ve bu yapının çevresini tavaf eden, ellerinden muskalar, tespihler sarkan birtakım sakallı adamlar... Güneşli bir gündü. Havanın da pek soğuk olmadığını hatırlıyorum. Şimdi belleğimde kaldığı kadarıyla, bu havayı solumaya çalıştığımda eski Leyland otobüslerin ipeksi bir dokuya kavuşmuş tutunma demirlerinin kokusunu alıyordum. Bir de, artık benim için tanıdık olan hocanın yanında bağdaş kurup oturduğumuz odanın içine yayılmış olan mangal kömürünün kokusunu... Bu hatıralar belki de gerçeği tam olarak yansıtmıyordu. Muhtemelen zaman içinde belleğim bana oyunlar etmiş, sağda solda rastladığım, ilgili olabileceğini zihnimin adsız köşelerinde birleştirmiş olduğum ayrıntıları ekleyerek bu kısa filmi perdeye yansıtmıştı. Ya da tüm bunlar, bir biçimde, çocuk zihnimin kaydetmekte güçlük çektiği bir hızda yaşanmıştı ve sonradan dayım, durumumu anneme rapor ederken kurduğu cümlelerden devşirmiştim.

Dayım, hocaya "Çocuğa bir korku geldi, akşamları uyuyamıyor, bir çaresi var mıdır?" diye sormuştu. Hoca içeriğini asla öğrenemediğim birtakım duaları yüzüme yüzüme okuduktan sonra, kuvvetli bir muska yazılması gerektiğini, fakat bu muskanın –türbe sandığım yapının penceresinden eliyle dışarıyı işaret ederek– etrafımızda dönüp duran üçkâğıtçılarda bulunmadığını, onların sattıkları muskaların çoğunun içinden boş kâğıtlar çıktığım, yazılı olanların da anlamsız, yalan yanlış, insanı günaha sokacak şeylerle dolu olduğunu söyleyip başka birinden söz etmişti. Çok önemli ve çok güçlü bir adamdan.

Adres, Sahaflar Çarşısı'ydı. Büyük, loş bir sahaf dükkânından içeriye adımımızı attığımızda dev bir çalışma masasının çevresinde oturan yaşlı adamların bir anda sustuklarını ve bakışlarını dayım ile bana çevirmiş olduklarını hatırlıyorum. O andaki yetersiz düşünme yetilerim bile durumumun gittikçe sarpa sardığını söylemişti bana. Artık neden orada olduğumu kavrayamıyordum. Daha doğ-

rusu, beni önce Eyüp Sultan'a, sonra da bu siyah kitaplarla dolu büyük çarşının gizemli dükkânlarından birine sürükleyen şeyin üçüncü sınıf bir korku filmi olduğunu anlayamıyor, bu olup bitenleri birbirleriyle bağdaştıramıyordum.

Eyüp Sultan'daki hocanın bizi gönderdiği adam önemli bir tarikat şeyhiydi. Fakat şimdilerde televizyonlarda görmeye alıştığımız türden sarıklı sakallı acayip bir adam değildi dayımın konuştuğu. Masanın çevresini saran diğerleri gibi takım elbiseli, kravatlı, tıraşlı, ağır bir adamdı. Dayım durumu bir kez de bu adama anlattı. O anda çok küçüldüğümü, kusurlu, kabahatli, eksik, yanlış, içine kötü ruhlar girmiş, kurtarılmayı bekleyen bir hilkat garibesi gibi hissederek dayımın arkasında saklanıyordum. Bu sert adam, durumumu dinledikten sonra, "Siz biraz dolaşın, bir-iki saat sonra tekrar uğrayın," demişti. Başka bir yorumda bulunduğunu hatırlamıyorum. İyi güçleri elinde bulunduran yaşlı adamların oturduğu loş dükkândan dışarı çıktığımızda, korku filmlerinin gerilimli sahnelerinden sonra ortaya çıkan aydınlık sahnelerin etkisiyle gevşeyip hışırdayan seyirciler gibi rahatladığımı hatırlıyorum. Fakat oraya geri döneceğimizi biliyordum. Bu da, filmin henüz bitmediğini haber veriyordu.

Bir süre çınar altında dolanmıştık. O anda dayımın sadece benim için var olan biri olduğunu sanıyordum. Şimdiki aklımla düşündüğümde, kendisinden çok küçük kız kardeşinin çocuğunu Beyazıt'ta gezdiren bir adamın neler yaşayabileceğini daha iyi anlıyorum. Bir yandan kendini de gezdiriyordu hiç kuşkusuz. Kendi gençliğinin geçtiği sahaf tezgâhlarına ya da çınar altında kıpır kıpır konup kalkan güvercinlere bambaşka gözlerle bakıyor olmalıydı. Küçük yeğenini sinemalara götüren bir adamken bir anda, adı konmamış bir hastalığın mistik tedavilerinin peşinde koşan birine dönüşmüştü. Belki kendisi evli olsaydı, kendi çocukları olsaydı bambaşka bir adam olabilirdi. Belki avcunda tuttuğu küçük ellerimi sıkarken bunları düşünüyordu, bilemiyorum.

Birkaç saat sonra ağır adamların dükkânına geri döndük. Kravatlı şeyh, bizi, elinde küçük iki sayfa kâğıtla karşıladı. Sonra dayıma açıkladı: "Bu yıldıznamenin son iki sayfasıdır, çocuk üzerinde taşırsa iyi gelir." Dayım şeyhin elinden alıp cebine koyarken geçen o kısa süre içersinde büyük bir merakla kâğıtlara göz atmıştım, Arapça yazılardan oluşmuş iki büyük daireyle çevresinde yine Arapça yazılarla dikdörtgene tamamlanmış bir tılsımdı bu. O yazıları ilk ve son kez o anda görmüştüm.

Eve döndüğümüzde dayım anneme şeyhin söylediklerini bir bir anlattıktan sonra tılsımlı kâğıtları cebinden çıkarıp katlamaya başlamıştı. Sonra kâğıda su ya da ter geçmesin diye bir yerlerden buldukları naylonlara sarmışlar; daha sonra da beyaz, eski bir atletimden dikilmiş, üçgen biçiminde bir keseciğin içine koymuşlardı. Artık tılsım, fanilamın sol başına bir çengelliiğne ile tutturulabilecek bir şekle gelmişti.

Daha sonraki zaman dilimini güçlükle hatırlıyorum. Elbiselerimi giydikten sonra çoğunlukla muskanın varlığını unutur; çok nadiren, sınıftaki haylaz düşmanlarımla kapışacağımız zamanlarda benim bir muskam olduğunu hatırlar ve öteki çocuklardan farklı olduğumu düşünürdüm. Kaynağını bilmediğim çok büyük bir ilahi gücün tezahürü olan bir yazıyla işaretlenmiş bir çocuk olduğuma inanırdım. Tabii o dönemlerde bu sözcüklerle düşünmüyordum, ama beni vampirlerden ve kurt adamlardan korumaya gücü yeten bu önemli muskanın diğer birçok şeyden de koruduğuna, hatta bana adını koyamadığım bir üstünlük verdiğine inanıyordum.

Birdenbire çalışmaya başlayan bilgisayarın yazıcısı, fırının biplemeye başlayan elektronik saati ve aydınlanıveren başucu lambam, elektriğin geldiğini haber veriyordu. Gözlerimi açtım.

Bir an, eve gerçekten de hırsız girdiğini sandım. Gardırobun kapağı açılmış, giysilerim yere saçılmış, oda darmadağın olmuştu. Yerde cansız yatan deprem çantasını gördüğümde tüm bu dağınıklığı benim yarattığımı sani-

yenin onda biri kadar bir süre içinde fark edip rahatladım. Bir süre daha tavana bakıp neden böylesine korkmuş olduğumu sordum kendi kendime. Her şeyin nedeni zamansız izlenmiş bir korku filmi olamazdı. Sık sık kendini gösteren kâbuslarım, tuhaf rüyalarım... Artık muskam olmadığı için miydi? Ya da inançsızlığım mıydı beni böylesine korkutan? Belki güçlü bir inancım ve o inancın sözleşmesi olan bir muskam olsaydı... (Delirmekten korkmazdım.) Peki inançlarımı tam olarak ne zaman kaybetmiştim? Muskanın ortadan yok olduğu gün mü? Yoksa felsefe kitaplarına ve ansiklopedilere gömüldüğüm lise yıllarımda mı? Ya da dünyanın hiç de adil bir yer olmadığını fark ettiğim üniversite döneminde mi? Sahi, o muska nasıl kaybolmuştu acaba?

Her zaman üzerime bir çengelliiğne ile tutturulmuş olan muska bir sabah yok olmuştu. Annemle tüm aramalarımıza rağmen muskayı bulamamıştık. İkimiz de akşam muskanın üzerimde olduğuna emindik. Yatağımı, odamı altüst etmiş; her ihtimale karşı çamaşır makinesindeki kirlileri yere boca etmiş, tüm evi tepeden tırnağa araştırmıştık. Fakat yoktu. Uzun zamandır korkularımdan bir işaret görmediğim ve dayım eve gelip olaya mistik bir yorum getirdiği için üzerinde durmamıştım. Dayım kaybolma hikâyesini dinledikten sonra bilgiç bir edayla kestirip atmıştı: "Kayboldu, çünkü görevini tamamladı." Bunu söylerken kendinden o kadar emindi ki, 'İşte, gerçek bir muska olduğunun en büyük kanıtı; gerçek bir tılsım olmasaydı, Eyüp Sultan'daki o uyduruk üfürükçüler tarafından kandırılmış olsaydık muska hiçbir zaman kaybolmayacak, sevgili yeğenimin de korkularına bir çare olmayacaktı', der gibiydi.

Bir daha o tür korkularım olmadı. Yine de kendimi dünya üzerinde yapayalnız hissettiğim, o kâbuslar ve yıldızlardan süzülüp gelen güçlü ışıklarla işaretlendiğim güzel rüyalar, beni arada sırada tedirgin etmiyor değil. Belki o şehrin sokaklarına dağılmış olan dişler dayıma aitti; belki rüya ülkemin gecesini aydınlatan ışık huzmeleri

yıldıznamenin son iki sayfasından kopup geliyordu, bilemiyorum...

Yüzümü yıkamak ve su içmek niyetiyle yataktan kalktığımda bir süre önce düşürmüş olduğum kitabın üzerine bastım.

Odanın zeminini kaplayan çöl kumunun içine gömülü duran kitabı yerden kaldırıp silkelerken, "Bir şeyin yok ya Kimberly?" diye yüksek sesle söylendim.

Cevap beklemeksizin evin içinde gözden kayboldum.

EKİCİ

Sayın Editör,

Bildiğiniz gibi şirketimizin faaliyet alanı, görme engelliler için yazılı ürünleri işitsel ortamda çoğaltıp pazarlamaktadır. Kâr amacı gütmeyen kuruluşumuz, ben dahil olmak üzere üç görme engelli arkadaş tarafından kurulmuş, kısa bir süre içerisinde sadece görme engellilerin değil, diğer sanatseverlerin de ilgisi ve desteği ile ürün yelpazesini genişletmeyi başarmıştır. Ürünlerimizi sadece edebi eserlerle (roman, öykü, şiir) sınırlı tutmamaya, çeşitli konularda bilimsel eserleri de müşterilerimize sunmaya çalışıyoruz.

Şu anda üzerinde çalışmakta olduğumuz proje ise bunlardan çok farklı olduğu için biraz zorlandığımızı itiraf etmeliyim. Bu projeyi başlatan düşünce, bir müşterimizden gelen taleple doğdu. Öneri son derece yalındı: Resim sanatının klasikleşmiş örneklerini de görme engelliler için anlaşılabilir kılmak. İlk başta sağduyuya aykırı gibi geldiyse de denemeye değeceğine karar veren şirketimiz Yönetim Kurulu, bu işi başarabilecek yazar aramaya girişti. Çeşitli yazarlara götürdüğümüz teklifler birbiri ardına geri çevrilince, böyle bir projenin gerçekleştirilmesine olan inancımız oldukça zayıfladı, hatta vazgeçme noktasına kadar geldik. Çünkü yazarların büyük bir çoğunlu-

ğu reddetmekle kalmadılar, böyle bir şeyin anlamsız olduğunu söylemeyi de ihmal etmediler. Fakat sonra bir metin yazarı dostumuz bu denemeyi yapmayı kabul ettiğini bize bildirdi ve Vincent Van Gogh'un Ekici adlı resmini 'yazıp' bize teslim etti. Yönetim Kurulumuz bu metni dinledikten sonra garip bir durum ortaya çıktı. Üyelerden ikisi (biri bendim) metni beğendi, diğeri ise sanırım doğuştan görme engelli olduğu için metnin fazla bir şey ifade etmediğini söyledi. Biz beğenenler ise, metnin resmi ne kadar anlatabildiğini yargılayacak durumda olmadığımızı da teslim ettik. Metin yazarımız bir deneme daha yapacağını söyledi ve gerçekten de yaptı. Bu sefer üçüncü üye de diğer iki üye ile aynı görüşü paylaştığını açıkladı. Uzun sözün kısası metin beğenildi. Hatta her resim için doğuştan ve sonradan olan görme engelliler için olmak üzere iki farklı sürüm yapılabileceği fikri de ağırlık kazandı. Daha sonra bu sürümleri ekibimiz dışında nesnel bir gözün değerlendirmesine sunmaya karar verdik. Bir ressama başvurmak yerine sizin gibi bir öykü editörüne başvurmamızın nedeni de son ürünün yazılı bir metin olması.

Sizden talebimiz, ilişikteki resme bakmanız ve sonra da metinleri okuyup görüş ve yorumlarınızı bize bildirmenizdir. Ayrıca eğer derginizin görme engelliler tarafından da izlenebilmesini isterseniz işbirliği yapmaktan onur duyarız. Yardımlarınız için şimdiden teşekkürler.

Saygılarımla

Tekilfon Ltd. Şti. Yönetim Kurulu Başkanı

Ressam: Vincent Van Gogh
Resmin Adı: Ekici
Resmin Tarihi: 1888
Malzemesi: Tuval üzerine yağlıboya
Boyutları: 32 x 40 cm

Sürüm I

Bir günbatımında toprağa tohumlar savuran bir ekicinin resmidir bu. Ekici sol alt köşede resmedilmiştir. Batmakta olan güneş, ekicinin başının üzerinde oldukça büyük, sarı bir daire olarak parlamakta, tüm ufku ve gökyüzünü sarıya ve sarının tonlarına, yer yer yeşillere boyamaktadır. Ekici ve güneş dışında en önemli figür, resmin sağ alt köşesinden başlayıp üst kenarının ortasından geçen ağaçtır. Ağaç da ekici gibi yeşilin koyu tonları ile karanlık bir renge, kalın fırça darbeleriyle boyanmıştır. Ekicinin başında bir kasket, üzerinde koyu renk, ayrıntıları belli olmayan bir ceket vardır. Kucağındaki karanlıktan doğan açık yeşil ve açık mavi tohumlar, ekicinin bunları bir heybe içerisinde taşıdığı hissini yaratmaktadır. Ekicinin başı resmi ortadan ikiye bölen ufuk çizgisini biraz geçmektedir. Başının hemen sağ yanında, ufuk çizgisinin üzerinde, dört küçük fırça darbesi ile kondurulmuş, lekeye benzeyen bir ağaç kümesi veya bir çalılık göze çarpmakta, biraz daha sağında ağacın gövdesi ve yine ufuk çizgisi düzeyinde ağaçtan çıkmış olan sürgünlerden iki tanesi ve kahverengi-yeşil yapraklar vardır. Bu sürgünlerden alttaki, ekicinin başının üzerinde büyük bir aziz halesi gibi parlamakta olan güneş yuvarlağının merkezinden geçerek –ağacın resmi böldüğü gibi, adeta aynı açıyla– güneşi bölmektedir. Kalın bir boya tabakası ile merkezin-

den açılarak büyüyen güneşin önündeki sürgün dal, koyu renk görünmesi gerekirken güneşin boyası içinde erimiş ve açık bir renge dönüşmüştür. Sanki bu sürgün, güneşin önünde değil de, akışkan büyük bir küre olan güneşe yandan batmış gibi. Zaten güneş öylesine büyük çizilmiş ki, neredeyse adamın gövdesi kadar. Bu yüzden de göksel bir cisim olmaktan çok, ekicinin başının üzerinde taşıdığı soyut bir şey gibi durmakta. Ağacın gövdesinden sağa doğru ilerleyince güneşe bakan yüzleri yeşil renkte aydınlatılmış, sırtlarında siyaha yakın koyulukta gölgeleri ile bir grup ağaç, yanında çok daha açık yeşil renkte çizilmiş bir ev ve onun sağında soldakilerden daha uzun bir grup ağaçla ufuk çizgisi resmin içinde sonlanmaktadır. Ev öyle açık renklerde çizilmiş ki bacası ve damı sarımtırak gökyüzünün içine neredeyse karışmıştır. Bu binanın ve ağaçlığın üzerinde yükselmekte olan gökyüzü, ince pembemsi üç bulut kümesi ile parçalara ayrılmıştır. Hâkim olan sarı renk sağ üst köşeye çıktıkça yeşile dönmekte, yaklaşmakta olan akşam serinliğini hissettirmektedir.

Ekicinin önüne bir engel gibi dikilen, resmi ortadan ikiye ayıran büyük ağacın ana gövdesi üst kenara varmadan az önce bitmekte, o noktadan üç dalın çıktığı anlaşılmaktadır. Sol alttaki üzerinde kırmızı, kestane, kızıl, kahverenklerinde yapraklarla tek canlı gözüken daldır. Sağa bakan dal aslında bir dal değil, bir dalın budanmış köküdür. Sarı, küçük, oval bir iz. Evin üzerindeki gökyüzünde dolanan pembemsi bulutların en sonuncusu tam bu düzeydedir.

Resimdeki üçüncü önemli çizgi, sağ alt köşenin biraz yukarısından başlayıp ekicinin sol omzundan geçip resmin sol bitiminde ufuk çizgisine kavuşan, ekicinin ektiği toprağın sınırlarını gösteren açık yeşil, yer yer siyah hatlarla belirginleşmiş çizgidir. Bu çizgi resmin alt kısmını iki üçgene ayırmaktadır. Üstteki üçgen, mavinin hâkim olduğu, büyük bir olasılıkla daha önceden ekilmiş bir başka tarla veya bir ırmaktır. Belirsiz, başkasına ait bir yer. Alttaki üçgenin sol dik kenarında ekici tohumlarını üçge-

nin dikaçısına doğru serpmekte, üçgenin sağdaki köşe açısının içinden ağacın gövdesi yükselmektedir. Sanki resmin sol yanı tohumların toprağa bırakıldığı şimdiyi, sağa doğru ilerledikçe geçen zaman sonunda vardığımız ağaç gövdesi geleceği anlatmaktadır. Gelecekte, uzakta hayal edilen yeşil, gür yapraklı ağaçlarla çevrili köy evini anlatmaktadır. Ekici adamla aynı renk ve aynı dokudan yapılmış ağacın adama ait olduğu ya da birbirlerine ait oldukları hissi oluşmaktadır. Ekicinin yüzü haki bir gölgeden ibarettir. Elleri dışında hiçbir yeri net çizilmemiştir. En belirgin yeri, tohumları toprağa bırakan sağ elidir. Büyük bir başparmak ve kalın bir avuç. Ve bu elden toprağa dökülen, güneşte uçları hafifçe parlayan tohumlar.

Sürüm II

Köyünden ya da evinden birkaç yüz metre ötedeki tarlasında hafif nemli, yeni karılmış toprağa tohumlar serpen bir köylünün resmidir. Ekici, tohumları kucağındaki heybeden sağ eliyle alıp toprağa bırakmaktadır. Belki de saatlerdir bu işi yapmaktan yorgundur. Ne düşündüğü, ne hissettiği anlaşılmamaktadır: yüzünü elleseniz sanki çamurdan sıvanmış bir boşluk. Elleri kocaman ve kalın. Ekici sola doğru birkaç adım atsa gövdesi sağa doğru kaykılmış bir ağaca çarpacaktır. Tarlaların ortasında tek başına duran, adeta doğal bir korkuluk görevi yapan binlerce adsız ağaçtan biridir bu: eğri gövdesine kimsenin sarılmayı aklından bile geçirmeyeceği, kalın, biçimsiz bir ağaç; uzun boylu birinin kollarını kaldırdığında erişebileceği yerlerinden dört farklı yönü gösteren dört sürgün vermiş, biraz daha yükseklerinde bir dalı budanmış, adeta belli bir yöne doğru büyümesi engellenmiş bir ağaç... Dallarında kurumuş yapraklarla belki bir sonbaharı anımsatmaktadır. Üstelik ekicinin üzerindeki kalın aba, havanın serin bir sonbahar akşamüstüsü olduğuna tanıklık etmektedir. Oysa o, bir ilkbahardaymış gibi tohumları ıslak toprağa atmaktadır. Bir tek güneş... Sıcaktan çatlamış, çıkıntılı, pürüzlü, kurumuş, büyük bir meme ucu gibi yuvarlak, dünyanın toprağı ile sıvanmışçasına, elle tutulacakmışçasına kalın bir güneş. Ekiciyi ısıtmakta, tüm dünyasına garip

bir sıcaklık yaymaktadır. Belki de gerçekdışı, sadece ekicinin düşlerinde, özlemlerinde var olan bir güneştir bu. Belki güneş bir sonbahar serinliğinde batmaktadır da, ekici bir ilkyaz özlemini hissetmekte, zamansız bir ekim yapmaktadır. Yaklaşmakta olan, yükseklerden aşağıya doğru inen akşam serinliği köye çoktan ulaşmıştır. Belki biraz akşam rüzgârının hışırtısı, belki de yakınlarda bir yerden akan bir derenin sesi duyulmaktadır. Ekici, tohumlarını savururken arkasını dayadığı güneş hızla alçalacak, birkaç dakika sonra serinliğin her yeri kaplaması ile tamamen battığı anlaşılacak ve ekici tarlayı ağaca emanet edip köyüne, evine doğru yola koyulacaktır. Ve akşamdan sonra gece inecek, ekilen tohumları beklemek için, onların üzerine doğru dallarını bir koruyucu gibi büyütecek olan ağaç yalnızlığı ile kalıverecektir.

BİZE KUŞDİLİ ÖĞRETİLDİ

"Sana dayımın hikâyesini anlatmış mıydım?"

Başımı hayır anlamında iki yana sallıyorum. Bugünün hikâyesi de bu işte diyorum. Lokmamı bitirip bir sigara yakmamı, gözlerimi gözlerinin içine dikip anlatacaklarına yoğunlaşmamı bekliyor. Tabağıma aceleyle göz atıyorum. Hâlâ bir simidin yarısı ve beyazpeynir kırıntıları süpürülmek için beni bekliyor. Her seferinde getirdiklerimi, kıtlıktan çıkmış gibi yemesem olmaz sanki. Akşamüstleri İlhan'a uğramayı alışkanlık haline getirmeme neden olan, anlattığı hikâyeler olduğu kadar bu kaçamak beş çayı törenleri galiba. Bir de İlhan'ı hep bıraktığım yerde bulmanın verdiği rahatlık.

"Dayım 53 doğumludur. Üç kız kardeşten sonra özlemle beklenen evin tek erkek çocuğu. Teyzemlerle arasındaki yaş farkı, onun adeta dört anneli bir çocuk gibi büyümesine neden olmuştur. Düşünsene, benimle arasında sadece beş yaş var. Dayım doğduğunda evdeki ortamı düşünebiliyorum. Şuradaki albümleri görüyor musun? Onların neredeyse yarıya yakını dayımın çocukluğunda çekilmiş fotoğraflarla doludur. Her doğum gününde bahçede kurulan büyük yemek sofrasına dizilen akrabaların, konu komşunun fotoğrafları. Her yıl birer ikişer eksilen, neşeli bir yaşlılar grubu."

Albümlerden birini çekip kucağıma bırakıyor. Haki-

katen bir sürü siyah-beyaz fotoğraf. Geleceğe doğru gülümseyen bu insanlar, nereye doğru baktıklarını tahmin edebilirler miydi acaba? Neredeyse başka bir çağın insanının zihninde uyandıracakları karmakarışık duyguları... İnsanın geniş bir ailesi olması büyük bir romanda yaşamak gibi olmalı. Her birinin hikâyeleri ve dedikoduları ile akan bir hayat... Üç-dört yaşında bir çocuğu taşıyan siyah bir köpeğin resminde duruyorum.

"Dayım yine. O da Kont. Tuhaftır dayım ortadan kaybolduğunda Kont da yok olmuştu. Oysa köpekler, kediler gibi değildir. Her neyse, dayım içine doğduğu aileye beklenmedik bir mutluluk yaşatırken daha önceden bilmedikleri bir yaşantının içine girmelerine neden olmuş; bir erkek çocuk yetiştirmenin zorlukları... Dedem kızlarının yetişmesi ile ilgili herhangi bir sorun yaşamamıştı, sert varlığı yetiyordu. Uzun yol kaptanlığı yaptığı yıllardan biriktirdiği para, genç yaşta emekli olmasını sağlamış, her zaman evinin kaptanı olması, evdeki disiplin ortamını da garanti altına almıştı sanıyorum. Susup ellerindeki oyuncakları ile beraber yataklarına tıpış tıpış gitmeleri için şöyle bir bakışı yeterli olurmuş. Her sabah, ezan ile başlayan ev yaşantısı dedemin tıraşına, kahvaltısına, sabah kahvesine, sabah kıraatine, bahçedeki çalışmalarına, öğlen yemeğine, öğlen uykusuna göre ayarlanmış büyük bir organizasyon. Sanki orası bir ev değil de yüzmekte olan, nereye gittiğini sadece dedemin bildiği bir gemi. Son yaşına kadar da bu böyle devam etti. Annemlerle gittiğimiz pazar ziyaretlerinde, bu kurulu düzeni iliklerimize kadar hissederdik. Gerçi dayım sayesinde eskiden çok daha sıkı uygulanan bu kurallar epeyce gedikler almıştı. Örneğin ben ve diğer kuzenlerim bu pazar gezmelerinde, kapısını açık bulduk mu mutlaka dedemin atölyesine girer, küçük tahta parçalarından yapmış olduğu kalyonlara, gemilere, çektirmelere, sandallara bakardık."

Bir ev içi fotoğraf daha. Yemek masasının ardında duran dolabın üzerindeki şahane gemi, tüm bulanıklığa rağ-

men kendini belli ediyor. Kendimi tutamayıp soruyorum:

"Ne oldu o maketler sonra?"

"Hiç! Anne-baba ölünce onların eşyaları da ölüp gidiyor ne yazık ki! Teyzemler ve annemler çoğunu yok pahasına elden çıkardılar. Köşk satılıp paylaşılan paralar, işgüzar damatların elinde müthiş yatırımlara dönüştü. Toplu halde banker furyasında kaybettiler; işte o tarihte ben yirmilerimi sürüyordum, para etmeyen ne varsa alıp bekâr evime koydum: albümler, ağaç işleme aletleri, dedemin tıraş takımı, eski Lupitel marka fotoğraf makinesi. Hâlâ çalışır. Nefis de fotoğraf çeker. Altı çarpı altı negatifleri şimdikiler gibi değildir. Resmi büyütürsün, büyütürsün, netlik hiç kaybolmaz. Her neyse, dayım böyle bir çocukluk geçiriyor. Anneannemden cin masalları, dedemden ise denizci hikâyeleri dinleyerek müthiş bir hayal gücüne sahip oluyor."

İlhan'ın kime çektiğini şimdi daha iyi anlıyorum. Aslında bir insanın ailesini anlatışı kendisi hakkında ne çok ipucu veriyor. Her geldiğimde bana anlatacak ilginç bir hikâyesi olan bu müzmin bekâr dostumun bunların çoğunu uydurduğunu düşünmüşümdür hep. Ya da bir yerlerden duyduğu hikâyeleri kendisi tanık olmuş gibi anlattığından şüphelenmişimdir. Bu kadar tuhaf ve ilginç olaya nasıl tanık olabilir ki insan. Hem de İlhan gibi evinden hiç çıkmadan yaşayan bir mirasyedi... Bu düşünce içimi sıkıyor. Sevdiğiniz insanlar hakkında bazen olumsuz şeyler düşünürsünüz ya! Sonra da utanç duyarsınız. Elime ikinci bir albüm alıyorum, İlhan'ın dedesinin bir gençlik fotoğrafını arıyorum aralarındaki benzerliği bulmak için, oysa karşımda dayısının gençlik yılları. O zamanın gençleri çabuk yaşlanıyormuş. Büyük düşünceler gözlerden hemen okunuyor. Hele bıyıklar. Elimde olmaksızın İlhan'la karşılaştırıyorum. Fotoğraftaki dayısından şu anda çok daha büyük olmasına karşın üzerindeki kot pantolon ve tişörtle çok daha genç görünüyor. Ne de olsa çağımız ergenlerin çağı.

"O kaybolmadan önce çekilen son fotoğraflardan..."

Hikâyenin asıl başlangıcına geldiğimizi haber veriyor İlhan'ın vurgusu. Hemen bir çay tazeleme molası istiyorum. Hikâyeye kendimi kaptırdığımı göstermek istercesine koşar adım mutfağa gidiyorum, çay bitmiş olduğu için kola ve bardak kapıp geliyorum. Yolda da İlhan'ın hikâyelerini düşünüyorum; ilk kez ailesi ile ilgili bir hikâye anlatıyor. Acaba bu bir dostluk göstergesi mi? Tuhaf bir arkadaşlık bizimkisi. Eski kız arkadaşlarımız sayesinde tanışmıştık. Onların zoruyla çıktığımız bir yemekte hemen sohbeti koyulaştırmıştık. Çevirmen olarak tanıyordum onu o sıralar. Sonradan bizi tanıştıran kızlardan ayrılmamıza rağmen daha önceleri gelenekselleştirdiğimiz beş çaylarına haftada bir-iki kez devam ettik. Şimdi düşünüyorum da, aslında İlhan hakkında çok az şey biliyorum. Anlattığı hikâyeler dışında hemen hemen hiçbir şey. Çok konuşan bir insan kendisi hakkında da çok şey söyler sanırdım. Oysa anlıyorum ki, sadece hikâyeler anlatan bir insanı hiç tanıyamamak da mümkün. Belki de tanımak istemeyen benim, kimbilir. Çok açık biri olmadığımı biliyorum. Çeşitli defalar yüzüme söylendi bu.

"Dayının neden ve nasıl kaybolduğunu sormuyorum, hikâye zaten bunu anlatacak, değil mi?" Benim bu araları doldurma çabama hoşgörü ile gülümsedi. Sanki zihnimden geçenleri okumuş gibi.

"Evet. Dayım Cevizli'deki evde neredeyse bir çiftlik hayatı sürerken bir yandan da üniversiteye gidiyor. Üniversitelerin karışık yılları. Okulla evin arasına sıkışıp kalıyor. Hukuk okumayı seçtiği için evdekilerin homurdanması hep sürüyor. Okulu ise ilk günden itibaren sevmiyor. Alıştığı Boğaz kıyısındaki lisesinden, oradaki arkadaşlıklardan çok farklı bir ortama giriyor. Karanlık dev koridorlar, yüzlerce kişinin doldurduğu amfilerde sesi duyulmayan yaşlı bir profesörün anlattıklarına kulak vermekle vermemek arasındaki umursamazlık, kaba saba, tuhaf, kabadayı kılıklı öğrenciler, neden başladığı nasıl sonuçlanacağı belirsiz boykotlar, her köşe başında düşman gölgeler... Dayım kendini eve dar atıyor. Verandada, şehirden

uzakta, bahçede açan mayıs gülleri, dizine başını koyup sevilmeyi bekleyen Kont, saat gibi işleyen evin mutfağından yükselen taze yemek kokuları... Bu akşamüzeri dalgınlıklarının giderek artışı evdekileri hemen huzursuz etmeye başlıyor.

"Evet, dayımın yüzüne karşı tıbbiyeye gitmediği için sitemde bulunuyorlar, fakat arkasından dost meclislerinde gururla söz ediyorlar. İnceden inceden kız bakılıyor, anne ve ablalar için sonsuz dedikodu saatleri birbirine bağlanıyor. Fakat dayımın tuhaf dalgınlığı, misafirlerin ve komşuların bile kolaylıkla farkına vardığı içe kapanıklığı... Arada sırada en küçük abla ağzını arıyor, fakat dayımın ağzını bıçaklar açmıyor. Söylediği: 'Hiç, hiçbir şeyim yok...' Evdekiler, üzerine titredikleri biricik oğullarına nazar değdiği, göze geldiği, kimbilir belki de büyü yapıldığı gibi olasılıkları biraz yüksek sesle dile getirdiklerinde dedem devreye giriyor. Bu tür hurafelerin başdüşmanı. Hem kızıyor, hem de evdeki kadınların saflıkları ile dalga geçiyor. Delikanlılık ağırbaşlılıktır deyip kesip atıyor. Onun da içine bir kurt düşüyor mu, bilmiyoruz. Tabii bir süre sonra dayım ortadan kaybolunca evdeki kadınların acı bir biçimde, haklılıklarını dile getirmeleri sırasında dedemin nasıl bir acıyı göğüslemek zorunda kaldığını tahmin edersin. O güne kadar evdeki kadınların sözlerine, kuşkularına, vesveselerine öylesine kulaklarını tıkamıştı ki... Bütün sevgisini, ümitlerini öylesine dayıma bağlamıştı ki... O yüzden ölene dek bir daha güldüğünü gören olmadı."

Olaylar gittikçe garipleşiyor, İlhan'a bakıyorum, sanki o günleri tekrar yaşıyor. Bu olaylar olduğu tarihlerde daha çocuk olmalı. Bütün ayrıntıları evdeki konuşmalardan hatırlıyor olsa gerek, İlhan kolasından aldığı yudumu bir yüz ekşimesi ile karşılıyor. Bu haliyle öksürük şurubu içen bir çocuğa benziyor. Karşısında da ben, iştahla anlattığı hikâyeleri dinleyen bir arkadaş. Sanki hayatın tuhaflıklarını izleyen iki çocuğuz. Oysa güneş iyice alçaldı, binaların arkasından batıyor bile. Bir günün daha bitişi... Ben hâlâ kendimden uzakta, başkalarının hikâyelerinde, baş-

ka hayatlarda geziniyorum. Garip bir pişmanlık hissi...

"Bir gün elinde büyük bir kafesle çıkageliyor dayım, içinde de bir papağan. Ev halkının pek tanımadığı, dedemin ise Avustralya yolculuklarından çok iyi hatırladığı bir kuş. Dayımı dizine oturtup anlattığı denizci hikâyelerinde, Sinbad'ın maceralarında mutlaka önemli bir rolde görünen renkli bir kuş. Herkes derin bir oh çeker dayımın bu davranışı karşısında. Meğer derdi buymuş, merakı bunaymış, oturduğu yerde alık alık hayaller kurmazmış, işte kanıtı... Fakat ev halkı kısa bir süre sonra dayımın hareketlerinde fazla bir değişiklik olmadığını görüyor. Artık evden, odasından çıkmadan papağanla yatıyor, papağanla kalkıyor. Kapısını dinlediklerinde dayımın papağana öğretmeye çalıştığı yeknesak sözcükler, bir de papağanın çıkardığı gurultular... Bir hafta sonra dayım, ev halkını yemek odasında topluyor ve Şila'yı –adını Şila koymuştu– onlara büyük bir sirk yıldızı gibi takdim ediyor. Fakat Şila kalabalıktan ürktüğü için arada sırada, 'Ali, Ali!' demek dışında o tanıdık çığlıklarını atıyor. Dedem, Şila'nın geldiği günden bu yana zayıflamış olduğuna ve ensesindeki bir bölgenin tüylerinin yolukluğuna işaret ediyor: 'Bu hayvan burayı sevmedi. Hırsından kendini paralıyor. Bu hayvanı hemen aldığın yere iade et, burada ölmesin!' Babasının en küçük ricasının bile bir emir olduğunu bilen dayım çok bozuluyor. Onca zaman hayal ettiği, her şeyi düzeltecek olan papağanı kaybetmiş olmanın, başarısızlığın hırsıyla ertesi sabah Çiçek Pazarı'nın yolunu tutuyor. Papağanı almış olduğu yere gidiyor. Fakat adamı ara ki bulasın. Hayvan satan dükkânları tek tek dolaşıyor. Onca kanarya, muhabbetkuşu, sincap, tavşan, beyaz fare, hatta papağan satan dükkâncıların hepsi de bir hafta önce bu papağanı satan adamı tanımadıklarını söylüyorlar. Evet, farkına varmışlar. Fakat bu çarşıya her gün çeşitli hayvanlar satmak üzere bir sürü insan gelir, hepsini tanıyamayız, diyorlar. Birkaçı, papağana ne kadar istediğini soruyor. Dayım tabii işin bu yönünü hiç düşünmemiş, onun amacı kendini kandıran adamdan hesap sormak! Ne de olsa evin kü-

çük beyzadesi. Büyük siyasal bıyığının ardında hep aynı gururlu delikanlı. Bir de içinde küçük de olsa bir ümit. Belki de kendisi yanlış bir şey yaptı, belki adam bir şeyi eksik söyledi. Ona sadece, 'Yemini suyunu eksik etme, ne yersen bir parçasını da ona ver, fakat sakın maydanoz verme. Onunla insan gibi konuşursan bir süre sonra sana alışır, konuşmaya başlar,' demiş. Başka da bir şey hatırlamıyordu adam hakkında. Sıradan bir köylüye benziyordu. Kuşu nereden bulduğu üzerine de bir yalan uydurmuştu herhalde. Onu da hatırlamıyordu."

İlhan bir masalın en güzel yerine yaklaşan masalcıların aldığı keyifle kolasından yudumlar alıp beni meraklandıran duraklamalarla devam ediyor. Artık hikâyenin içine kaptırmışım kendimi. Hava kararırken, hikâye mayasını tutuyor:

"Dükkâncılar dayıma büyük bir ilgi göstermişler. Buna benzer papağanları oldukça büyük paralara satan dükkâncılardan biri dayımı oturtmuş; çay, kahve, muhabbet; ağzından girmiş, burnundan çıkmış, papağanı satmaya ikna etmiş. Hem de aldığından fazla paraya. Fakat dayımın siniri bir türlü geçmek bilmiyor, illa da adamı bulacağım diye tutturmuş. Sonra çaresizlik içinde dükkâncıya derdini açmış. Amacı hayvanlarla konuşabilmek. Papağanı dükkâncıya teslim ettikten sonra dükkâncı ona herkesin bildiği bir şeyi söylemenin rahatlığıyla işin sırrını vermiş. 'Senin konuştuklarını her hayvan anlar. Eğer sabredersen sen de onların söylediklerini anlarsın. Şimdi ecnebi biri gelse, burada bize bir şey söylese, hepimiz alık alık bakarız, değil mi abiciğim, fakat sen okumuş adamsın, belki ne dediğini anlarsın. Senin için söyledikleri ayan beyan ortadadır. Hayvanlar da böyle be abiciğim. Sabredip onları izlersen, onları sevip kulak verirsen, ne istediklerini duyarsın..' Dayım bir türlü anlaşılamamış olmanın verdiği mutsuzlukla omuzlarını indirmiş, bıyıklarını sarkıtmış, tam kalkıp dükkândan dışarı adımını atmış ki bir adam koluna girmiş. 'Birader, ben senin derdini anladım,' demiş. 'Sen Hazreti Süleyman misali tüm hayvanların, bitkilerin

dilini öğrenmek istersin; istersin de nereye gideceğini bilemezsin'. Demiş de bu Ticani kılıklı, poturlu, sakallı adam dayıma hiç güven vermemiş. Adam sorularının cevaplarını bulacağı kapıyı bildiğini söyleyip düşmüş yola. Adam önde, sallana sallana, tespihini çeke çeke gidiyor; dayım endişeler içinde arkada onu izliyor, içinden bir ses (ola ki dedemin sesi) onu durmadan azarlıyor; bir başka ses ise işte, bunca zaman beklediğin fırsat, şu sıkıcı hayatta ilginç bir macera, belki de bu hayattaki görevin deyip onu yola devam etmeye zorluyormuş. Çiçek Pazarı'ndan çıkıp Mısır Çarşısı'na, oradan çıkıp şehrin keşmekeş sokaklarına dalmışlar. En sonunda bir evin kapısını çalmış Ticani kılıklı adam. Açılan kapıdan loş serinliğe adımını atmış ve macerası gerçekten de o noktada başlamış. Onu oraya getiren adam ortadan kaybolmuş, kapıyı açan adam da en az onun kadar meymenetsizmiş."

Sözünü tamamlamadan ayağa kalkıp mutfağa yöneliyor. Beni merakta bırakacak ya... Sanki bin bir gece masalı. Hikâyenin buraya varacağını aslında tahmin ediyordum. Daha en başından. Değil mi ki, dayımın hikâyesi diye başladı, kesinlikle bu hikâyede bir bit yeniği olacaktı, İlhan'ı artık tanıyorum. Daha doğrusu hikâyelerini tanıyorum. En olmayacak olayları bile inandırıcı kılmak için ne hınzırlıklar, ne planlar, ne numaralar düşünür biliyorum. Şu aile albümlerini bile bir eskiciden düşürmüş olabilir. Hatta albümleri, resimleri eskicinin tezgâhında daha eline alır almaz, beni kandıracağı masalın tohumları aklına düşmüştür. Olsun, dinlemeyi seviyorum.

"Evet. Nerede kalmıştık?"

"Dayın garip bir adamın peşine takılıp bir eve gidiyor."

"Evet, evet. Dayım bu evin içinde bir odaya alınıyor. Orada şeyh gibi bir adam. Dua etmekten gözleri baygınlaşmış, sakalı özenle taranmış, cildi sürekli yıkanmaktan ve yaşlılıktan incelmiş bir adam. Adam hemen söze girmiş: 'Söyle, neyi öğrenmek istersin? Nedir derdin?' Şeyhin yumuşak görüntüsü ile taban tabana zıt bu sert ses to-

nunu duyunca ister istemez babasının karşısındaki çekingen halini almış dayım: 'Hayvanlar... Onları merak ederim', demiş. 'Neyini merak edersin? Git, bir sürü kitap var, al oku!' Dayım sorusunun saçmalığı yüzüne vurulunca bir an çekingenliğini atmış ve merakını dosdoğru söylemiş: 'Efendim, ben hayvanların dilini öğrenmek istiyorum. Onlarla konuşmak, söyleşmek, anlatacakları hikâyeleri dinlemek istiyorum. Fakat bu dili öğreten bir okul bulamadım', demiş. Şeyh, 'İşte o zaman doğru yere geldin,' demiş. Dayım heyecanlanmış: 'Yani siz bu işin yolunu biliyor musunuz?' Her derdin bir çaresi olduğunu söyleyen şeyh, sakalını sıvazlayarak dayımı süzmüş bir süre, sonra da, 'Sen Hazreti Süleyman'ın meselini bilir misin?' diye sormuş. Sonra da cevabı beklemeden, çünkü onun, anlatacağı şeklini bilmediğinden emin olarak başlamış anlatmaya: 'Süleyman, Davut'un oğludur. Büyük bir Yahudi kralıdır. Davut öldükten sonra yerine geçmiştir ve Tanrı ona peygamberlik ihsan etmeden önce onu bir sınavdan geçirmiştir. Ona sorulmuştur, güç mü istersin, ilim mi diye. Süleyman öyle bir ilim istemiştir ki bu ilim sayesinde dünyanın tüm gücünü elinde toplamıştır. Ona hayvanların dili öğretilmiş, cinler, rüzgâr ve bilumum varlık onun emrine verilmiştir. O da Tanrı'nın emirlerini putperestlere yaymak için çalışmıştır. İlimi öyle güçlüymüş ki cehennem zebanisi gibi cinleri, kızdı mı şişelere koyup ağzını mühürleyip denize atarmış. Daha sonra, o şişeleri bulanlar anlatmışlar onun hikâyelerini bin bir gece boyunca. Cinlere saraylar, şehirler inşa ettirmiş. Tüm hayvanlardan bir ordu kurmuş. Hatta bir gün, böyle sıcak bir yaz günü, şafak vakti toplamış ordusunu tekmil alıyor, bir de bakmış ki hüthüt kuşu ortada yok. Tabii hemen gürleyivermiş: 'Bu hüthüt kuşu kendini ne sanıyor da emirlerime karşı geliyor, eğer bana değerli bir haber getirmez ise vay haline!' Çok geçmeden hüthüt kuşu gelip omzuna konmuş ve ona Mağrip'te adı Belkıs olan, namı diğer Seba Melikesi diye bir kraliçenin güçlü bir ordu kurduğunu, bunların Tanrı'nın yolundan sapmış azgınlar olduğunu,

ateşe taptıklarını anlatmış. Süleyman, cinleri ve âlimleri ve komutanlarını toplamış, onları bir sınava çekmiş: Kim bana Belkıs'ın tahtını önce getirir, demiş. Cinlerin başı, izin verin, göz açıp kapayıncaya kadar getireyim, demiş. Âlimlerin başı ise daha bir şey söylemeye gerek kalmadan tahtı getirivermiş. İşte o ilimdir, bu geldiğin mektepte okutulan.' Dayım şaşırmış. 'Sonra ne olmuş?' diye sormuş."

İlhan sigarasını yakmak için kısa bir mola veriyor. O sırada yüzündeki hınzır ifadeyi çözmeye çalışıyorum. Ee, sonra ne olmuş, diye sormamak için kendimi tutuyorum. Dayısının aslında acıklı olan hikâyesini yeni yeni anlamaya başlıyorum. Kimbilir İlhan bu hikâyeyi bana neden Fars üslubu ile anlatıyor. Kimi zaman işi şakaya boğmak acıları aşmanın bir yolu değil midir? Öyledir tabii, İlhan'ın ailesinde aklını kaçırmış birinin olması, ona kuşkuyla bakmama neden oluyor. Sonra yine derin bir suçluluk duygusu, insan aklına gelen her düşünceden sorumlu olmamalı. Azap verici bir şey bu.

"Her neyse, şeyh kılıklı adam hayvanlarla konuşabilmenin çeşitli yolları olduğunu, dünyanın ve hayatın ve ölümden sonrasının ilmine varmanın yollarının ne yazık ki biraz çetin olduğunu anlatıyor. Fakat dayımın gözü dönmüş bir kere. İçindeki merak onu ele geçirmiş, kimbilir neden, büyük bir tutku içinde şeyh ne söylerse inanıyor. Şeyh diyor ki: 'Bak evladım, hayvanlarla konuşabilmek için yapman gereken uzun bir yolculuğa çıkmaktır. Irak ile Mekke arasında bir yer vardır. Orada da bir mağara. Bu mağarada bir hayvan yaşar. Neye mi benzer? Arapça konuşan bir kadına benzer, uzaktan. Bunun bir mevsimi vardır. O hayvanı avlayıp etini yiyenler, suyunu çorba yapıp içenler, işte senin arzuna nail olurlar; hayvan, böcek, balık ne varsa dilinden anlarlar.' Dayım tabii mağaranın tam yerini öğrenmek istiyor. Bu isteği de şeyhi kahkahalara boğuyor: 'Ne saf çocuksun sen, bilsem kendim gider bulurdum o hayvanı. Bu rivayeti İbni Arabi Hazretleri nakleder.' Dayım yine öyle mutsuz, öyle perişan düşürmüş ki

omuzlarını, şeyh kılıklı adam onun saflığına iyice inanmış. Hatta bu, hak bilinen yoldan çıkıp, Tanrı'nın emirlerine açıkça karşı gelip genç kadınların karınlarına ayet yazan, muska kapatıp büyü bozan şeyh kılıklı adamın içi bir an için titremiş. Belki de bu genç adam, bu yaşından büyük bıyığı olan delikanlı, ona Tanrı'nın bir armağanı ya da bir sınavı diye düşünmüş. Belki de ilk kez kendisinin bile farkında olmadığı ilahi bir amaca hizmet edecek olduğuna inanmaya başlamış. Nasıl ki âlimlerin âlimi, Seba Melikesi'nin tahtını çölleri bir anda aşırıp Hazreti Süleyman'ın huzuruna kuş gibi kondurmuş, belki kendisi de... Bu düşüncelerin etkisine kendini kaptıran şeyh, 'Bir yolu daha var,' der. Ve bildiği büyülerin en güçlüsünü, hiç talibi olmadığı için hiç denememiş olduğu en zor büyüyü yapmak için dayımı ikna eder. Dayım zaten alışık olmadığı bu ortamın çoktan büyüsüne kapılmış, Pavlov'un köpeği gibi hazır, beklemededir. Belki onun da içinde, şeyhinkine benzer bir ışıma, kimbilir... Her neyse, dayımı dayım olmaktan çıkaran büyü süreci o saat, ikindi namazının hemen ardından başlamış. Evin altındaki bir mahzenin kapısına kadar götürmüş şeyh onu. Üzerindeki her şeyi çıkarıp, elinde tuttuğu kefene benzer tek parça elbiseyi giymesini söylemiş. Bu elbise, daha doğrusu sadece başın geçtiği bir deliğe sahip beyaz çarşafın özelliği, kumaşa hiç makas, iğne değmeden hazırlanmış olmasıymış. Uzatmayalım, dayım o mahzende kırk gün kalmayı kabul etmiş. Tuzsuz ekmek yiyip su içerek. Ve bir de Kitap'ı hatmederek. Ve tabii duvarın dibinden fışkıran kaynak suyu ile beş vakit ovunup ibadet ederek. Kırkıncı gün sona erip dayım saçı sakalı birbirine karışmış bir şekilde dışarı çıktığında, şeyh onu arka avluda bir taşa yatırmış. Göbeğinden başlamış yazmaya: Ey insanlar! Bize kuşdili öğretildi ve bize her şeyden bolca verildi. Doğrusu bu apaçık bir lütuftur... Ayetler birbirini izlemiş, Neml yani Karınca suresi, Bakara, Cinn suresi... Arapça harfler kıvrıla kıvrıla dayımın bedenini kaplamışlar. Şeyh yılların verdiği alışkanlıkla öyle ustaca yazıyormuş ki bu meçhule gitmek

isteyen adamın bedenine... İki saat içinde dayımın üzerinde boş yer kalmamış. Dayım orada bir taşın üzerinde canlı bir kitap gibi açık öylece yatıyor, görüntüyü düşünebiliyor musun."

Odanın içine dolan karanlığa aldırmayarak: "Sonra?"

"Sonra dayım çıkmış o evden. Arada sırada durup bir serçeyle, belki –insanlar için görünmez olan bir böcekle– uçan sineklerle sohbet ederek ağır ağır Beyazıt'a inmiş. Meydandaki güvercinlere varmış. Güvercinler onu neşe içinde karşılamışlar. Kimsenin duymadığı, duyduğunda anlayamadığı, fark edemediği bir dilde konuşup durmuş onlarla, sonra Eyüp'e doğru yollanmış ve Eyüp sırtlarında kaybolmuş..."

Hikâyenin burasında, İlhan ürkütücü bir sessizliğe gömüldü. Ne diyeceğimi bilemiyordum. Neyi, nasıl yorumlayacağımı da kestiremiyordum. Bin bir gece masalı ile bir aile dramı arasında bir hikâye dinlemiştim. Fakat her şey, beni kandırmak için uydurduğu bir hikâye de olabilirdi. Sonra birden, her şeyi anladım. Kendimden emin bir biçimde masa lambasının düğmesini çevirdim ve söze girdim:

"İlhan güzel bir masaldı. Hep anlattıklarının gerçekliğinden şüphelenmişimdir, ama o hikâyelerde fark edemiyordum. Fakat bu hikâyede kendini ele verdin..."

İlhan'ın yüzünde bir acıyı okur gibi oldum. Biraz üstten bir tavırla: "Nasıl vermişim, anlat bakalım..."

"Şöyle ki dostum, kaptırıp dinlerken fark etmediğim fakat çok açık bir mantık hatası var. Hikâyeye göre dayın bir daha kimseyle konuşmamış, karşılaşmamış. Fakat sen onun nereye gittiğini, neler yaşadığını, neler hissettiğini, hatta şeyhin kafasının içinden geçenleri bile aktardın. Bunları bilemeyeceğine göre uydurmuş olmalısın."

İlginç hikâyeler anlatan, acayip şakalar yapan birinin hilesini yüzlemenin keyfi ile bir sigara yaktım. Arkama yaslandım. Aslında yine de kendimi kötü hissediyordum. Ne de olsa oyunbozanlık yapmıştım. Bir oyunu kurmak, tabii ki bozmaktan daha zordur. Ve zevki de daha büyük-

tür. Benimkisi kumdan kaleleri tekmelemek gibi, dümdüz karın üzerinde dev adımlar bırakarak koşmak gibi açıklanması zor, çocukça bir saldırganlık. Tam bu düşüncelerle sıkılmaya başlamıştım ki İlhan'ın mırıldandığını duydum:

"Peki şu hikâyeye ne dersin? Oldukça kısa: Dayım papağanı geri vermek üzere evden çıkar ve Eminönü Meydanı'nda sırf birine benziyor diye, yanlışlıkla vurulur. Olay yerinde hemen ölen dayımın yanında Şila dehşet içinde haykırmaktadır: 'Ali, Ali!'"

Bir an gözüm karardı. Yumruk yemiş gibiydim. Utancın, kederin ve çaresizliğin böylesine ağır olduğunu ilk kez o zaman anladım; İlhan'ın ölene dek konuşmayan dedesi, parçalanan ailenin trajedisi, dayının cenaze töreni daha yeni seyretmiş olduğum bir filmin parçaları gibi canlı bir şekilde geçti gözümün önünden. Kemküm edip İlhan'ı yalnızlığı ile bırakıp kaçtım evinden. Günlerdir İlhan'a uğrayamayışımın nedeni de bu. Keşke anlattığı ilk hikâye doğru olsa, ya da ikinci hikâye de İlhan'a yakışır bir oyun olsa...

TANRI'NIN SÖZLERİ

Kısa da olsa bir tatile ihtiyacı olduğunu düşünüyordu. Belki son yaptığı işin kendisini küçük düşürdüğünü sandığı için, belki de son iki yıldır hiç tatil yapmadığı için, belki de kendisinin bile farkında olmadığı başka bir şeyler yüzünden... Kafasının içinde serseri sinekler vızıldıyordu. "Oğlum, otuz dokuz yaşındasın ve bitmiş durumdasın." Derginin bulunduğu kata geldiğinde kendini toparlamaya çalıştı; işte, herkes tatilde. Bir tek Esra orada. Dün geceden ağzına gelen paslı tadı bastırarak yanına gitti. Hoşbeş ettikten sonra bir Talcid istedi. Rennie aldı, hızla toplantıya girdi. Aklında Esra'nın bir gece önce söyledikleri. Önüne sermiş olduğu Tarot kartlarına bakarak, "Senin tüm yaşadıklarının altında yatan neden, geçmişte yaşamış olduğun bir şeylerden dolayı duyduğun utanç. Bu Şeytan kartı; utanılası, yüz kızartıcı, vicdanı rahatsız eden şeyleri simgeliyor," deyip yeşil gözlerini bir cevap beklercesine gözlerine dikmişti. Ne cevap verebilirdi ki. Yoktu böyle bir şey. Geçmişle ilgili bir şey hatırlamıyordu. Eşelemekten hoşlanmazdı. Geçmişten bulup çıkarılan şeyler insanın canını sıkmaktan başka ne işe yarardı ki. Esra iyi kızdı. Üç yaşındaki kızı Burcu da çok tatlıydı. Sık sık onlara yemeğe gidiyordu. Arada sırada bu aile sıcaklığı ona iyi geliyordu. Şehrin bildik mekânlarını çoktan tüketmişti, işinin bir parçası gibiydi oralarda zaman geçir-

mek. Kafeteryalar ve barlar, ofisinin devamı gibiydi. Fakat Esra'ya âşık değildi (Neden 'fakat'?). Daha doğrusu âşık olup olmadığını pek düşünmemişti. Aşk acısı çekmek için geliştirdiği kendine özgü yöntemler vardı. Aynı şarkıyı defalarca, defalarca dinleyerek herhangi bir kadını düşünmesi, derinlemesine düşünmesi yeterli olurdu. Bir aşk benzetimi. Baştan sona yaşanıp bitirilen bir şey. Sorumluluk yok. Elini ateşe sokmak yok. Hem soksa ne olurdu ki. Zaten Esra'nın bir çocuğu vardı. (Utanç kartı!)

O sırada toplantı bitmeye yaklaşmıştı. Genel yayın yönetmeni, son yaptığı Sakal–ı Şerif işinden sonra Cem'in moralinin bozuk olduğu için üzerine varmamış ve basit haberi ona pas etmişti: "Şu kaçık babayla bir görüşsen, belki bir şeyler çıkarırsın." Hangi kaçık baba diyememişti. Son günlerde nedense her şeye bir buzlu camın ardından bakıyordu, insanlar birbirinin benzeri gölgeler gibiydi. Hep aynı şarkı çalıyordu içinde: *Oh Lord, please don't let me be misunderstood.* Önüne konulan gazeteleri alıp masasına yöneldi. Son anda vazgeçip pastaneye indi. Bir kahve alıp dışarıya çıktı. Sövdü içinde sigara içilmeyen binaya. Habere dalıp gitti.

* * *

Aksaray'da bir ev. Bir sürü doktor muayenehanesinin olduğu bir apartmanın üçüncü katına tırmanıyor Cem. Kaçık baba ile ilgili çıkmış tüm kısa haberleri toparlamış, sıra görüşmeye gelmişti. Mahkemenin şartlı olarak serbest bıraktığı üzgün baba evinden çıkmıyordu. Merdivenleri çıkarken içindeki tedirginlik çiçeği hızla boy atıyordu. Bu çiçeğin en sevdiği ortamın, ilk kez gidilen apartmanların loş merdivenleri olduğunu biliyordu. Her seferinde, yabancı bir eve giderken garip bir korku ile midesi yanardı. Oysa artık alışmış olması gerekirdi. Onca şey yaşadıktan sonra... Bu mesleği hem bu yüzden seviyor, hem de sık sık bırakmayı düşünüyordu. Fakat bu mesleğin yarattığı o özgürlük yanılsaması her zaman galip geliyordu.

Kendisi gibi birçok insanın şu anda toplum içinde kendileri için tanımlanmış koordinatlarda gönüllü kölelik yaptıklarını, kendisinin ise bir bilinmeze doğru adım attığını düşünerek heyecanını pekiştiriyordu.

Cem merdivenleri ağır ağır tırmanırken bir yandan bunları, bir yandan da kaçık baba hakkında topladığı bilgileri ve bir gece önce Esra ile yaptıkları planın parçalarını zihninde canlandırıyordu. Önemli günlük gazetelerin hepsi haberi geçmişlerdi. Ufak tefek değişiklikler olsa da anlatılan hikâye aynıydı. Kaçık babanın, bir yaşındaki çocuğunun üzerinde tuhaf deneyler yaptığı, annesinin evden kaçması ile ortaya çıkmıştı. Babanın evlilik cüzdanındaki fotoğrafı basılmıştı gazetelere. Bir de annenin ağzından aktarılan ayrıntılar. Bebek daha doğmadan önce eşinin rahatsızlığının artmaya başladığını (bu ifadeden 'rahatsızlığın' bir geçmişi olduğu anlaşılıyor), fakat sorunların çocuk doğduktan sonra tehlikeli bir boyuta geldiğini, çocuğu özel bir odaya kapattığını, evde konuşmayı yasakladığını, hatta kendisinin çocuğu yalnız göremediğini anlatmıştı bölük pörçük. Annenin ifadelerinden çok da fazla bir şey anlaşılmıyordu.

Cem, bu haberleri okur okumaz dergi grubunun bağlı olduğu gazetedeki muhabir ile temasa geçip babanın oturduğu evin adresini, annenin çocuk ile birlikte hangi hastanede olduğunu, babanın (artık!) hiçbir şekilde çocuğu görmek istemediğini, mahkemenin olayı yüklü bir nafaka ile çözümlediğini öğrenmişti. Çocuk, nöroloji servisinde gözetim altına alınmıştı. Doktorlar çocuğun ve annenin gazetecilerle görüşmesini engelliyorlardı. Çocuğun neden nöroloji servisinde yattığını anlayamamıştı Cem. Olayın bu kadar hızla kapatılması da garibine gidiyordu. Görünen olayların ardında daha ilginç bir hikâye olduğunu seziyordu. Fakat bir yandan da son macerasındaki başarısızlık, artık sezgilerine bu kadar çok güvenmemesini söylüyordu. Belki yine yanılıyordu. Belki bu yanılgılar, hayatının her yanına çoktan yayılmıştı da kendisi fark etmiyordu. Mesleğe kendisi ile aynı zamanda başlamış olan arka-

daşlarının çeşitli dergilerin ve gazetelerin üst düzey yönetimine geldikleri düşünülürse bu kaygılarda bir gerçeklik payı olduğu söylenebilirdi. Gerçi bu onun seçimiydi. Hayatta hiçbir konuda gösteremediği kararlılığı işinde göstermişti. Nerede duracağını seçmişti. (Kenarda!) Birçok nedeni vardı bu seçimi yaparken. Şimdilerde çok da kolay savunamayacağı bazı ahlaki değerler... Yönetenlerden olmaktansa yönetilmeyi tercih etmek gibi... Kazananlardan olmaktansa kaybedenlerden olmak gibi... Şimdi bundan tam olarak emin değildi. Daha doğrusu kazananlardan olmayınca neden kaybetmek zorunda olsundu ki? Kaybettikçe sevdikleri de azalmıştı sanki, insanlar her gün biraz daha uzak, biraz daha soğuk... Örnek: Esra'yı seviyordu; fakat onun hayatına girmeye cesaret edemiyordu. Bir başka insanın hayatına, sorunlarına ve acılarına ortak olma fikri onun kolunu kanadını kırıyordu. Böyle yetişmişti belki. Belki de seçtiği o soylu ahlaki ilkeler, sadece bu güçsüzlüğü örtmeye yarayan perdelerdi.

Her ne olursa olsun buradaydı, iyi kötü yaşıyordu; zaman zaman yaptığı haberlerin önemli olduğunu düşünüyor, keyifleniyordu. Yetinmesini bilmek de bir faziletti. Şimdi bu kaçık babaya ulaşmanın yollarını açması gerekiyordu. Deneyimli bir gazeteci olarak kendine özgü geliştirmiş olduğu yöntemleri vardı. Önce haberin çevresinde dolanmaya başlar, üzerinde yürüdüğü çemberin saat be saat daralmasına uğraşırdı. Geçen gün binanın çevresinde gezinmiş, apartmanın neredeyse doktor muayenehanelerinden oluştuğunu saptamıştı. Dün de yarımşar saat arayla tüm doktorlardan bir hasta kimliğiyle randevu almış ve her birine teker teker görünmüş, ağızlarını aramıştı. Profesörlerin ikisi olayı hiç duymamışlardı, bu binada öyle bir şey olmadığını söylemişlerdi; iki ayrı içhastalıkları uzmanı ayrıca safrakesesinde şişlik (ameliyat?) bulmuş, ultrason ve kan tahlilleri istemişti; ikinci kattaki kardiyolog, kalbinde bir sorun bulamamış, tarif ettiği çarpıntılar için kahve ve sigarayı yasaklamış, anksiyete için kapı komşusu psikiyatriste görünmesini tavsiye etmişti. Evet, kaçık

baba olayını da duymuştu, fakat onları tanımıyordu. En çok psikiyatrist yardımcı oldu. Tavsiye ile gittiği için ona özel bir ilgi gösteren bu kısa boylu, sevimli adam önce şikâyetlerini dinlemiş, sonra çeşitli sorularla rahatsızlığının geçmişini deşmeye başlamıştı. Nereden çıkardıysa bir karanlık oda hikâyesi uyduruvermişti Cem: Sözde yaramazlık yaptığında babası, onu yüklük olarak kullanılan küçük odaya kilitlermiş ve kapalı yerlerde duyduğu rahatsızlığın kökeninde bu olabilirmiş. Psikiyatrist anlattıklarını ilgiyle, fakat inanmaz gözlerle dinliyordu. Cem ise hem yalanlarını abartmamak için çaba sarf ediyor, hem de lafı döndürüp dolaştırıp nasıl kaçık babaya bağlarım diye kendini zorluyor, bu yüzden de ağzından gerçekler çıkıveriyordu. *Hayır, babası onu dövmezdi. Sadece karanlık oda cezası verirdi. Annesi? Annesi müdahale edemezdi. Çünkü genellikle evde olmazdı. Hem dükkânın işleri geç saatlerde biter, hem de bakmakla yükümlü olduğu annesine uğrardı. Babası? Babası dükkâna gitmezdi. Karşıydı onun çalışmasına, fakat...* Her şeyi anlatmak bu kadar kolay mıydı? Her şey bu kadar basit miydi? Psikiyatristin ağzını aramak için mi o koltukta oturuyordu, yoksa şu aptal asansör fobisinin izlerini sürmek için mi oradaydı? Hatta öyle bir an geldi ki genel yayın yönetmeninin, son yaptığı işten sonra, özellikle, kendisini şu koltuğa oturtmak için bu işi verdiğini bile düşünmeye başladı. Olabilirdi. Her şey olabilirdi. Yorgundu. Geri adımlar atmaya başladı: *Hayır, babamla hiçbir zaman sorun yaşamadım. Yani o verdiği cezalar şu kaçık babanınkiler gibi değildi hiçbir zaman.* Fakat psikiyatristin gözleri bir anda ışıldadı: *Sözünü ettiğiniz kaçık babanın bu apartmanda yaşadığını biliyorsunuz, değil mi? Bu yüzden mi beni seçtiniz?* Cem şaşkınlıkla kekelerken doktor devam etti: *Fakat Mahmut Bey'in durumu çok farklı. Hastam değil, komşum. Arada sırada görüşürüz. Gazetelerin yazdığı gibi bir canavar değil. Evet, sorunları var. Hallolması da güç. Fakat çocuğuna eziyet etmeyi aklının ucundan bile geçirmiyordu. Bir ceza değildi uyguladığı. Eziyet etme amacını da taşımıyordu.*

Bir tür deney... Fazla ileri gittiğini düşünerek sustu. Reçetesini çıkarıp ona Prozac benzeri, düzenleyici bir hap yazdı. Diyet yapmasını, içkiden uzak durmasını önerdi. Cem, apartmandan çıktıktan sonra hemen eve gidemedi. Ağır bir gün geçirmişti. Durduk yere ciddi bir tıbbi bakımdan geçmişti. Yakında safrakesesi ameliyatı olabilirdi. Asansör fobisinin altında yatan her neyse tüm hayatına yayılmış olabilirdi. Babası, annesi, çocukluğu ve hatta doktora anlatmadığı birçok şey kafasının içinde cirit atmaya başlamıştı. Yalnız hissetmişti kendini. Çok yalnız. Bütün bu olup bitenlerle başa çıkacak gücü kendinde bulamadığını fark etti. Esra'nın evine vardığında onu neşe içinde karşılayan Burcu'yu kucağına alıp derin derin kokladı. Onun babası olabilirdi. Neden kaçıyordu ki. Esra'nın şefkatli bakışları ile karşılaşınca yıllardır giydiği maskesini saniyenin binde biri bir sürede yüzüne geçiriverdi. Çıkış yok! (Utanç kartı!)

Esra'ya yaşadığı günü ayrıntılarıyla anlattı. Tüm teşhisleri de aralara sıkıştırdı. Bu teşhisleri ve yasakları hiç umursamıyormuş gibi anlatıyordu ve lafı psikiyatristin verdiği değerli ipuçlarına getiriyordu aklınca; fakat ne Esra aptaldı, ne de o bu sefer gerçekten saklamaya çalışıyordu. Esra onu teskin edecek yöntemleri biliyordu. Doktorları ciddiye alması gerektiğine ikna etti. Hatta onu ertesi gün tahlile kendisinin zorla götüreceğini ve gerekirse ameliyatında da bulunacağını, birazcık kesilmesinin belki yararlı olacağını bile söyledi. Şakayla karışık kızgınlığın altındaki şefkati görmemek için kör olmak gerekiyordu. Kör değildi. Sadece güçsüzdü. Sağlık meselesini hallettikten sonra ipuçlarını değerlendirmeye başladılar. Kaçık babaya, Mahmut Bey'e nasıl ulaşacaklarının planını yaptılar. Ve ertesi gün, başarılı plan meyvelerini vermeye başladı: sabah adamdan randevuyu almıştı bile!

Şimdi merdivenlerin son basamağına geldiğinde, acaba asansör fobimden kurtulursam, böyle dik merdivenleri çıkmak zorunda kalmazsam, hareketsizlik, kalbimi daha mı kötü etkiler diye düşünüyordu. Fobisine bir sempati

duyduğunu hissetti. Belki de ruhsal yapısının öyle bir kapalı sistemi vardı ki, bir kısmıyla oynayınca her şey zincirleme değişikliklerle çökecekti. Bu da hayatın cilvesiydi.

Kapıyı Mahmut Bey açtı.

* * *

"Önce geçmiş olsun demek istiyorum. Gazetelerdeki üzücü haberler, umarım sizi çok yıpratmamıştır. Fakat insanları bilirsiniz, bugün büyük bir iştahla okudukları haberi bir hafta sonra hatırlamazlar bile. Her gün yeni bir şeyler oluyor. Ben, telefonda da sözünü ettiğim gibi deneylerinizle ilgileniyorum. Sonuçlarını merak ediyorum, insanlık için çok önemli olabilecek bu bilgilerin gün ışığına çıkmasını arzuluyorum. Evet, ben de gazeteciyim, fakat sizin rızanız olmadan ve siz görmeden tek bir satır bile yayınlamayacağıma söz vermiştim, biliyorsunuz..."

Cem iyi gidiyordu. Adamın fazla bir şey söylemesine fırsat bırakmadan onun zihninin içine giriyor, onu dünyada anlayan tek kişi kendisiymiş izlenimini başarıyla yaratıyordu ki Mahmut Bey uzun süre konuşmayan insanların acemiliğiyle sözcükleri yanlış yerlerinde vurgulayarak araya girdi.

"Çalışmalarım hakkında ne biliyorsunuz?"

İşte, en zor kısma gelmişti Cem. Bir gece önce Esra ile ellerindeki ipuçlarını bir araya getirip acayip bir senaryo yazmışlardı. Ve tüm yollar bir noktada kesişiyordu: Tanrı'nın sözcükleri. Bu iki kelimeyi söyledikten sonra Mahmut Bey'in yüzüne bakarak beklemeye başladı. Tepkisiz bir şekilde bekliyordu Mahmut Bey. O anda, hastalıklı zihninden kimbilir neler geçiyordu. Cem elinde olmaksızın gerildi. Gözlerini ayırmaksızın ortamı kolaçan etti. Mahmut Bey tehlikeli olabilir miydi? Hele yanılmışlarsa, Tanrı'yla falan bir ilgisi yoksa yaptıklarının... Fakat psikiyatrist de bunların birer deney olduğunu ve bu konuda başka şeyler bildiğini söylemişti, ayrıca Esra'yla karıştırdıkları kitaplarda da benzer deneylere rastlamışlardı...

"Fazla bir şey elde edemedim. Daha zamana ihtiyacım vardı."

Cem derin bir nefes almıştı. Aklının montaj masasında derginin sayfaları kurulmaya başlamıştı bile. Mahmut Bey'in gölgeler içindeki bir pozu, karanlık odanın kapısı, geçmişte başkalarının yaptıkları deneylerle ilgili kutular... Mahmut Bey bir yandan anlatıyor, bir yandan da odanın içinde yürüyordu. Kafası meşgul bir bilim adamı gibiydi. Cem teybinin alıcısını sonuna kadar açmış olmasına rağmen bir yandan da not almayı ihmal etmiyordu. Hiçbir şeyi kaçırmaya niyeti yoktu. Mahmut Bey karmakarışık bir sırayla anlatıyordu. Belli ki bunları ilk kez birisiyle konuşuyordu.

"Bu çalışmanın kökeni çok eskilere dayanır. Neden farklı diller konuşuyoruz? Çünkü cezalandırıldık. Babil'de. O kulenin inşası her şeyin sonu oldu. Tanrı, Âdem'e tüm kelimeleri tek tek öğretti. Cennetin diliydi bu. Hayvanların, ağaçların anladığı dil. Sema anlayamadı beni. Ne kadar önemli bir şey olduğunu anlamadı. Ben O'nunla konuşmak istiyorum. Soracaklarım var. Yıldızları, ölümü ve cenneti görmek, anlamak... Bu çalışmanın kökeni çok eskilere dayanır. Başkaları da denedi. Fakat yakayı ele verdiler. Bir çocuk nedir? Bir melek değil de nedir? Bir melek bilmeyecekse cennetin dilini kim bilecek? Fakat unutuyoruz. Bu lanetli dili öğrendikçe unutuyoruz. Tanrı'nın dilini öğrenmenin tek yolu vardır: Bir çocuğa hiçbir dili öğretmemek. O zaman ne olur? Sema ağlar. Durmadan ağlar. Ona defalarca anlatmaya çalıştım. Susmamız gerektiğini. Sessiz olmamız gerektiğini. Çocuğun, biz fanilerin dünyasından hiçbir sözü duymaması, bilmemesi, öğrenmemesi gerekiyor. Ancak o zaman... O zaman kaçtı Sema. Çocuğu da alıp kaçtı. Ona ad verdi. Ne hakla! Ne hata... Daha bir yaşına basmadı. Tanrı'nın sözlerini söyleyemeden gitti... Meleğimin kanatları yok artık. Artık Sema da yok..."

Aniden Mahmut Bey'in ablası eve gelmeseydi belki daha çok fotoğraf çekecekti, fakat çektikleri de yeterliydi.

Abla, gazetecinin salonlarında oturduğunu görünce beti benzi atarak hangi gazeteden olduğunu sordu ve kibarca onu kapı dışarı etti. Oysa Cem haberin sonunu bağlamıştı bile...

* * *

Cem bantları çözüp yazısını yazdıktan sonra keyifle başlığı attı: Tanrı'nın Dilini Araştıran Adam! Bilgisayar ekranındaki dergi sayfalarını gözden geçiriyordu. En son paragrafta çocuğun altı ay kadar karanlıkta kaldığı için görme sorunu yaşadığını, fakat atlatabileceğini; eğer biraz daha dünyadan yalıtılmış bir biçimde yaşasaydı, görme ve konuşma yeteneğini tümden kaybetme riski olduğunu, fakat annenin kaçışı ile çocuğun sağlığına kavuşacağını yazmıştı. Mutlu sonun okuru rahatlatacağını düşündü. Haberi zenginleştirmek için üç tane de kutu yapmıştı. Birinci kutu uygarlıktan uzak kalmış, bir biçimde yalıtılmış çocuklarla ilgiliydi. Bir başka kutu, tam Mahmut Bey gibi bir amaçla hareket eden bir Katolik papazın öyküsüydü. Üçüncü kutuda da... Sigarasını yakıp derin nefesler alırken içinde bir yerlerde bir şeylerin caydığını hissetti. Ağzına acımsı bir tat geldi. Başı dönerken Esra'nın telefonunu tuşluyordu.

* * *

Başı hâlâ dönüyordu. Korkunç bir kuyunun içinden debelenerek, zar zor çıkmıştı. Ne zaman gözünü açsa Esra'nın hayalini başucunda görüyordu. Zaman duygusunu yitirmiş gibiydi, ilk sözleri 'Burcu'yu kime bıraktın?' olmuştu. Daha sonraki uyanışlarında yazıyı dergiye teslim edip etmediğini sordu. Akşama doğru ayılmıştı, fakat yine de yorgun bir uykuya daldı. Uyurken düşünebildiğini fark etti kısa bir süre. Narkoz, ölümün benzetimi...

Cem için ertesi gün pek parlak başlamadı. Hastabakıcının getirdiği dergide yazısının olmadığını görünce sinir-

lendi. Hemen genel yayın yönetmenini aradı. Dikişlerini sızlatan bir sesle, kibar olmaya çalışarak, işini neden kestiklerini sordu. (Mahmut Bey'in ablası!) Aklında fırıl fırıl dönen sorular... Genel yayın yönetmeni, soruyu duymazlıktan gelerek, geçmiş olsun dedi. Akşamüzeri uğrayacağını, o zaman konuşabileceklerini, gerçi durumu Esra'ya anlattığını söyleyip Cem'i yatıştırmaya çalıştı.

Esra içeri girer girmez ona neler olduğunu sordu, işin içyüzü aydınlandığında yine baltayı taşa vurduğunu anladı. Tahmin ettiği gibi Mahmut Bey'in ablası duruma engel olmuştu. Bizzat dergiye giderek büyük patronla konuşmuş ve bu haberin yapılmamasını rica etmişti. Önemli bir asker ve devlet adamının oğlu olan Mahmut Bey'in dramını anlatırken aba altından sopa göstermeyi ihmal etmemiş, konuştukları sırada üst düzey birinin patronu aramasını da sağlamıştı. Zaten haber de gözden çıkarılmayacak bir haber değildi ve olay kapanmıştı.

Peki ayrıntılar? Mahmut Bey neden delirmiş? Babası kimmiş? Karısının ailesi? Cem hâlâ hikâyenin ayrıntılarını merak ediyor, kafasındaki dosyayı kapatabilmek için başka bilgilere de ihtiyacı olduğunu biliyordu. Esra sabırla anlatmaya girişti:

"Mahmut Bey gençliğinden beri tuhaf biriymiş. Ruhsal yapısı zayıf, içe kapalı, zaman zaman vehimlere kapılan (ablasının deyimleri bunlar, bence bal gibi şizofren) bir çocukmuş. Aslında tüm günlerini resim yaparak, ya da kitapların sayfalarını karıştırarak geçirebilirmiş. Fakat peder bey, bu durumu bir türlü kabullenmek istemiyormuş. Doktorlar durumun ancak bu kadar iyi olabileceğini, daha fazla bir şey beklememesi gerektiğini söylemişler, ama dinletememişler. Oğlunu evlendirmeyi ve ölmeden önce kucağına bir torun almayı kafasına koymuş bir kere. Sema'yı kimsesizler yurdundan almışlar. Sema iyi bir kız. Liseyi bitirmiş, oturup kalkmasını bilen, eli yüzü düzgün, talihsiz biri. Biliyorsun, on sekiz yaşına gelince yurdun kapısının önüne koyuyorlar çocukları. Kısacası kimsesiz Sema'nın başına talih kuşu(!) konmuş. Mütevazı bir dü-

günle evlendirmiş oğlunu yaşlı adam. Oğlunun durumunda ise sanki bir düzelme var gibiymiş. Hatta kısa bir süre sonra Sema hamile kaldığında ev halkı bayram etmiş. Doğacak çocuğun kötü giden her şeyi düzelteceğini umuyorlarmış.

"Fakat torununu kucağına almasına az bir zaman kala yaşlı babanın kalbi iflas eder ve babasız kalan Mahmut Bey ağır bir uykudan uyanır gibi silkinir, kendini gecenin koynunda bulan bir çocuk gibi paniğe kapılır ve derinlerinde gizli olan ruhsal akımların girdabına kapılıverir. Sonrası bildiğin hikâye. Doğar doğmaz çocuğu odasında, karanlıkta bırakmak için önlemler alır. Dışarıdan ses gelmemesi için odasını iyice yalıtır. O kadar sıkı sıkıya ayırır ki çocuğu diş dünyadan, bebek havasızlıktan avaz avaz ağlar günlerce. Mahmut Bey sadece karısının odaya girmesine izin verir. Tabii kendi gözetiminde. Konuşmak yine yasaktır. Ninni söylemek, çocuğu okşamak hep yasak. Önceleri Mahmut Bey'in ablası, bebeğe çok düşkün olduğunu düşünür; ama Mahmut Bey sabukladıkça Sema durumun kötüye gittiğini anlar ve çocuğunu kurtarmanın yollarını arar. Abla ile de konuşamaz; çünkü o eve adımını attığı günden beri, ablanın soğuk ve düşmanca bakışları altında ezilip durmuş. Ateşli olduğu bir gün bebeği hastaneye götürür ve hemen psikiyatri bölümüne koşup kocasının durumunu anlatır. Bu şekilde kurtulmuş olurlar."

Cem hikâyenin geri kalanını dinlerken hâlâ kafasının içindeki dergi sayfalarını süslüyordu. Hâlâ bunun müthiş bir haber, iyi bir hikâye olduğunu düşünüyordu. Baştan sona tuhaflıklarla dolu bir hikâye. Birtakım sapkın papazların, aynı amaçla Mahmut Bey gibi yeni doğmuş çocukları dünyadan yalıtma hikâyelerini de biriktirmişti. Değişik zaman dilimlerinde, başka başka ülkelerde benzer ülkünün peşinde koşan 'kaçık'ların varlığı Mahmut Bey'in deliliğine farklı bir boyuttan bakmayı zorunlu kılacaktı. Paylaşılan bir delilikten daha tehdit edici ne olabilir ki?

* * *

Cem bir hafta sonra, tam olarak iyileştiğinde birtakım kararları kendiliğinden vermiş olduğunu şaşırarak fark etti. Acaba narkozun etkisi mi, diye bir süre şüphelendiyse de (narkoz: ölüp yeniden doğmak!) şu asansör fobisinden başlamalı diyerek Aksaray'daki apartmanın merdivenlerini bir kez daha tırmanmaya başladı. Fakat bu sefer Mahmut Bey için değil, kendisi için tırmanıyordu. Esra için, belki Burcu için. Bu sefer çemberi kendisi için daraltacaktı.

HANGİSİ GERÇEK ANAHTAR?

[Birinci Bölüm]

Sevgili Editör,

Yazımı bunca zaman geciktirdiğim için özür dilerim. Aslında her şey hazırdı. Hatta yazmaya başlamıştım bile. Fakat sonra tuhaf bir şey oldu ve üzerinde çalıştığım hikâye taslaklarını bir kenara bırakıp sana bu mektubu yazmaya başladım.

Bu sefer yazımı teslim edemeyeceğim. Evet, en güzeli, başından açıklıkla bunu söylemek. Neden bilmiyorum, bitiremeyeceğim hissine kapıldım. Dürüst olmayan, samimiyetten uzak bir şeyler girmişti yazdıklarıma. Daha doğrusu denetimden çıkmıştı. Nasıl olduğunu bilmiyorum; ama düzeltmek için her geri dönüşümde, yazdığımdan biraz daha farklı, biraz daha yapay bir metin bulmaya başladım karşımda. Sanki ben yazdıktan sonra başka biri geliyor ve kelimelerimin ruhunu emip onları içi boş salyangoz kabukları gibi bırakıp gidiyor. Hangi kelimenin arkasını çevirsem büyük bir boşlukla karşılaşıyorum.

Oysa ki, yazmakta olduğum hikâyenin oldukça basit bir kurgusu vardı: Genç âşık, mutluluk ve sevdiğini kaybetme korkusu ile sokaklarda dolaşarak kentin kalbine

doğru gider ve orada bir bitpazarı satıcısı ile karşılaşır; tuhaf nesneler gözüne pek esrarlı şeyler gibi göründüğü için bir tanesini satın alıp sevdiğine armağan etmek ister. Fakat nesnelerden hangisini alacağına karar veremez. Seçimi okura bırakır.

İşte böylesine basit bir hikâyeydi yazmakta olduğum. Dediğim gibi yazarken birçok sorun çıktı. Daha iki paragraf yazar yazmaz, satıcı ile kahramanımı karşı karşıya getirir getirmez hikâye bir şekilde gözümden düşüyor, başka bir başlangıç yapmak üzere giriş taslağını çöpe atıyordum. Defalarca denedim.

Sonra daha da tuhaf bir şey oldu. Birkaç kez, daha farklı şekillerde öyküyü yazmaya çalıştım. Her seferinde aynı şey... Ne zaman ki o adam hikâyede beliriyor, her şey ters gitmeye başlıyordu. Belki gecenin geç bir vakti olduğu için, belki zihnim açılsın diye tütünün yanına katık ettiğim içkilerin etkisiyle şüphelerim doğaüstü bir nitelik kazanmaya başladı.

Şu garip takıntı gelip yerleşti içime: Hikâyeleri yazarken birçok kahraman, karakter, tip kullanıyoruz. Senin de çok iyi bildiğin gibi bunlar gerçekte yaşamayan kişilerdir. Onlar da birer insandır, ama gerçekte yokturlar. Ve hiçbir zaman da var olmamışlardır. Fakat bir olasılıktırlar. Olasılık değerleri ne kadar büyükse, hikâyeye katkıları da o derece iyi olur. Birkaç ayrıntı ve karaktere ilişkin bir-iki gözlem, tiplerin olasılık değerlerini artırır. Bazen de tipler birer figüran gibi girerler hikâyeye, işlerini yapıp giderler. Onların hikâyesi değildir çünkü. Benim satıcı adam da böyle bir figüran olacaktı. Biraz ters görünümlü, soğuktan morarmış elleri ve kızarmış burnuyla kahramanımıza cehennemin kapıcısı gibi görünecekti. Ve masallarda olduğu gibi her şey zıddını da içinde taşıdığı için, kahramanımın üzerinde yarattığı bu korkutucu etki, olumlu bir işareti de barındıracaktı; genç âşığımız o nesnelerin karşısına çıkmasında mistik bir kuvvetin rolü olduğunu düşünecek, bir tanesini alıp sevdiğine armağan etmeyi arzulayacaktı. Fakat her taslakta, gelip takıldığım yer, bu satıcı adamla

ilgili olan bölüm oldu. Sonradan (şimdi), hikâyeden vazgeçtikten sonra fark ediyorum ki her şeyin tadını kaçıran, duraklamama, şüphelenmeme neden olan, o uğursuz satıcıdan başkası değil. Bir virüs gibi hikâyeye bulaştığı için onu oradan söküp atamıyorum da. Silsem de gölgesi hikâyenin içinde kalıyor, sanki hayaleti genç âşığı o sokaklar boyunca izliyor. Bilirsin, yazmadan önce veya yazarken, arada sırada yazmayı bırakıp dinlenirken hikâyenin devamını yaşarsın. Gözlerin içinde bulunduğun odaya çevrilidir; ama zihnin hikâyenin geçtiği yerde, kalbin kahramanının göğsünün içindedir. Satıcı olmaksızın hikâyeyi kurgulamak üzere düşüncelere daldığımda, genç âşık olarak kentin sokaklarında yürümeye başladığımda, artık o sokaklarda ilk kez yürüyormuşum gibi olamadığımı, kentin kalbinde kurulu olan bitpazarına giderken o hayaletin bir yerlerde gizlenmiş olduğunu ve denetimden çıkmaya hazır bir tehlike olarak hikâyenin dengesini altüst ettiğini hissetmeye başladım. İşte, bu noktada aklıma korkunç bir şey geldi: Belki de bu sefer baltayı taşa vurmuştum. Belki de bu uydurmaya çalıştığım satıcı, gerçekten vardı. Değil mi ki her yazılan bir olasılıktır, bu sefer de o olasılık gerçekle kesişmiş olamaz mıydı? Farkında olmaksızın öyle nesneler seçmişim ki, kelimeler öyle yan yana gelmiş ki hiç olmayan birinden söz ettiğimi sanırken, kurguladığım figüran belki de şu anda bitpazarında tarif ettiğim yerde, mallarının başında, ellerinin içine hohlayarak ısınmaya çalışan bir adamla kesişti. Olamaz mı? Aslına bakarsan bütün bu düşünceler beni hikâyeden soğuttu. Çünkü o adamla, gerçek dünyadan çılgıncasına çıkıp hikâyenin içine yanlışlıkla giren bir satıcı ile uğraşmaya hiç niyetim ve hevesim yok.

Daha fazla uzatmak istemiyorum. Görüyorsun, bu satıcı adam, sana yazdığım mektubu bile belirledi; büyük bir bölümünde ondan söz etmek zorunda kaldım. Şimdi başka yazılarıma da sızar diye korkuyorum. Gerçek ile kurgunun kesişmesi, belki de böylesine korkunç bir sonuca ulaşıyordur. Belki de şimdi, şu anda sana bu mektubu

yollar yollamaz, oraya gitmeliyim, o sokaklardan geçip, satıcı adamı bulup tezgâhınm önünde dikilmeliyim. Yazmaya çalıştığım hikâyenin kahramanı gibi, hiç pazarlığa girişmeden sattığı nesnelerden birini almak için düşüncelere dalmalıyım: "Hangisi aşkımı en güzel biçimde ifade eder? Tarak mı, Ayna mı, Saat mi, yoksa Yüzük mü?"

[İkinci Bölüm]

Defalarca Denedim

1.Taslak

Mutlusun. Âşıksın. Arzu ile sarıldığın bedenden sende kalan koku kaybolacak diye korkuyorsun. Şu dünya yüzünde, şu hayat içerisinde farklı ve biricik olduğunu hissediyorsun. Sanki sen, eski sen değilsin de başka birisin. Sende gömülü bekleyen ne varsa onun ellerinin dokunuşuyla birer birer açığa çıktığından beri büyük hikâyelerin kahramanları gibi yaşıyorsun. Bu kadar yukarı çıktığın için başın dönüyor, korkuyorsun. Varoluşun tahterevallisi senden yana olduğu anda, en tepeye çıktığın anda, aşağıyı görüyorsun. Ayrılık, ihanet, acı, belki ölüm bekliyor seni aşağıda. Aşağıda kaybetmek var. Ne yapacağını bilemiyorsun. Bildiğin tek şey, yükseklik korkusunun aşkı öldürdüğü.

Belki bu gibi düşünceleri aklından silmek için, belki onun sana kazandırdığı yeni gözlerinle dünya nasıl görünüyor diye merak ettiğin için, belki de sırf içinden geldiği için sokaklarda yürüyorsun. Şehrin eski sokaklarında bin yılların izini görmek umuduyla geziniyorsun. Aşk ile hayatın sırları kavranabilir sanıyorsun. Karşına çıkan yollardan hep daha karanlık olanına, daha darına, daha dolambaçlısına sapıyorsun. Kentin kalbine giden yolun zorlu ol-

ması gerektiğini düşünüyorsun.

Buz tutmuş kaldırımlara serili tezgâhlara rastlıyorsun. Karanlık yüzlü satıcı adamların en korkuncuna doğru ilerliyorsun. Ait oldukları dünyadan hırsla sökülüp buraya konulmuş nesneler sattığını görüyorsun. Sanki orada seni bekliyor. Cehennemin kapısındaki kötü bir melek gibi... İçlerinden bir tanesinin, senin kader kapını açacak nesne olduğunu anlıyorsun. O anahtarı sevdiğine armağan etmek istiyorsun. Fakat hangisi olduğuna karar veremiyorsun. Hangisi gerçek anahtar: Tarak mı, Ayna mı, Saat mi, yoksa Yüzük mü?

Farklı Şekiller

2.Taslak

Deneme-yanılma yöntemi ile yaşamak. Belleğin tatili. Geçmişin tadili. Yüklemsiz cümle kurma saplantısı. Şeytana çalışma saati. Bastırılmış olanın geri gelme arzusu. İçeriden dışarıya çıkma arzusu. Tekrar edilen kelimeler. Dilin kırılganlığı. İki kelimelik cümlelerle anlaşabilmek. Yüklemsiz yaşamak. Boşluğa verilmiş sözler. Mağara duvarına yansıyan görüntüler. Gölgeler. Kısa, net ifadeler.

Unutulmuşluk hissi. İki kelimelik dünyan. İsim tamlamaları vadisi. Tamamlanmamış adların yalnızlığı. Yalnız atların suçlu özgürlükleri. Gitme isteği. Sonsuzluk yanılsaması. Sokaklar. Bin yıllık sokaklar. Yılankavi, eğri büğrü sokaklar. Tehlikeli, maceralı sokaklar. İlk kez görüyormuş gibi olmak. Başka bir gözle görmek. Başka biri olmak. Bir hikâyenin içine düşmek. Adamla pazarlığa tutuşmaktan ürkmek. Nesneler. Her biri bir sırrı barındıyormuş sanmak. Kentin kalbine doğru giden bir adammış gibi duraklamak. Buz tutmuş kaldırımlar. Yola serilmiş tezgâhlar. Birbirinden kopmuş nesneler. Dünyadan kopup satılan şeyler. Esrarlı şeyler. Sahiplerinden, ait oldukları dünyalardan çalınmış cisimler. Üç boyutlu sihirler. Adamla pazarlık yapmaktan kaçınmak. Kararsızlık. Tarak mı, Ayna mı, Saat mi, yoksa Yüzük mü?

[Üçüncü Bölüm]

Tarak

Fildişinden bir tarak. Sararmış, birkaç dişi dökülmüş zavallı haliyle aşktan değil de daha çok ölümden haber taşıdığı söylenebilecek bir nesne. Aşk hikâyesinden çok, bir korku filmine yakışacak bir tarak.

Yine de âşıkların gözü, bizim gördüğümüzden farklı görür dünyayı. Sevilen kişi bu tarağı eline aldığında kırılmasından ürker gibi saygıyla tutup hayranlıkla inceleyecek kirli yüzeyini. Genç âşığına layık olduğu güzel ve etkileyici sözleri bulabilmek için kekeleyecek.

Daha sonra temizleyip kullanacak belki de. Her sabah saçlarını onu düşünerek tarayacak. Her sabah düşünceleri biraz daha ona benzeyecek. Her sabah tarağın bir dişi daha dökülecek. Her sabah biraz daha farklı görecek dünyayı.

Ve bir sabah, olanca çıplaklığıyla gerçek görünecek. Tek bir dişi bile kalmamış bir tarağı neden elinde tuttuğuna şaşırıp başka bir hayatı özleyecek.

Ayna

İnce, gümüş çerçeveli, küçük bir aynadır bu. İçine insanın yüzünü ancak sığdırabileceği, kenarlarının sırrı dökülmüş bir ayna. Zavallı haliyle aşktan değil de daha çok ölümden haber taşıdığı söylenebilecek bir nesne. Aşk hikâyesinden çok, bir korku filmine yakışacak bir ayna.

Yine de âşıkların gözü, bizim gördüğümüzden farklı görür dünyayı. Sevilen kişi bu aynayı eline aldığında kırılmasından ürker gibi dikkatle tutup hayranlıkla inceleyecek kirli yüzeyini. Genç âşığına layık olduğu güzel ve etkileyici sözleri bulabilmek için kekeleyecek.

Daha sonra temizleyip kullanacak belki de. Her sabah onu düşünerek bakacak aynaya. Her sabah yüzü biraz daha ona benzeyecek. Her sabah aynanın sırrı biraz daha dökülecek. Her sabah biraz daha azalacak ışık. Her sabah biraz daha farklı görecek dünyayı.

Ve bir sabah olanca çıplaklığıyla karanlık görünecek. Yüzünün tek bir çizgisini bile yansıtmayan bir aynayı neden elinde tuttuğuna şaşırıp başka bir hayatı özleyecek.

Saat

Kadranı sarı, akrep ile yelkovanı altın suyuna batırılmış eski bir cep saati. İçine insanın bir gününü ancak sığdırabileceği, kurgusu kırık bir saat. Zavallı haliyle aşktan değil de daha çok ölümden haber taşıdığı söylenebilecek bir nesne. Aşk hikâyesinden çok, bir korku filmine yakışacak bir saat.

Yine de âşıkların gözü, bizim gördüğümüzden farklı görür dünyayı. Sevilen kişi bu saati eline aldığında kırılmasından ürker gibi şefkatle tutup hayranlıkla inceleyecek zamanın kirli yüzeyini. Genç âşığına layık olduğu güzel ve etkileyici sözleri bulabilmek için kekeleyecek.

Daha sonra tamir ettirip kullanacak belki de. Her sabah ona göre ayarlayacak gününü. Her sabah saat biraz daha geri kalacak. Her sabah biraz daha azalacak zaman. Her sabah biraz daha farklı görecek dünyayı.

Ve bir sabah duracak saat. Zamanı hep yanlış gösteren bir saati neden elinde tuttuğuna şaşırıp başka bir hayatı özleyecek.

Yüzük

Kehribar taşlı bir yüzük bu. Taşının içinde, kehribarın henüz bir reçine iken hapsettiği karınca kalıntıları ile fosili andıran bir yüzük. Zavallı haliyle aşktan değil de daha çok, ölümden haber taşıdığı söylenebilecek bir nesne. Aşk hikâyesinden çok, bir korku filmine yakışacak bir yüzük.

Yine de âşıkların gözü bizim gördüğümüzden farklı görür dünyayı. Sevilen kişi, bu yüzüğü kırılmasından ürker gibi zarifçe parmağına takıp hayranlıkla inceleyecek kehribarın kirli yüzeyini. Genç âşığına layık olduğu güzel ve etkileyici sözleri bulabilmek için kekeleyecek.

Daha sonra temizleyip kullanacak belki de. Her sabah onu takıp çıkacak dışarıya. Her sabah biraz daha sıkacak parmağını. Her sabah kehribar biraz daha içine kapanacak. Her sabah biraz daha azalacak ışık. Her sabah biraz daha farklı görecek dünyayı.

Ve bir sabah olanca çıplaklığıyla ölüm görünecek. Kirli ve kusurlu taşıyla bu yüzüğü neden hâlâ parmağına taktığına şaşırıp başka bir hayatı özleyecek.

ZAMAN MAKİNESİ

"Buraya bak," dedi Tıp Adamı. "Kesinlikle ciddi misin? Yoksa bu da bir numara mı – geçen Noel'de bize gösterdiğin hayalet gibi?"

"Bu makine sayesinde," dedi Zaman Gezgini, lambayı yukarıda tutarak, "zamanı keşfetmeye kararlıyım. Yeterince açık mı? Hayatımda hiç bu kadar ciddi olmamıştım."

H.G. Wells, Zaman Makinesi

10 Haziran

Manisa'ya doğru yola çıktım. Yanıma çok az şey aldım. Ne düşünmek, ne de yazmak istiyorum. Bu tatilde tek istediğim farklılık. Yanıma sadece bu not defterini aldım. Adres, telefon numarası gibi şeyleri not etmek için. Fakat huylu huyundan vazgeçmiyor. İşte, henüz yola çıkalı iki saat oldu, deftere aklımdan geçenleri yazmaya başladım bile. Yolculukta not tutmak bana göre değil. Değil.

11 Haziran

Adresi bulmam zor olmadı. Manisa, Gölmarmara Bucağı, Ahmet Üstel'in Çiftliği. Bana verilen odaya yerleştim. Küçük bir oda. Şimdiden sıkılmaya başladım gibi. Keşke yanıma birkaç kitap alsaydım. Bu defter de çok küçük. Bir öykünün sığmayacağı kadar küçük. Belki notlar almalı.

Çiftlik, iki büyük evden ve birkaç küçük kulübeden oluşuyor. Çevrede fazla hayvan yok. Mutfağa bakan bahçede bir kümes var. Sanırım içinde de bir tavuk kolonisi. Off, neden yazıyorum ki bunları. En iyisi uyumak.

Aynı gün, gece, zamanı bilmiyorum.

Ahmet Bey (kendisine ısrarla Ahmet dememizi istiyor) ve diğerleri ile tanıştım. Benden başka üç kişi daha var. Burada ne mi arıyorum? Bir bilsem. Sözümona farklı bir tatil amacıyla buraya gelmiştim. Belli ki diğerleri de bu amaçla gelmişler: Çiftlikte yapılacak işler karşılığında bedava kalacak yer ve öğleden sonraları sınırsız zaman. Sabah erken kalkılıyor. Dolayısıyla akşamları da erken uyunuyor. Çiftlik işleri öğlene kadar sürüyormuş. Hayvanların bakımı (kulübe sandığım yer bir inek ahırıymış), süt sağılması, yumurtaların toplanması, toprakla ilgili işler vb. Her sabah altıda kalkış. Öğleden sonraları da herkes istediğini yapmakta serbest.

12 Haziran

Sabah, denilen işleri yaptıktan sonra çevreyi keşfe çıktım. Göl kenarında yürüyüş yaptım. Gerçekten huzur verici bir yer. Akşamüzeri Boz Dağlarına vuran güneşin yaptığı renk oyunları insanı alıp götürüyor. Biraz yüzdüm. Sonra güneşte kurumaya çalışırken uyuyakalmışım. Ahmet'in üzerime düşen gölgesi uyandırdı beni. Sohbet ettik. Garip bir adam. Durgun. Söyleyeceklerini bir süzgeçten geçirip, birçoğunu söylemekten vazgeçer gibi konuşuyor. Neler yaptığımı sordu. Anlattım. Sorgular gibi değildi. Fakat ilgiliydi. Mühendislik mezunu olduğumu (mühendisim demeye hâlâ dilim varmıyor, oysa diplomayı aldım) duyunca ilgisi arttı. Akşamüzeri atölyesinde beni bekleyeceğini söyledi. Bana sormak istediği şeyler varmış.

Gece

Ahmet'in atölyesinde gördüklerime inanamadım. Bunları daha ayrıntılı yazmak istiyorum.

* * *

Soruşturmayı Özel Dedektif Haluk Caner yürütüyordu. Haluk Caner kaybolan insanları, evinden kaçanları, kaçırılanları bulmak, araştırmak konusunda uzmanlaşmış bir özel dedektifti, içinden böyle düşünüyordu. Oysa kapısında hiçbir şey yazmayan bir ofisi vardı. Avukatların, muhasebecilerin çalıştığı bir işhanının, gri karanlık odalarından birini tutmuştu ofis olarak. Emekli öğretmendi. Hiç evlenmemiş, zamanının çoğunu polisiye romanlar okuyarak geçirmişti. Harbiye'deki (eski Beşiktaş dolmuş durağının arkasındaki) sahafa düzenli olarak gider, bir daha okumayacağına emin olduğu kitapları, yenileriyle değiştirir, hafta boyunca aldıklarını okur, bir de okula giderdi. Emekli olduktan sonra başlayan garip özgürlük ve işe yaramazlık duygusu onu bir iş açmaya zorlamış, bir süre emlak komisyonculuğuna soyunmuş, dikiş tutturamayınca profesyonel apartman yöneticiliğini denemişti. Sıkıcı ve parası az olduğu için bir süre sonra (bir tanıdığının evden kaçan kızlarını bulmakta yardımcı olmasının hemen ardından) 'neden olmasın?' demişti. Gereksinimi olan tek şey müşteriydi. Çünkü polisiye okumaktan kaynaklanan muhteşem bir dedektiflik deneyimi vardı. Gerçi o romanlardaki özel dedektiflerin hemen hepsi polislikten geliyordu, ama olsun. Yapabilirdi, yapmıştı.

Bir süre sonra müşteriler kapısını aşındırmaya başlamıştı. Yine de bastırdığı kartvizitte hiçbir ibare yoktu. Sadece, adı, telefonu ve ofisin adresi. Bu yeterliydi.

Ziya Saruhan kendisini aradığında bir aylık işsizlik dönemi sona erdiği için çok sevinmişti. Hemen önbilgileri edinmek için, Ulus sırtlarındaki Saruhanlarm oturduğu Zeynep Hanım Konaklarının yolunu tuttu. Açıkçası bu kadar varlıklı olduklarını tahmin etmemişti. Oğulları Necat ortadan kaybolmuştu. Necat üniversiteyi (İTÜ, Makine Müh.) yeni bitirmiş, ailesinden ayrı yaşayan, sessiz, edebiyat ve resim merakı olan bir gençti. Cihangir'de bir arkadaşı ile yaşıyordu. Fakat artık orada değildi ve kendisinden bir aydır haber alınamıyordu. Evi paylaştığı arka-

daşı (sevgilisi?) şüpheliler listesinin başındaydı. Tülin Kozan'a ulaşması zor olmadı. Necat ile ayrılmışlardı ve Tülin bir kız arkadaşının yanına taşınmıştı. Necat'tan haberi yoktu. Haluk Caner'e çok yardımcı oldu. Her zaman ailesi ile ters düşmemesi yönünde telkinlerde bulunduğunu, fakat Necat'ın ailesinden kopuk bir yaşam sürdürmeye kararlı olduğunu söyledi Tülin. Yakın arkadaşlarının bütün adres ve telefonlarını bir bir verdi.

Önbilgileri toparladıktan sonra işe yarar bir plan yapması yarım gününü aldı. Tülin, Necat'ın son altı aydır bir roman üzerinde çalıştığım, tek arzusunun bu romanı yayınlatmak olduğunu söylemişti. Haluk Caner, bu çocuk her nereye gittiyse bunu çevresindekilerden birinin bilebileceğini düşündü. Listenin en başındaki, Necat'ın en yakın arkadaşı olduğu bilinen Burak Kuşçu'yu arayıp, yayınevinden aradığını, Necat Saruhan'ın kendilerine bir süre önce bırakmış olduğu roman dosyası ile ilgili konuşmak istediklerini, dosyada sadece bu telefon numarasının yazılı olduğunu söyledi. Belli ki Burak Kuşçu bu güzel habere sevinmiş, söylenen yalanın zayıf noktalarını görememiş, hemen Necat'ın nerede olduğunu söyleyivermişti: "Necat tatile çıktı. Manisa'da bir çiftliğe gitti."

Böylece Haluk Caner, ikinci günün ilk yarısında işin tamamlandığını sanmaya başlamış, aceleyle Ziya Saruhan'ı aramıştı. Baba, sevinç ve heyecanla teşekkür etmiş, son bir ricada bulunmuştu: "Acaba kendisinin tahsis edeceği bir araba ile Manisa'ya gidip Necat'ın iyi olup olmadığını öğrenebilir miydi?" Bu çabaları karşılıksız kalmayacaktı.

* * *

14 Haziran

İki gündür not almaya fırsatım olmadı. Ahmet ile çalışmaya başladım. Zeki, Gökhan ve Aliye de zaten projenin içindeler. İnanılmaz ama gerçek. Mucizevi bir proje üzerinde çalışıyoruz. Olmayacak gözüyle bakılan, yapımı

imkânsız bir makine: Zaman Makinesi! Evet, bildiğimiz zaman makinesi.

Projeyi ilk dinlediğimde bu adamın bir çılgın olduğunu sanmıştım, fakat değil. Fizik, matematik, mekanik ve elektronik konusunda bilmediği bir şey yok gibi. Stanford'da doktorasını iki yıl gibi kısa bir sürede tamamlamış. Üstelik kiminle çalışmış: Kip Thorn'la. Bu isim hakkında çok şey duymuştum. Zaman yolculuğunun olası olduğunu söyleyen fizikçilerin başını çekiyor. Ahmet makinenin çalışma ilkelerini anlattı. Kendine o kadar güveniyor ki, başka birilerinin bu makineyi yapamayacağından o kadar emin ki! Aslında bu kadar basit olabileceğine ben de inanmıyorum. Makine ışık hızında çalışan bir dönme dolaptan ibaret. Işık hızına çıkmak bir sorun. Fakat asıl sorun bu hıza dayanabilmek. Uzay gemisi ile çizgisel olarak bu hıza ulaşmak bir yol. Fakat bunu gerçekleştirmek zor. İşte Ahmet'in dehası, buluşu, tutkusu bu noktada başlıyor. Bir eksen etrafında dönerek bu hıza ulaşmak. O durumda uzay-zamanda oluşacak olan bir kurt kapanından geçerek istenen zamana gidilecek. Geçmişe ya da geleceğe. Her şey hıza bağlı.

15 Haziran

Aliye benden hoşlanıyor galiba. Bu gün göle gideceğini söyledi. Bir fırsat yaratıp ben de gitmeye çalışacağım.

Gece

Çok tuhaf bir durum ortaya çıktı. Ben baş başa kalırız diye umuyordum. Fakat göle vardığımda diğerlerinin de gölün kıyısında olduklarını gördüm. Komik bir durum. Belki böylesi daha iyi oldu. Zaman yolculuğu üzerine konuştuk. Wells'in romanını benden başka okuyan olmaması tuhaf. Herkesin dönmek istediği bir zaman dilimi var. Ben, hangi zaman dilimine gitmek istediğimi henüz düşünmemiş olduğumu fark ettim.

* * *

Haluk Caner, Gölmarmara'ya doğru yol alan Ziya Saruhan'ın cipinin arka koltuğunda düşüncelerini toplayıp bir plan yapmaya çalışıyordu. Burak Kuşcu'nun dediğine bakılırsa Necat tatile çıkmıştı. Adresini sorduğunda, üniversitenin ilan panosundan çekip alınmış ilanı baştan sona okumuştu: 'Gölmarmara'da tatil ve çalışma! Göl kenarında bedava tatil! Çiftlik işlerine yardım etmekten zevk alan üniversite öğrencileri aranıyor. Manisa, Gölmarmara Bucağı, Ahmet Üstel'in Çiftliği.'

Büyük bir olasılıkla Necat Saruhan, sıkıntılı bir dönem geçirmişti ve kimseye haber vermeden bir tatile çıkmıştı. Yazdığı romanı yayınevlerine göndermiş, henüz olumlu bir yanıt alamamış, Tülin'den de ayrılınca iyice sıkılmış ve bir süre için yaşadığı yerden uzaklaşmak istemişti. Ve olayların bu şekilde akmış olması Haluk Caner'e bin dolar kazandırmıştı. Şimdi Necat'ın fotoğraflarını çekip, her şeyin yolunda olduğuna dair raporu babasına teslim ettiğinde de fazladan bir bin dolar daha kazanacaktı. Belki kısa bir tatil yapabilirdi. Havalar ısınmaya devam ediyordu. Ofisteki telefonu cep telefonuna yönlendirir ve...

Çiftliğe vardıklarında karşılaştıkları manzara hiçbir şeyin kolay olmayacağını gösteriyordu. Birincisi, çiftlikte kimse yoktu, ikincisi ve daha kötüsü, Necat'ın buraya gelmiş olduğuna dair bir ipucu yoktu. Bir an yanlış bir yolda boşu boşuna debelendiğini sandı. Ziya Bey'in şoförü (adı neydi, Hamdi mi?) ile göz göze geldiklerinde, endişesini saklayamadı. Biliyordu, evi kontrol etmek için içeri girdiğinde şoför, Ziya Bey'i arayıp durumu bildirecekti. Bin doların parmaklarının arasından kayıp gittiğini hissetti. Sinirlenmişti. Boşu boşuna, "Kimse yok mu!" diye beş dakikadır orada bağırıyordu. Hangi özel dedektif böyle salak durumuna düşerdi? Hızla çiftlik evine daldı, içeride de işe yarar bir iz yoktu. Büyük sofa daha çok üçüncü sınıf bir otelin lobisine benziyordu, ikinci katta odalar vardı. Odaları tek tek araştırdı. Bir tanesinde bir kızın kaldığı anlaşılıyordu. Diğer odalardan birinde yatağın altında bir not

defteri buldu. Kimi sayfalarına notlar alınmış, kimi sayfalarına imza denemeleri yapılmış bir defter. Necat'a ait olduğunu anladığı anda, kaybettiği bin dolarını tekrar bulmuş gibi sevindi. Gözünün önüne inmiş olan perde hafifçe aralandı. Hemen dışarı çıkıp şoförü bulup durumu anlattı. Ona Ziya Bey'in vekili gibi davrandığını fark ettiğinde durumu toparlamak için, "Burada kalıyor. Belli ki bir yerlere gitmişler, dönmelerini beklememiz gerekli. Ziya Bey'i arayıp gecikeceğimizi, gerekirse bu gece burada kalacağımızı söyle," dedi.

Beklemeye başladılar.

* * *

16 Haziran

Bugün çok yorulduk. Dibek Dağı'na tırmandık. Ahmet burada titanyum bulunduğunu iddia ediyor. Zaman makinesinin eksenini ve çatısını oluşturan malzemeyi bu madenden sağlıyormuş. Hafif ve dayanıklı bir malzeme. Bütün gün çalıştık. Yüz gram maden için altı saat uğraştık.

17 Haziran

Bugün Ahmet ortalarda görünmedi. Öğleden sonra verandaya yayıldık. Zeki ile Gökhan zaman yolculuğu ile ilgili bir tartışmaya girdiler. Klasik zaman paradoksları. Geçmişe dönüp olmuş olan olayları etkilemek meselesi. 'Büyükbabam ile büyükannemin evlenmesine engel olursam ben ne olurum?' sorusu. Bence cevabı çok basit, ama ikisi de kendi bildiklerini okuyorlardı. Görmüş oldukları filmlerden aşırdıkları bilgilerle konuşuyorlardı. Bilimsel bir altyapıları yok. Bir tanesi iktisat öğrencisi (Zeki), diğeri (Gökhan) sosyoloji. Aliye ise sinema-televizyon okuyormuş. Çok akıllı bir kız. Tartışmayı sonlandırmak için ortaya attığı soru sayesinde onları daha iyi tanıdım. Soru şuydu: "Kendi geçmişinizde nereye ve ne zamana dönerdi-

niz?" Uzun bir suskunluktan sonra Zeki, annesi ile babasının ayrıldıkları tarihe dönüp bu ayrılığa engel olmaya çalışacağını söyledi. Gökhan ise daha basit bir şey istiyordu: üniversite sınavının bir gün öncesi gidip yaptığı tercihi değiştirmek. Sıra bana geldiğinde işi şakaya vurdum: "1410 yılına dönmek isterdim! Hepsi şaşkınlık ve merakla bana baktılar. Tarihte görülecek küçük bir hesabım var arkadaşlar. 1410 yılına dönüp Hızırşah'ın ölümüne engel olacağım."

Onlara anlattıktan sonra bu düşünce bana da çekici gelmeye başladı. Gerçekten de 1410 yılına dönsem ve Hızırşah'ın öldürülmesine engel olsam ve Saruhanoğulları Beyliği'nin Osmanlılar'a katılmasını önlesem... Evet belki de Osmanlı İmparatorluğu yerine Saruhanlı İmparatorluğu kurulacaktı. Tarihte yapacağım küçük bir değişiklik, geri döndüğümde bir imparatorluk olarak karşıma çıkabilir. Babamın yüzünü görmek isterdim. Başarısız romanlar yazmak dışında bir işe yaramayan oğulları Necat'ın şehzade olarak karşısına dikilmesi ne muhteşem olurdu!

18 Haziran

Aliye ile ilk kez bugün yakınlaştık. Hem beni heyecanlandırıyor, hem de Tülin'e hiç benzemiyor. Tahta çıktığımda onu haremin başına getirmeye karar verdim.

19 Haziran

Ahmet ile baş başa kaldığımızda ona çılgın planımı anlattım. Saruhanoğulları Beyliği'ni tarihte gömülü olduğu yerden çıkarmak! Bir şey söylemedi. Ciddiye aldığını sanmıyorum. O da bana bambaşka bir şey anlattı: Yıllardır bu makinenin hayalini kurduğunu, bunun üzerinde çalıştığını ve bir gün bunu gerçekleştirdiğinde geçmişe dönüp umutsuzluğa kapılmış olan kendisi ile karşılaşacağını, geleceği geçmişindeki kendisine müjdeleyeceğini... Yorucu günlerden sonra şu göle bakarak hep gelecekten gelecek olan kendisini hayal edermiş. Öyle ki bu yüzden bir günlük tutuyormuş. En mutsuz olduğu güne dö-

nüp kendine yardım edebilmek için.

Nedense, Ahmet'in anlattıkları çok dokunaklı geldi. Geleceğe doğru bakan, bekleyen, kendi dönüşünü bekleyen yalnız bir adam. Belli ki çok yalnız. Belki de eşcinsel. Bunu neden düşündüğümü bilmiyorum.

20 Haziran

Yarın büyük gün. İlk denemelere başlıyoruz. Israrla 1410 yılına dönmek istiyorum.

* * *

Not defteri bu noktada bitiyordu. Dedektif Haluk Caner okuduklarına inanamıyordu. Bir an tansiyonunun yükseldiğini hissetti. Şakaklarındaki ağrı, sağlıklı düşünmesine engel oluyordu. Şoförle göz göze geldiler. Bir şeyler söylemek istedi. Çünkü başından beri şoförün kendi hakkında düşündüklerini hissediyordu: "Üçkâğıtçı bunak! Ziya Bey'in kendi adamları varken bu kendini dedektif sanan salağa..." Hızla yerinden kalktı. Atölyeyi kontrol etmeliydi. Necat'ın yazdıkları doğruysa, Ahmet kaçığın tekiydi ve büyük bir olasılıkla çocuklar şu anda tehlike içindeydiler. Zaman makinesiymiş. H.G.Wells misin sen, eşşoğlusu! Kazık kadar olmuş, üniversite görmüş çocukların buna nasıl kapıldıklarını ise hiç anlamıyordu. Kilidi kırarken elini sıyırdı. Atölye denilen yerde iş makineleri, marangozluk aletleri dışında bir şey yoktu. Titanyumdan yapılmış dönme dolabın yerinde yeller esiyordu. Peki, olabilir miydi böyle bir şey? Eli kanıyordu. Yara oldukça derindi. Zaman makinesinin bir zamanlar durduğu zemin üzerinde bir iz bulurum ümidiyle yere eğilmişti. Yere kendi kanının damladığını gördü. Kendinden geçerken, birkaç ay önce gazetelerin başsayfalarından verilen haber gözünün önüne geldi: Işık hızının üç yüz katına ulaşıldı. Zamanda yolculuk yapılabilecek!

Kendine geldiğinde verandadaki yastıkların üzerinde

yattığını, elinin sargılı olduğunu fark etti. Ziya Bey, elinde oğlunun not defteri, sinir içinde bir ileri bir geri gidip geliyordu. Doğrulmaya çalıştı. Evin önüne inmiş olan helikopteri görünce bir an için Necat'ın zamanda yolculuğunu başarmış olabileceğini düşündü. Karşısındaki adam Ziya Bey değil, belki de Saruhan İmparatoru IV. Ziya'ydı. Zihnini toparlamaya çalıştı. Belli ki şoför (neydi adı herifin, Hamit mi?) çiftliğe geldiklerinde, belki o, evi araştırırken ya da atölyeye koştuğunda (evet, evet, mutlaka öyle olmalıydı, not defterini verandada bırakmıştı, Hamit defteri okur okumaz) Ziya Bey'i arayıp bir aksilik olduğunu ve gelmesi gerektiğini söylemişti. O da helikoptere atlayıp gelmişti işte ve bir açıklama bekliyordu. Paniğe kapılmasına gerek yoktu. Sonuçta suçlu olan kendisi değildi. İşte defter ortadaydı. Başarmıştı. Necat'ın izini bulmuştu. Şu Ahmet denilen adamı da bulsalar...

"Haluk Bey, konuşabilecek durumda mısınız?" Ziya Bey ciddiydi. "Bu defterde yazanlar hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Şey, sanırım, oğlunuz buralarda bir yerde."

"Peki, bu Ahmet denilen adam? Makine hikâyesi? Gerçek olabilir mi?"

"Bilemiyorum. Hayır, sanmıyorum. Ahmet keçileri kaçırmış biri herhalde."

"Deli yani?"

"Evet. Öyle olmalı. Ya da bir hayalperest."

"Böyle bir şey mümkün olamaz, değil mi?"

"Onu bilemem. Fakat birileri bir zaman makinesi yapacaksa da onu burada yapamayacağı kesin. Yani, en azından bir çiftlikte olmaması gerekir."

"Peki, oğlum nerede sizce?"

"Bil... bilmiyorum. Gerçi Ahmet denilen adamın tehlikeli olduğunu sanmıyorum."

"Peki, ya böyle bir aleti yaptıysa ve hep birlikte havaya uçtularsa?"

"Yani? Yok olamaz. O zaman bir iz bırakmış olmaları gerekirdi. Yani bir patlama olsaydı... Yok, hayır. Mümkün

değil."

Ve o sırada beklenmedik bir şey oldu. Ahmet Üstel aniden ortaya çıktı, inek ahırının köşesinde birdenbire belirmişti sanki. Saçı sakalına karışmış, üzerinde eski bir atlet ve kot şort; elinde balık oltasıyla sahneye arkasından itilmiş bir palyaço gibiydi. Ağır adımlarla verandaya doğru yaklaşırken göz ucuyla rüzgârda hafif hafif dönmekte olan helikopterin pervanesini izliyordu. O an herkes ona bakıyordu: Verandada durmakta olan Ziya Saruhan, yastıkların üzerine yayılmış olan Haluk Caner, helikoptere dayanmış olarak olanları izleyen pilot, cipin arkasına sotalanıp sigara içen şoför... Tabii Ahmet'in zihninden geçenleri kimse tahmin edemezdi. Sakin görünmeye çalışıyordu, fakat beti benzi atmıştı. Verandaya çıkıp tok bir sesle onlara kim olduklarını, çiftliğinde ne aradıklarını sordu. Ziya Bey bir deliyle konuştuğunun bilincinde olarak Necat'ın babası olduğunu, ortadan kaybolunca endişelendiklerini, araştırmanın onları bu çiftliğe getirdiğini söyledi. Gençlerin burada tatil yaptığını bildiklerini de eklemeyi ihmal etmedi. Ahmet'in yüzünü önleyemediği bir sevinç dalgası yalayıp geçti. Olta ve boş kovayı yere bıraktı.

"Gençler gölde yüzüyorlar. Necat'ı hemen çağırırım. Siz dolaptan soğuk bir şeyler alın. Birazdan dönerim."

Ahmet, hızla, göle doğru yürümeye başladı, içinden gülüyordu. Ulan, ben de sanmıştım ki... Her öğlen yemeğinden sonra yaptıkları gibi verandaya yayılmışlardı. Ahmet bir çift kâğıt sarmıştı, onu döndürmeye başlamışlardı. Uzaktan siyah bir cipin çiftliğe doğru tozu dumana katarak yaklaştığını görünce, ne olur ne olmaz diye Necatları göle yollamıştı. Ortalığı hızla toparlayıp kendisi de göle doğru koşmuştu. Gölün kıyısında, evi görebilecekleri bir yere saklanıp olup bitenleri izlemeye başlamışlardı. Gelenlerin sivil polis olduğuna emin olduktan sonra ortaya hiç çıkmamaya karar verdiler. Ahmet bir biçimde sıyırırdı da, bu gençlerin orada ne aradıklarını açıklamak uzun sürebilirdi. Birkaç saat sonra çiftliğin ortasına bir helikopterin indiğini görmeleri üzerine, artık Ahmet gelenlerin po-

lis olduğuna emin olmuştu. Üstelik operasyon tüm hızıyla sürüyordu. Çiftlik evinin arka bahçesine ve daha birçok yere ekmiş olduğu hintkenevirlerinin keşfedildiğini, polisin gelip hepsini tutuklayacağını anlamıştı. Mutlaka bu gençlerden biri ihbar etmişti. Necat'tan kuşkulanmıştı. Çünkü ot içmeyen bir tek oydu. Diğerleri dumanlı hayallere dalarken o odasına çekilip bir şeyler yazıyordu. Belki o da bir polisti. Zaten dün telefonla konuşurken gördüğünde içine bir kurt düşmüştü. Belli ki, araştırmasını tamamlamış ve merkezi aramıştı. Madem her şey bitmişti, hiç olmazsa diğer ikisini kurtarmalıydı. Ahmet o sırada ortaya çıkmaya karar vermişti. Oysa şimdi anlıyordu ki Necat, vesveseli, zengin bir ailenin çocuğuymuş. Bir dahaki sefere çalışmak için gelen çocuklarla mülakat yapmaya karar verdi. Yıllardan beri bu çiftlikte komünal bir yaşamı gerçekleştirmeye çalışıyordu. İlk 1984'te gelmişlerdi. O zamanlar Ahmet yalnız değildi. On iki kişi kadar vardılar. Bir yıl bile geçmeden herkes birbirine girmişti. Sonra da herkes geldiği gibi şehre geri dönmüştü. Bir tek Ahmet kalmıştı. Dönecek bir yeri yoktu nasılsa. Ötekiler gibi üniversiteyi bitirmemişti. Şehirde aylaklık yapacağına, Gölmarmara'da çiftçilik yaparım diye düşünmüştü. İyi de yapmıştı. Her yaz böyle üniversite öğrencilerini konuk ediyor, yalnızlığını birazcık olsun unutuyordu. Bu meret yalnız çekilmiyordu.

Ahmet ortadan kaybolunca Ziya Bey, şoföre Ahmet'i izlemesi emrini verdi. Necat'ı sağ salim görmeden hiç kimseye güvenemezdi. Haluk Caner, sessiz bekleyişe dayanamadığı için, 'İşte Beyefendi, her şey aydınlandı. Buradalar...' gibisinden bir şeyler mırıldandı. Ziya Bey ise, sadece homurdandı. Haluk Caner'in gözü Ahmet'i hiç tutmamıştı. Bir bilim adamına benzer bir yanı yoktu. Hırpani bir adam. Şivesi, yürüyüşü, bakışları... Tuhaf.

Plaj giysileri ile gölden dönen gençler bir helikoptere, bir Necat'a bakıyorlardı. Hepsinin kafası bulanmıştı. Ahmet gençlerin yanına döndüğünde, gelenlerin Necat'ın babası olduğunu, önemli bir şey olmadığını söylemişti.

Herkes rahat bir nefes almıştı. Necat hariç.

Babasını soğuk bir biçimde selamlayıp orada ne aradıklarını sordu. Ziya Bey endişelerini dile getirdi. Necat bunları sonra konuşuruz, diyerek kesip atmak niyetindeydi, fakat Ziya Bey birdenbire not defterini sallayarak, "Burada yazanlar ne demek oluyor, açıklayabilir misin?" diye sordu. Necat başından beri bu soruyu bekliyormuş gibi, yılların getirdiği başarısızlıktan artık kurtulduğunun, kendi başına bir şeyler yaptığının kanıtlarından biri olan o mütevazı deftere gururla bakarak, "Yayınlandığında okursunuz", dedi. Göz ucuyla da sofada durmuş olup biteni izleyen Ahmet ve Aliyelere bakıyordu. Duysunlar istiyordu. "Yeni romanımın notları. Ha, bu arada ilk romanım kabul edilmiş. Dün İstanbul'la konuştum. Yayınevinden sözleşme yapmak için beni arıyorlarmış..." Babasının şaşkın bakışları altında odasına çıkarken kendinden emin bir sesle devam etti: "Geldiğiniz iyi oldu, ben de sizinle dönerim, yol gözümde büyüyordu."

İşte o andan itibaren Özel Dedektif Haluk Caner aydınlanmaya başladı. Aslında her şey başından beri ortadaydı. Şimdi zihninde eksik parçaları birleştiriyor, ortada kendi yol açtığı karmaşadan başka bir şey olmadığını üzüntüyle izliyordu. Tabii ya, her şeyi başından düşününce... Necat, Ziya Saruhan'ın geç yaşta sahip olduğu tek çocuğuydu. Büyük, çok büyük servetinin tek vârisi. Fakat aklı bir karış havada olan bu çocuk, bir biçimde ailesinden (ve servetinden) uzak kalmaya özen gösteriyor, kendine alternatif bir yaşam kurmaya çalışıyordu. Belki de Tülin'le de bu yüzden ayrılmışlardı. Tabii ya, Tülin Necat'a ailesi ile görüşmesini telkin ettiğini söylememiş miydi? Çünkü Tülin başından beri Necat ile zengin olduğu için birlikteydi. Hangi kız Saruhanların gelini olmak istemezdi ki? Fakat Necat'ın inadı Tülin'in sabrını taşırmıştı ve onu terk etmişti. Necat kendini kötü hissediyordu. Yayınevlerine gönderdiği roman dosyasından hiçbir haber çıkmamıştı. Zaten şu deftere yazdıklarına bakılırsa olumlu bir yanıt alamayacağı da açıktı. Ve mezuniyet belgelerini

almak için (ya da başka bir nedenle) üniversiteye uğradığında reklam panosundaki ilanı gördü: Manisa'da tatil. Manisa! Belki bilerek, belki bilinçaltından gelen bir dürtüyle Saruhanoğulları Beyliği'nin merkezi olan Manisa'ya gitmeye karar verdi. Belki sonra Burak'a gidip planlarından söz etti, belki de Burak o an yanındaydı. Sonra Manisa'ya, çiftliğe geldi. Günlüğünün başında söylediği gibi yanına hiçbir şey almamıştı. Gelir gelmez büyük bir hata yaptığını anladı. Çok sıkıcı bir yerdi. Ahmet ve diğerleri... Uyduruk çiftlik işleri... Hepsi sıkıntısını artırıyordu. Hayaller kurmaya başladı. Ya da yeni bir roman yazmaya başladı. Günlük olarak tuttuğu notları daha sonra romanında aynen kullanacaktı. Sözde Ahmet, deha bir fizikçiydi ve bu çiftlikte zaman makinesi yapmaya çalışıyordu ve bu gençler de ona yardım ediyorlardı. Kafasında büyüttüğü (zaten yeterince büyük olan) babası Ziya Bey karşısındaki eziklik, romanına da yansıdı ve yaptığı kurgu bir kahramanlık hikâyesine dönüşmeye başladı. Zaman makinesini kullanarak tarihi değiştirecek. Osmanlılara karşı kaybettikleri tarihsel savaşı kazanacak, Saruhanlı İmparatorluğu'nu kuracak ve babasının karşısına dikilecek, "Bak baba, ben ne yaptım!" diyecekti. Çocuk işte! Fakat devreye hesapta olmayan biri karışmıştı. Özel Dedektif Haluk Caner! Kitaplardan öğrendiği dedektiflik numaraları ile Necat'ın peşine düşmüştü. Ve hayatının hatasını yaparak, Necat'ın yerini hemen öğrenebilmek için Burak'a roman dosyasının kabul edildiği yalanını atmıştı. Sonra buraya gelmiş, evi araştırmış, Necat'ın not defterini bulmuş, yazılanları okuyunca paniğe kapılmıştı. Oysa tek yapacağı beklemekti. Aptal şoförün (Ümit miydi, neydi herifin adı?) o deftere bakmasına, kendisini deliler gibi oradan oraya koşarken görmesine asla izin vermeyecekti. Böylece Ziya Bey helikoptere atlayıp çiftliğe gelmemiş olacaktı. Off, Haluk Caner'in içi sıkışmıştı. O bunları düşünürken, Necat çoktan eşyalarını toplamış, arkadaşlarıyla (genç bir yazar olarak) vedalaşmış, babasının helikopterine (başarmış bir oğul olarak) binmişti. Bir süre sonra ya-

yınevini arayıp gerçeği öğrendiğinde dünya başına yıkılacaktı oysa ki. Bu arada Ziya Bey'in sesi çıkmıyordu. Onun hikâyesi de tam bir hayal kırıklığıydı. Tek vârisinin durumu ortada. O da bir ara yazılanlara inanmıştı üstelik. Peki ya kendisi? Yıllarca roman okuduktan sonra yapılacak hata mıydı? Necat'ın tuttuğu notları gerçek sanmak salaklığına nasıl düşmüştü? Belki de yıllarca roman okuduğu için düşmüştü. Zaten o romanları okuya okuya kendini dedektif sanmaya başlamamış mıydı? Keşke geriye dönüp bazı şeyleri düzeltebilseydi. Kendisi için çok geçti belki; fakat hiç olmazsa Necat'ın hayal kırıklığına engel olabilirdi. (O yalanı hiç söylemezdi. Fakat bu sefer de Necat, babasının helikopterine binip dönmezdi.)

Emekli öğretmen Haluk Caner sızlayan elini tutarak cipe doğru ağır ağır yürürken helikopterin pervanesi dönmeye başlamıştı bile. Döner dönmez ilk iş olarak Wells'in Zaman Makinesi'ni okumaya karar verdi.

KENDİ ÜZERİNE KAPANAN KÖLE HAKKINDA

Bir kölem vardı. Sevgi ya da acıma duyamayacağım kadar silik biriydi. Adını bile bilmiyordum. Ona sadece ben seslendiğim, onunla tek konuşan ben olduğum için adını kullanmaya ihtiyacım olmuyordu. Hep pis, hep aptaldı. Olup bitenlerin bile farkında değilmiş gibi geliyordu. İsteklerimi ağır hareketlerle yerine getiriyordu. Hep aynı ifadesiz yüz. Uyurgezer gibi. Sanki aklının içindeki bir düş dünyasında yaşıyordu.

Beni tanıyordu, bundan kuşkum yoktu. Gerçi benden başka onu kullanmaya çalışan da hiç olmamıştı. Belki herkese aynı şekilde boyun eğecekti. Aramızdaki ilişkinin kişisel bir boyutu yoktu galiba. Boyun eğmek gibi bir kavramın bile ayrımında olduğunu sanmıyordum laf aramızda. Öyle alıktı ki. Kölem olduğunu bile bilmiyordu belki. İş buyurmadığımda güneşli bir köşede, yüzünde mutlu bir gülümsemeyle şekerleme yaparken gözüme tamamen özgür bir insan olarak görünüyordu. Aslında o sadece benim basit emirlerimi yerine getiriyor ve dünyanın gerçeklerinden uzakta, sakin bir hayal âleminde yaşıyordu. Bütün gününü düşler içinde geçiren, cehalette hikmeti bulmuş bir adam. Bense onun için dış dünyayı bulunduğumuz yerin uzağında tutmaya çabalayan bir muhafız gibi bütün gün gerilim içinde yaşıyordum.

Her gün onun alık mutluluğunu izlemekten sıkıldığım için ona okuma-yazma öğretmeye karar verdim. Dersleri önceleri aynı bön ifadeyle dinliyordu. Okumayı söktükten sonra oldukça iyi bir öğrenci haline geldi. Artık boş zamanlarında bir köşede şekerleme yapmak yerine kitap okuyordu. Ne zaman kafamı çevirsem cebinden, yakındaki bir çekmeceden, koltuklardan birinin altından bir kitap çıkardığını görüyordum. Okumak, düşler içinde yaşamanın başka bir biçimiydi onun için. Yazıların arasında o kadar çok zaman geçiriyordu ki işler aksamaya başladı. Sonra anlaşıldı ki yaptığı sakarlıkların nedeni, kendini başka âlemlere kaptırması değil, gözlerindeki bozukluk muş. Ona yedek gözlüğümü verdim. Çuval giysilerinin içinde gözlüklü bir köle oldu. Kütüphanemin neredeyse tamamını okumuş, böyle bilgili bir adamın kölem olarak çalışması yakışık almayacaktı. Onu önce azat ettim; sonra da asistan olarak işe aldım. Üzerindeki çuvalların yerine benim eski elbiselerimden birini giymesini söyledim. Dilediği zaman –yani ben ona bir şey sormadan– benimle konuşabilmesi için izin verdim. O, yılların getirdiği bir alışkanlıkla sözlerimi sessizce onaylamakla yetindi.

İyi bir asistandı. Hatta herhangi bir asistandan çok daha iyiydi. İşlerimin çoğunu ona yaptırmaya başlamıştım. Önceleri yazılarımı düzelttiriyordum, temize geçmesini istiyordum. Sonraları makaleleri de ona yazdırmaya başladım, sadece ona konu başlıklarını ve birkaç ipucu vermem yeterli oluyordu. En az benim yazacağım makaleler kadar iyi olduğunu gördüğümde tüm yazışmalarımı da ona yaptırmaya başladım. Bütün o sıkıcı mektupları okuyarak ömrümü tüketmiyordum artık. O büyük bir ciddiyetle uygun cevapları yazıyordu. Tıpkı bir zamanlar haşlanmış patatesleri soyduğu gibi sessizce... Konulara en az benim kadar hâkimdi. Tek yapmam gereken, yazdıklarını bir kez okumak ve onaylamaktı. Tüm zamanımı güneşin altında şekerleme yaparak geçirmeye başladım. Özgür ve mutlu bir insan olmuştum.

Kısa bir süre sonra (ya da uzun bir süre sonra... zama-

nın tiktaklarını saymıyordum ki) düşlerin içinde gezinen bir hayalete dönüşmüştüm. Önce asistanım olarak uyardı beni. Daha sonra dostum olarak yardımcı olmaya çalıştığını söyledi. Neden söz ettiğini anlamıyordum. Bir gün çok sinirlendi. Galiba makalelerden biri, kötü bir eleştiri almıştı. Bana bağırıp çağırmaya başladı. Ben de eskiden böyle mi davranırdım diye düşünmeden edemedim. Dünyanın gelip geçici işlerini bu kadar ciddiye almak, kendini hırpalamak ne fena şeymiş meğer. İnsan bambaşka birine dönüşebiliyor. Ona baktığımda artık bir insanı değil, insanların yaratmış olduğu o sıkıcı kurumsallığın bir robotunu görüyordum. Hayır, her şeye rağmen, ben kendimi bu kadar kaptırmamıştım. Üstelik üzerinde benim giysilerim olmasına karşın bana hiç benzemiyordu. Nasıl olup da telefonla arayanların, onun ben olmadığımı anlamadıklarına aklım ermiyordu. Belki de onların duymak istedikleri benim sesim değil, söylemem gerekenlerdi. Delirmiş olduğumu söyleyip duruyordu. Sessizce bekliyordum. Söyleyecek bir şey bulamıyordum. Ona ne oluyordu ki? Bu benim hayatımdı. İstediğim gibi yaşıyordum. Kaygısızca.

Ama durmadı. Bir zamanlar onu terbiye etmek için kullandığım kırbacı çekmeceden çıkardı. Yere iki kez şaklattı. Mademki boş oturuyorsun, bir işe yara diyerek bana yapılacak işleri anlatmaya başladı. Mesele çıkmasın diye durumu kabullenmiş göründüm. Geçmişinden utandığını düşünüyordum. Üstelik bunun farkında bile değildi. Kızgınlık onu aptallaştırıyor olmalıydı. Belki de kafası benim ona öğrettiğim dünyanın sorunlarıyla o kadar meşguldü ki bunları düşünmeye hali kalmıyordu. Bir zamanlar onu kölelikten azat edenin ben olduğumu unutarak sadece efendisi olduğum günleri hatırlıyordu.

Ona acıyordum. Bir zamanlar onun yaptığı işleri uysal bir şekilde yapmayı kabullenişimin belki de tek nedeni kaygısız hayatımı sürdürmek konusundaki bencilliğim değildi. Bir zamanlar ona çok ağır yükler bindirdiğim için vicdan azabı çekiyor olmalıydım. Her biri cehennem elmaları kadar sıcak olan haşlanmış patatesleri soyarken

acım biraz hafifliyor, arınıyordum.

Şimdi ben ağır hareketlerle çay servisi yaparken, o bana bakarak bu okuduğunuz metni yazıyor. Bana acıyor galiba. Aldırmıyorum. Yazdıklarını uzaktan izlemekle yetiniyorum. Yazının çıkışsız bir labirent olduğunu anlaması için daha çok zaman geçmesi gerek.

KUŞKU

Nefes nefese vardığım kıç güvertede çok az boş sandalye kalmış olduğunu görünce hayal kırıklığına uğradım. Ortalara doğru bir yerde sıkışıp kalmış iki boş sandalyeden birine, önce çantamı koydum, kendime biraz yaşam alanı açmak için debelendim, ardından da oturdum. Çevreme bakmaya başladım. Tek başınaydım, çok hızlı hareket etmiştim, ama yine de boş bir masa bulamamıştım. Bu yaşlı teyzeler, amcalar, çocuklu aileler nasıl olup da benden daha hızlı, iki merdiveni bir solukta çıkıp buraya varmışlardı? Anlayamadım.

Birkaç günlük kısa bir aile ziyaretinden dönüyordum. Adanın tatilci kalabalığı içinde, kararmaya fırsat bulamamış bir hafta sonu yolcusu olarak güvertede yerimi almıştım. Birazdan bizi iskeleye bağlayan halatlar çözülecek ve mavi suları yara yara İstanbul'a doğru yola koyulacaktık. Ben, birkaç gün önce adaya gelirken yine gemide başlamış olduğum romanı okumayı sürdürecektim. Arada sırada bakışlarımı denize çevirecek, bu sefer yunus görebilecek kadar şanslı olup olmadığımı kontrol edecektim. Belki sigarayı bırakma kararını başarı ile uyguladığımın bir kanıtı olarak cebimdeki –hafta sonu boyunca açmadığım– sigara paketine dokunmayacak, ciğerlerimi daha az hırpaladığına inandığım pipomu vanilya aromalı tütünle dolduracak, açık havada tüttürmenin zevkini çıkarırken kaptan

olma düşleri ile oyalanacaktım. Arada sırada aklıma bir şeyler gelince, sessiz bir telaşla küçük not defterimi çıkarıp yazacaktım. Tarih belirtmeden, aceleyle alınmış notlar.

Halatlar ne zaman çözüldü, farkına varmadım. Yanımdaki boş sandalyeye gençten biri oturmuş. Göz ucuyla şöyle bir baktım kim diye. Okuduğu gazetelerden anladığım kadarıyla efendiden bir çocuğa benziyordu. Elimi çantama soktuğumda bir tereddüt yaşadım. Nedense, kitabı çıkarıp okumaya başlarsam insanlara bir saygısızlık yapacakmışım gibi geldi o an. *Sizinle herhangi bir biçimde iletişim kurmak istemiyorum, güle güle!* Pekâlâ böyle yorumlanabilecek bir davranış. Herkes gibi gazete okumalıydım. Sonra kendi gazetemi yakınımda oturan diğer yolcularla takas etmeli, yeri gelince havadan sudan konular açmalıydım. Beni elinde bir kitapla, kendini başkalarından üstün gören züppe biri sanmalarından korkmuştum. Göz ucuyla şöyle bir bakıp notumu verecekleri endişesi... Tıpkı delikanlının gazetesine bakıp kişiliği hakkında bir yargıda bulunmam gibi hızla yapacaklardı bunu. Sıradan bir refleks.

Yine de kitabımı çıkardım. Bir süre kucağımda öylece kalmasına izin verdim. Bir yandan uzaklaşmakta olan adanın görüntüsüne bakıyor; bir yandan da, ya bir şeyler yazmam gerekirse, o zaman insanlara aldırmadan bunu yapabilecek miyim, diye düşünüyordum. Toplulük önünde bir şeyler yazmak, ortamın mahremiyetine karşı bir tür saygısızlık olarak yorumlanabilir miydi? Sırtım kaskatıydı. Benliğimi, kendi sınırlarım içinde dondurmuş gibiydim. Yavaş yavaş çoğalan, önemsiz bir şeymiş gibi dikkat çekmeyen, fakat sonunda kendini hissettiren o katılaşma teşhis edildiği anda uçup gitti. Gevşemiştim. Saçma düşüncelerle kendimi germek... Küçük bir olasılığı dev bir paranoyaya dönüştüren, sonra da bundan zevk alan biriydim işte. Toplum içinde kendini var etmekte zorlanan biri. Kendimi tanıyordum.

"Yerime bakabilir misiniz? Ben bir aşağı inip geleceğim."

Tabii, dedim. Yalnız yolculuk etmenin en kötü yanı, tuvalete gitmeniz gerektiğinde çantanızla ilgilenecek kimsenin olmamasıdır. Şanslıysanız, çevrede eli yüzü düzgün insanlar varsa, güvenip bırakabilirsiniz. Yolculuğumuz süresince, bu arkadaşla zaman zaman birbirimizin çantalarına göz kulak olacağımıza dair bir sözleşmeyi imzalamıştık işte. Hesapta olmayan bir sorun çözülmüştü. Çantasına göz kulak olma görevinin yarattığı samimiyete güvenerek çocuğun gazetelerinden birini okumaya başladım. Delikanlı tuvaletten dönünce gazetesini verir, kitabıma dönerim, diye hesaplamıştım. Haberler iç açıcı değildi. Turistik yörelerdeki terör tehlikesinden söz ediliyordu. Yaşadığımız ülkenin ne kadarının içinde olduğunu bilmediğimiz bir savaşın soluk hayaletleri geziniyordu satır aralarında. Çok da üzerinde durmadım. Kimbilir hangi gizli kamuoyu oluşturma planının bir parçası olarak bu gün, bu dünyayı uygun görmüştü bize gazeteler.

"Teşekkür ederim."

"Rica ederim... Gazetenize göz atıyordum, kusura bakmayın." Gazeteyi çarçabuk katlayıp uzattım.

Sandalyesine oturduğunda bir sigara çıkardı. Ateşim olup olmadığını sorduğunda olası bir sohbetin ne kadar sürdürülmesinin normallik sınırları içinde kalacağını düşünüyordum. Başka bir şey demedi. Ben de kitabıma döndüm. Kendimi özdeşleştirdiğim romanın erkek kahramanının başı gerçekten de dertteydi. Kendisinden çok daha genç olan karısı Kimberly'yi bir kavga sırasında yanlışlıkla öldürmüş ve hapse girmişti. Yazarın ne yapmaya çalıştığını yeni yeni anlamaya başlıyordum. İki ayrı uzun hikâyeyi bitiştirerek bir roman kurgusu yapmıştı. İlk bölümde cinayetle biten bir aşk ilişkisini anlatan bir hikâyenin içindeydik. Kıskanç yaşlı koca, genç karısına dünyayı dar ediyordu. Şimdiyse bir hapisane hikâyesinin içine girmiştik. Demek ki, kıstırılmışlık meselesini iki ayrı yerden ele alıyordu roman. Açık söylemek gerekirse ikinci bölüme gelene kadar bu kitabı seçtiğime pişman olmuştum. Bir romanı okurken pişman olmak da çok kötüdür. Hangi

noktasında bırakacağını bilemez insan. Hele bir de okudukça pişmanlık artıyorsa... Boşa geçmiş bir zaman. Şimdi kıskanç kocanın hapishanede edindiği yeni arkadaşları tanıdığımız bölümdeydim. Tuhaf bir şekilde çoğu aşk cinayeti işlemiş adamlar. Kimi karısını, kimi âşığını, kimi ikisini birden öldürmüş. Ama bu mahkûmlardan bir tanesi var ki onu en sona bırakmış yazar. O mahkûm, babasını öldürmüş. Babasının bakımı üzerine tutuştukları bir kavga sırasında karısının, "Sağlığında bana tecavüz etmiş bir adama daha fazla bakmak istemiyorum," demesiyle gerçeği öğrenmiş; çılgına dönmüş ve yatalak olan yaşlı babasını öldürmüş. Onunkisi acı bir trajediydi. Rahatsız ediciydi. Başımı kaldırıp denize baktım. Yunusların geçip geçmediğini merak ediyordum. Gerçi geçmeye başlasalardı güvertedeki çocuklar çığlıklar atarak haber verirlerdi. Ama...

"Ben büfeden su alacağım. Siz bir şey ister misiniz?"

"Hayır, sağ olun. Ya da..."

Cebimden hızla çıkardığım parayı uzatarak bir bira içebileceğimi söyledim. Geri döndüğünde sohbetin kaçınılmaz olduğunu biliyordum. Yaklaşırken, su yerine kendine de bira almış olduğunu fark ettim.

"İstanbul'un neresindensiniz?"

"Beşiktaş. Siz?"

"Bakırköy. Adaya ilk gelişiniz miydi?"

"Hayır. Sizin?"

"Benim ilk gelişim. Pek tatil yapmaya fırsatım olmuyor."

Sormamama rağmen devam etti:

"Çünkü eniştemin yanında çalışıyorum. Bakırköy'de bir fotokopi dükkânımız var. Ben grafik tasarım mezunuyum gerçi..."

Bunu söylerken yerini bulmamış insanların hüznüyle boynunu büktü.

"Krizden önce bir ajansta çalışıyordum. Sonra şirket kapandı. Ben de baktım iş yok, eniştemin dükkânına gidip gelmeye başladım. Evde oturmak bana göre değil. As-

lında ajansta iyi kazanıyordum. Tam iyi bir bilgisayar toplayacak parayı biriktirmiştim ki kriz oldu. Allah'tan o para vardı. Altı ay idare ettim. Bu arada eniştemin dükkânına gidip geliyordum. İşte... Sonra kaldım orada."

Lafın burasında yüzü ışıdı birden:

"Ama şimdi, ufak ufak masaüstü yayın işine girmeye başladık. Eniştemi ikna edip bir bilgisayar aldırdım. Şimdilik tez, ödev falan yazıyoruz. Yazıyorum..."

Yol arkadaşım anlattıkça anlatıyordu. Bir yerlerde bu konuşmaya katkıda bulunmam gerektiğini ve laf uzadıkça benim de anlatmam gereken ayrıntıların çoğaldığını hissediyordum. Birazdan, 'Siz ne iş yapıyorsunuz?' gibi bir soru gelecekti. Ben de anlatmak zorunda kalacaktım.

"Siz? Siz ne iş yapıyorsunuz?"

Beklediğimden de çabuk gelmişti soru. Gerçekte ne yaptığımı ya da yapamadığımı anlatmanın pek yerinde olmadığını düşünerek, aklıma ilk gelen mesleği söyleyiverdim:

"Mimarım. Serbest çalışıyorum."

"Mimar mı? Güzel bir meslek..."

"Evet. Plan, proje... Eğer anlaşabilirsek yapım işini de üzerime alıyorum."

Atmanın da bir sınırı vardı. Var mıydı gerçekten? Bu noktadan sonra kim tutardı ki beni! Hele ki heyecanlı bir dinleyici varsa...

"Hep merak ettiğim bir şey vardır. Ben, kendim grafiker olduğum için çizimle ilgileniyorum. Fakat iki boyutlu çizdiğiniz o planların bitmiş halini... Nasıl oluyor da zihninizde yaratıyorsunuz? Yani... Örneğin... Bir evi nasıl aklınızda canlandırıp kâğıda geçirirsiniz?"

Mesleğimi(!) ilgilendiren bir konuda teklemeden, açık vermeden, hızla bir şeyler anlatmalıydım:

"Aslında çok da fazla bana bağlı olmuyor. Genelde müşterinin istediği bir ev tarzı oluyor. Kimisi çok ayrıntılı anlatıyor, kimisi sadece evden beklentilerini sıralıyor. Sonra ben onlardan aldıklarımı kafamda evirip çeviriyorum. Aklımda türlü ev görüntüleri canlanıyor. Not defteri-

me eskizler çiziyorum. Genellikle yapının dış görünüme, genel yapısına dair şeyler oluyor bunlar. Günlerce düşündüğüm oluyor. En zevkli kısmı o çünkü. Bir kere karar verdikten sonrası daha teknik bir olay. Ama o hayal etme sürecinde... Yatmadan önce hep gözümün önüne o ev geliyor. İçinde dolaşıyorum, merdivenlerinden çıkıyorum..."

Kaptırmış gidiyordum. Bir mimarın nasıl düşündüğünü bilmiyordum elbette. Bildiğim tek düşünme tarzı kendiminkiydi.

"En son Rumelihisarı'nda bir köşkün tadilatını aldım. İş ancak haziran sonunda bitti. Altı ay çalıştık. Artık bir tatil yapayım dedim."

Ben yalan üstüne yalan uydururken soğuk bir esinti çıkmıştı. Herkes sözleşmiş gibi çantalarından ceketler, hırkalar çıkarıp giyiyordu. Yol arkadaşım üşümemiş gibiydi.

"Bizim de işlerin en hafif olduğu zamanlar bunlar. Geçen sene ajansta ilk yılım olduğu için tatil yapamamıştım. Sonra da eniştemin yanından ayrılamadım. Bilgisayarı aldırttık, parasını çıkarmak lazım, diye düşünüyordum. Sonra halime acıdı da, oğlum git bir hafta tatil yap, dedi. Ben de bir dergide görmüştüm, adada ucuza tatil yapılabiliyor diye... Atladım gemiye cuma akşamı..."

Yan gözle denizi gözlüyordum. Hava bozacağa benziyordu. Yunuslar ortada yoktu.

"Gemide yine arka güverteye oturmuştum. Yolculuk sırasında bir kızla tanıştık. Güldük eğlendik. Kafa bir kız. O da yalnız çıkmış tatile. Gemi adaya yaklaşırken, birlikte kalalım mı, diye sordu. Bu fikir benim de hoşuma gitmişti, kabul ettim. Sonra bir pansiyon odası tuttuk. Kimse bir şey sormuyor. Ortam rahat yani..."

Bu kadar ayrıntıya girdiği için pişman olacak mıydı? Bana bunları neden anlatıyordu ki?

"O gece birlikte olduk. Hemen..."

Sesinden, onun bir kadınla ilk kez tam anlamıyla birlikte olduğunu anlamıştım. Çok şaşılacak bir şeymiş gibi vurgulamıştı 'hemen' diye...

"Ertesi gün, yani dün, her şey çok güzeldi. Ama akşam olunca işler değişti. Gittik, bir yerlerde içtik. O benden çok içiyordu. Pansiyona döndüğümüzde, ne yapıyorsun, dedim kendi kendime. Bugün de dönmeye karar verdim. Canım sıkıldı bir kere... Artık, bir hafta kalmak istemiyordum."

İlginç gelmişti anlattığı. Ben erkeklerin bu gibi fırsatları kaçırmadıklarını, seçici davranmanın kadınlara özgü olduğunu sanırdım. İşte örnek bir erkek! Hayır deme hakkını kullanan genç bir adam. Bravo, dedim içimden. Ben olsam kolay kolay vazgeçmezdim o maceralı tatilden. Bir hafta olsun, sonuna kadar giderdim. Kız güzel miydi acaba? Esmer miydi, sarışın mıydı? Nedense gözümün önüne adada çok sık karşılaştığım kelebek tokalı, kırmızı tırnaklı, marsık gibi yanmış kızlar geliyordu. Nasıl bir kız olduğunu doğrudan soramayacağım için onu biraz daha konuşturmaya çalıştım:

"Neden canınız sıkıldı? Garip bir şey mi oldu?"

Yol arkadaşım soruyu cevaplamak için ağzını açtı ve hemen ardından kapattı. Büyük bir hava lokmasını gövdeye indirmiş gibiydi. Gözlerini kapadı, ağzına gelen mide asidini acıyla yuttu.

"Beni gemi tutar da..."

Tedirgin olmuştum. Yüzünün renginden, birazdan bir kusmuk fıskiyesine dönüşeceğini anlamıştım. Diz dize oturuyorduk. Kusma menzilinin içinde olduğum için telaşlandığımı fazla göstermekten çekinerek:

"Aşağı katlar daha az sallar, isterseniz bir dolaşın."

Sözlerimi duyar duymaz ayağa kalkıp hasta bir adam gibi merdivenlere doğru sarsak adımlarla koştu. Tehlike geçmişti. Rahatladım. Çantasını tabii ki benim gözetmem gerekiyordu, daha önce anlaşmıştık ya...

Kitabıma döndüm. Gözlerim satırlarda geziniyordu, ama aklım yol arkadaşımın anlattığı kıza takılmıştı. Ne yapmıştı da bizimki vazgeçmişti? Düşünüp duruyordum: Kendi söylediğine bakılırsa kızın fazla içmesi geçerli bir neden olabilirdi. Olabilir miydi gerçekten? Belki de çocuk

tutucu biriydi? Ama öyle olsa, başından kabul etmezdi bu tatil kaçamağını. Böyle maceralar yaşamak üzere çantasını alıp meçhul bir yere doğru yola düşen kızlar vardı demek ki... Neden bana hiç rastlamazdı ki böyleleri! Peki, çocuk ayağına gelen bu fırsatı neden geri tepmişti? Saçma bir durumdu. Anlaşılmaz bir durum. Ama şöyle düşünmekten de kendimi alamıyordum: Her şeyin bir açıklaması vardır. Mutlaka çözülebilir. Hiçbir hareketimiz nedensiz değildir. Değil midir gerçekten? Bilmiyorum. Öyle olsa bile hangi davranışların nedensiz, hangilerinin bizim anlayamadığımız bir nedenle gerçekleşmiş olduğunu ayırt edemeyeceğimize göre, her olayın keşfedilebilir bir nedeni olduğunu varsaymalıyız. Eğer anlayamıyorsak bazı şeyler çarpıtılmış, bazı şeyler saklanmış, ya da değiştirilmiş demektir. Hayır, yalan söylediğini sanmıyordum. Bu ilk bakışta çelişik görünebilir, ama yine de sanmıyordum. Evet, ben mimar olduğum yalanını söylemiştim ve zavallı yol arkadaşımın söylediklerimden zerrece kuşkulanmamış olduğuna emindim. Ama onun anlattıkları yalan değildi. Belki eksikti, ama yalan değildi. Neden? Bilmiyordum, ama öyle hissediyordum. O kadar akıllı olamayacağını mı düşünüyordum? Nedensiz yere yalan söylemek akıllılık göstergesi ise evet! Baştan almaya karar verdim: Ben yalan söylemiştim, ama kendimi korumak için uydurmuştum o masalı. (Neden korunma ihtiyacı hissettiğimi irdelemeyi başka bir zamana erteledim.) Çocuğun böyle bir şeye ihtiyacı yoktu, çünkü ben ona bir şey sormamıştım. O bana ne iş yaptığımı sormuştu ve ben cevap vermek zorunda kalmıştım.

Peki, ama anlatmadığı neydi? Delikanlıyı zihnimde canlandırmaya çalıştım: En belirgin özelliği neydi? Genç oluşuydu, evet, bu bir. Tecrübesizdi, bu iki. Özellikle kadınlar konusunda sıfırdı, tamam, üç etti. Hatta bu ilk deneyimiydi. Anlaştıysak, dört etti. Bundan sonra birkaç olasılık kalıyordu geriye: Ya başarısız olmuştu, ki kuvvetle muhtemeldi. Belki de eşcinseldi? Olabilir miydi? Benimle konuşmak için can atıyordu. Öyle miydi? Hayır,

sanmıyordum. Kızla yaşadıklarına döndüm: Başarısız olmuştu. Ya da... Ya da kızdan korkmuştu. Kızın isteklerini karşılayamayacağını düşünmüş olabilirdi. Ya da... Tabii ya! Neden aklıma daha önce gelmemişti ki! Parası bitmiş olmalıydı: Kız buna bütün gün para harcatmıştı. Az parayla tatil yapılabildiği için bu adayı seçmişti ve bir haftalık parası vardı. Ama kız bütün bir gün ve gece boyunca para harcatmış, bol bol içki ısmarlatmış, tatilini bedavaya getirmişti. Bizim zavallı da paraların suyunu çektiğini görünce dönmek zorunda kalmıştı.

Bu saçma ve basit gizemi çözdüğüme emin olduktan sonra romanıma iç rahatlığı ile dönebilirdim artık. Adams'ı hapisanede baba katili ile baş başa bırakmış olduğum bölümden okumaya devam ettim. Belli ki birkaç sayfa sonra bu tanışma faslı bitecek ve kahramanımız bu ortamın sosyal ağına bir yerinden dahil olacaktı. Beklentimin aksine, baba katili anlatacaklarını bitirdiğinde Adams kendi hikâyesini anlatmaya başladı. Kitabın ortasında –yanlışlıkla da olsa– öldürmüş olduğu ve aslında kitabın başından beri türlü eziyetler ettiği Kimberly ile nasıl tanıştığını anlatıyordu. Açıkçası biz okur olarak Adams'ı böyle tanımamıştık. Tanışma olayına da tanık olmamıştık. Biz onları tanıdığımızda Kimberly'nin öldürülmesine tamı tamına bir hafta vardı. Kitabın ilk yarısında, Kimberly ile beraberce nefret ettiğimiz kötü karakterdi Adams. Ama şimdi hazin bir aşk hikâyesi anlatıyordu. Belki de hayatının en mutlu dönemleri olduğu için bunları anlatıyordu. Belki de yazar, bize gerçeği bir de başka yönünden anlatmayı deniyordu.

Güvertedeki gürültü artınca başımı kaldırdım. Evet, sallanıyorduk, ama bu kadar tatava etmenin bir âlemi var mıydı? Etrafım kusan ya da kusmak üzere olan insanlarla çevriliydi. Zavallı çocuk ne âlemdeydi acaba? Çantası da ayaklarımın dibinde duruyordu. Tuvalete giderken çantama bekçilik ettirme hakkımı henüz kullanmamıştım. Bira da içtiğim için fazla zamanım kalmamıştı. Okuduklarımı düşünsel olarak kendi yaşantım üzerinde tartmaktan bü-

yük bir haz aldığım için 'gerçeğe bir de başka yönünden' bakmayı denemeli diyordum kendi kendime. Onu aşağılara gönderen bendim. Alt katların daha az sallandığı doğruydu. Onun iyiliği için göndermiştim. Boş salonlardan birinde uyuyup kalmıştı besbelli. Bundan sonra neler olacağını, ne yapmam gerektiğini hesaplamaya koyuldum. Bir süre sonra mecburen tuvaletin yolunu tutacaktım. Aşağıya inmişken delikanlıyı sızıp kaldığı yerde bulup uyandıracak, gerekirse çantasını aşağıya taşıyacak ve ondan tamamen kurtulacaktım.

O halde uygulamaya geçebilirdim. Kararlı bir şekilde ayağa kalktım. Dalgın dalgın beni izleyen amcaya çantalarıma bakmasını rica ettim. Cevap vermesine fırsat vermeden hızlı adımlarla merdivene ulaştım. İç mekâna girince yüzümü yalayan sıcak hava bana dışarının oldukça serin olduğunu hissettirdi. Belki artık ben de içeri girmeliydim. Güneş batmak üzereydi. İstanbul puslar içinde görünmeye başlamıştı. Tuvaletten çıkınca yine seri hareketlerle orta salonları katettim. Birini aradığımı belli etmeye çalışarak koltuklara bakıyordum. 'Yanlış anlamayın, sizi değil bir başkasını arıyorum' bakışıydı bu. Orta katta yoktu.

Koltuklara serilmiş insanların suratlarına bakarken delikanlının yüzünü tarif etmem gerekse bunu yapamayacağımı, ama onu gördüğümde tanıyacağımı hissediyordum. Yüzüne hiç dikkat etmemiş miydim peki? Örneğin, anlattığı hikâyeyi dinlerken... Delikanlının yüzünü bulanık da olsa güç bela zihnimde canlandırmıştım. Kaçağın robot resmi... yok, hayal-resmi ile aşağı kattaki salonların yolunu tuttum. Bir yandan da gülümsüyordum. Adını bile bilmediğim birinin peşindeydim. Bu duygu hoşuma gidiyordu. Bir tür dedektiflik işine bulaşmışım gibi... Alt kattaki salonları da bitirdiğimde delikanlıyı bulamamıştım.

Tuvalete uğradıktan sonra çaresiz güvertedeki yerime döndüm. Amca ve çantalar bıraktığım gibi duruyordu. Herkes soğuktan olsa gerek daha yavaş hareket ediyordu. Ben de ağır çekim oturup çantamdan bir hırka çıkardım.

Güvertede oturmaya kararlıydım. Bir daha kimbilir ne zaman gemi yolculuğu yapacaktım. Üstelik çocuğun çantasını bırakıp gidemezdim. Yanıma da alamazdım... Aslında alırdım, ama bu sefer de delikanlı döndüğünde beni ve çantasını bulamazdı. Döndüğünde... Birdenbire zihinimin içinde ışıktan bir pano yandı söndü. Panoda tek bir sözcük parlamıştı: Dönmeyecek. Nedeni niçini yok. Sadece 'dönmeyecek.'

Bir süre sessizce sigara içtim. Tüm iç seslerimi susturup bu son düşünceye yoğunlaşmaya çalışıyordum. Nereden çıkarmıştım dönmeyeceğini? Üstelik dönmemesi ne anlama geliyordu? Çantasını yanına almış olsa böyle bir sorun olmayacaktı. O halde?..

Çanta...

Çantasına, saplarının arasına bırakılmış gazeteye, yanında duran boş bira şişesine bakıyordum. Gazetenin görünen kısmında kocaman TER harfleri okunuyordu. Manşet ilk hecesi 'ter' olan bir sözcükle başlıyordu. Birkaç saat önce göz atmıştım, hatırlıyordum: Turistik yörelerdeki terör tehlikesinden söz ediliyordu. Terör... "Toplu ulaşım araçlarına yönelik terör eylemleri sürüyor... Konulan bombanın patlaması sonucunda hayatını kaybedenlerin sayısı yedi yüz elli olarak açıklandı. Ancak gemide binden fazla biletli yolcu olduğu ve sağ kurtulanların şu an'a kadar yüz elliyi bulduğu... Hayatını kaybedenlerin listesi şöyle..." Kafamın içinde açılmış olan bir televizyon ekranında spiker bu haberi okuyordu. Bakışlarım güvertede dolaşıyordu. Patlama öncesinde insanlar her şeyden habersiz işte böyle otururlar, diyordum içimden. Bakışlarım tekrar delikanlının geride bıraktığı esrarengiz çantaya döndüğünde... Esrarengiz çanta?

Bir an ürperdim. Neden olmasındı? Kimdi bu çocuk? Tanıyor muydum? Hayır. Tek cümleyle özetlemek gerekse, içinde bulunduğum durum şuydu: Bu delikanlı yolculuğun başında yanına oturduğu bir adamla (benimle) samimiyet kurmuş, daha sonra da deniz tuttuğunu söyleyerek yerini terk etmiş, çantasını geride bırakarak sırra ka-

dem basmıştı. Bombacı bombayı koyduğu noktanın en uzağına gitmiş olmalıydı. Birazdan gemi İstanbul Boğazı'nın ortasına geldiğinde, her iki yakadan iyice görülebilir olduğunda gerçekleşecek patlamadan kısa bir süre önce –belki de eşzamanlı olarak– denize atlayacak ve hain saldırısını tereyağdan kıl çeker gibi halledecekti.

Saçma olduğunu bile bile kendimi bu korkunç hayale teslim etmiştim. Meçhul çanta yarım metreden daha yakındı bana. İçinde gerçekten de bir bomba varsa kurtulmama imkân yoktu. İlk ölenler bu noktanın çevresinde oturanlar olacaktı. Beni mi seçmişti? Hayır. Terör eylemi yapacak biri için o anda önemli olan başka şeyler olmalıydı. Bu tür bir eylemi yapacak biri... Öyle biri miydi peki? Onunla ilgili tüm anları belleğimin içinden çekip çıkarıyor, birer birer gözden geçiriyordum. Halinde tavrında bir tuhaflık arıyordum. Bana anlattıklarını düşünüyordum tekrar. Anlattığı hikâye inandırıcı değildi. Belki kafamı karıştırmak için anlatmıştı. Belki de gerçekten o kızla öyle bir şeyler yaşamıştı. Aslında görev gereği bindiği gemide o kızla tanışmış olmasaydı belki de o bombayı gidiş yolculuğunun başında patlatmış olacaktı. Tabii ya! O kızla samimiyeti kuran kendisiydi. Çantasını bırakıp ortadan yok olmak için! Ama kızın yaklaşımı planlarında küçük bir değişiklik yapmaya itmişti onu. Belki de adada bütün bir gün bu eylemden vazgeçmeyi düşünmüş, ama sonra bu işi yapmak zorunda olduğunu anlamıştı. Çünkü bir görevi vardı! Bulmacanın eksik parçası bu tür bir akıldışı eylem olabilir miydi? Heyecandan kalbim boğazımda atıyordu. Sık sık gazeteler bu tür haberleri vermiyor muydu? Hep başkalarının başına gelen uzak haberler olarak algıladığım bu tür olaylardan birinin yanı başında olmaktan dolayı hissettiğim korku, ete kemiğe bürünmüştü artık. Neden olmasındı?

Ayağımla çantasını hafifçe dürttüm.

Hiçbir şey olmadı. Ama içinde bir tatilcinin taşıması gereken havlu, mayo, tişört gibi yumuşak şeyler olsaydı daha hafif olurdu diye düşünüyordum. Peki, ne akla hiz-

met, içinde bomba olduğundan korktuğum bir çantayı tekmeliyordum ki! Bu hareketi bacağım ve ayağım benden izin almaksızın gerçekleştirmişti. Bir refleks. Yüksek bir yerde duyulan o meşhur korku gibi: O yüksek yerde durmaya devam ederse, insanın içindeki çılgın bir yön, bir tür refleksle aşağı atlamak isteyecekmiş gibi gelir ya... İşte o çılgın itkiyle bacağım ve ayağım bu eylemi gerçekleştirmişti.

Patlamamış olması bomba olmadığım göstermezdi. Korkuyla çarpılmış zihnim hemen orayı terk etmem gerektiğini söylüyordu. Ayağa kalktım. Çantalara bakar mısınız komutunu duymaya hazır amcaya bir şey söylemeden aşağı indim. Orta kata ayak basar basmaz geminin burnuna doğru yürümeye başladım. Bomba kıç güvertede patlarsa burun biraz havaya kalkar ve ben de kurtulacak zamanı bulabilirim, diye düşünmüş olmalıyım. Burun tarafındaki salona varmadan iskele verilen açıklıkta durup bir sigara yaktım. Sahanlıkta birkaç yolcu, denizin köpüklerine bakarak sessizce sigara içiyordu. Hipnotik bir transa geçmiş gibi... Bir tanesi yere oturmuş ve başını denize doğru uzatmıştı. Dikkatle baktığımda onun aradığım delikanlı olduğunu fark ettim.

"Daha iyisiniz ya?"

Onu gördüğüm anda bütün komik kuşkularım uçup gitmişti. Daha iyi görünüyordu. Birlikte yerimize döndük. Belli ki berbat bir yolculuk geçirmişti. Çantasını alıp aşağıya dönmek istediğini söyledi. İskele verilir verilmez kendini kıyıya atacak, belki de denizaşırı tatillere tövbe edecekti. Kafasında türlü türlü sorunlar, hayaller, ümitler ve mutsuzluklarla uzaklaşıp giden delikanlıya bakarken durumun acıklı olduğuna hükmettim. Güzelim yolculuk berbat olmuştu. Akıldışı paranoyalar içinde geçirdiğim bu yolculuğu unutmak için romana geri döndüm.

İşte, bir grup mahkûm bir kaçış planı hazırlıyorlardı. Kahramanımız Adams, adamlara katılmakta hiç tereddüt etmemişti. Bunun nedenini romanın son sayfalarında bulacağımdan emindim. Muhtemelen en yaşlı olduğu için

planın en tehlikeli yerinde kendini feda ederek Kimberly'nin ölümünden dolayı hissettiği vicdan azabından kurtulmayı kuruyordu. Belki de başka bir neden gösterilecekti. Bilmiyorum. Ama bildiğim şu ki, bir açıklama gelecek. Gerçek yaşamın tersine, romanlarda her şeyin bir açıklaması vardır. Bir patlama yaşanıyorsa hikâyede bunun hangi duvara, ne niyetle asılmış bir tüfekten olduğu mutlaka açıklanır. Acaba gerçek yaşama tıpatıp benzeyen, olup bitenleri açıklamakta yazarın sorunlarla karşılaştığı hikâyeler var mıdır?

Bu sorunun cevabını bir gün bulabilirim hissiyle ortasından, tam anlamıyla içinden geçtiğimiz şehre bakıyordum. Soru zihnimde şekil değiştiriyordu: Acaba kalbinden içeri girilen başka bir şehir var mıdır?

GENLEŞEN KAFKA METNİ

YOLA ÇIKIŞ

Franz Kafka

Atımı ahırdan alıp gelmesini buyurdum. Uşağım ne dediğimi anlamadı. Kendim gittim, eyerleyip bindim üzerine. Uzaktan bir boru sesi işitip, bu nedir, diye sordum. Uşağın bir şeyden haberi yoktu ve bir şey de işitmemişti. Kapıda beni durdurup sordu: "Bey, nereye gidiyorlar?" – "Bilmem," dedim, "buradan uzağa işte, buradan uzağa, hep uzağa buradan, ancak böylelikle hedefime ulaşabilirim." – "Demek hedefinizi biliyorsunuz?" diye sordu uşağım. "Evet", diye cevapladım, "söyledim ya. Buradan uzağa – işte hedefim."

YOLA ÇIKIŞ +1

Atımı ahırdan alıp gelmesini buyurdum. Sesimin tonu kendimi bile şaşırtacak kadar donuktu. **Uşağım ne dediğimi anlamadı.** Aslında göründüğü kadar alık biri değildi, sadece aklına yatmayan işleri yapmamak gibi bir özelliği vardı. **Kendim gittim, eyerleyip bindim üzerine.** Atım bu beklenmedik yolculuk fikrinden hoşlanmışa benziyordu. **Uzaktan bir boru sesi işitip, bu nedir diye sordum.** Belki de sormamalıydım. **Uşağın bir şeyden haberi yoktu ve bir şey de işitmemişti.** Ya da bana öyle söylemeyi tercih etti. **Kapıda beni durdurup sordu: "Bey nereye gidiyorlar?"** İnsanı güç duruma düşüren sorulardan biriydi bu. **"Bilmem," dedim, "buradan uzağa işte, buradan uzağa, hep uzağa buradan, ancak böylelikle hedefime ulaşabilirim."** Başka ne diyebilirdim ki... **"Demek hedefinizi biliyorsunuz?" diye sordu uşağım.** Üstelemekte kararlıydı. **"Evet", diye cevapladım, "söyledim ya. Buradan uzağa – işte hedefim."** Atımı boru sesinin geldiği yöne doğru mahmuzladım.

YOLA ÇIKIŞ +2

Atımı ahırdan alıp gelmesini buyurdum. Sesimin tonu kendimi bile şaşırtacak kadar donuktu. Dün gece gördüğüm düşlerin etkisinde olmalıydım. **Uşağım ne dediğimi anlamadı.** Aslında göründüğü kadar alık biri değildi, sadece aklına yatmayan işleri yapmamak gibi bir özelliği vardı. Aldırmadım. **Kendim gittim, eyerleyip bindim üzerine.** Atım bu beklenmedik yolculuk fikrinden hoşlanmışa benziyordu. Sabah serinliğine karışan sıcak ve heyecanlı nefesi uşağımın yüzünü yalayıp geçiyordu. **Uzaktan bir boru sesi işitip, bu nedir diye sordum.** Belki de sormamalıydım. Cevabını bildiği soruları sormamalı insan. **Uşağın bir şeyden haberi yoktu ve bir şey de işitmemişti.** Ya da bana öyle söylemeyi tercih etti. Duyması da gerekmiyordu zaten. **Kapıda beni durdurup sordu: "Bey nereye gidiyorlar?"** İnsanı güç duruma düşüren sorulardan biriydi bu. Ona anlayabileceği bir cevap vermem mümkün değildi. **"Bilmem" dedim, "buradan uzağa işte, buradan uzağa, hep uzağa buradan, ancak böylelikle hedefime ulaşabilirim."** Başka ne diyebilirdim ki... Sıradan insanlar ancak hedeflerden söz edildiğinde rahatlarlar. **"Demek hedefinizi biliyorsunuz?" diye sordu uşağım.** Üstelemekte kararlıydı. Şüphe bir kez insanın içine düştü

mü kurtulması çok güç oluyor. **"Evet", diye cevapladım, "söyledim ya. Buradan uzağa – işte hedefim."** Atımı boru sesinin geldiği yöne doğru mahmuzladım. Uşağın arkamdan endişe ile baktığını hissediyordum.

YOLA ÇIKIŞ +3

Atımı ahırdan alıp gelmesini buyurdum. Sesimin tonu kendimi bile şaşırtacak kadar donuktu. Dün gece gördüğüm düşlerin etkisinde olmalıydım. Karanlığın derinliklerinde yolunu kaybetmiş bir hayalet gibi. **Uşağım ne dediğimi anlamadı.** Aslında göründüğü kadar alık biri değildi, sadece aklına yatmayan işleri yapmamak gibi bir özelliği vardı. Aldırmadım. Her şeyi anlaması gerekmiyordu. **Kendim gittim, eyerleyip bindim üzerine.** Atım bu beklenmedik yolculuk fikrinden hoşlanmışa benziyordu. Sabah serinliğine karışan sıcak ve heyecanlı nefesi uşağımın yüzünü yalayıp geçiyordu. Uşağın şaşkınlığı ve atımın sabırsızlığı birbirine bulanıyordu. **Uzaktan bir boru sesi işitip, bu nedir diye sordum.** Belki de sormamalıydım. Cevabını bildiği soruları sormamalı insan. Fakat bazı şeyleri yapmaktan vazgeçmek, yola çıkmak kadar kolay değildir. **Uşağın bir şeyden haberi yoktu ve bir şey de işitmemişti.** Ya da bana öyle söylemeyi tercih etti. Duyması da gerekmiyordu zaten. Benim için üfleniyordu boru. **Kapıda beni durdurup sordu: "Bey nereye gidiyorlar?"** İnsanı güç duruma düşüren sorulardan biriydi bu. Ona anlayabileceği bir cevap vermem mümkün değildi. Yine de gerçeği söyledim. **"Bilmem," dedim, "buradan uzağa işte, buradan uzağa, hep uzağa buradan, ancak böylelikle hedefime ulaşabilirim."** Başka ne diyebilirdim

ki... Sıradan insanlar ancak hedeflerden söz edildiğinde rahatlarlar. Oysa çoğu zaman, gerçekte hedefin ne olduğunu asla bilmeden doğup ölürler. **"Demek hedefinizi biliyorsunuz?" diye sordu uşağım.** Üstelemekte kararlıydı. Şüphe, bir kez insanın içine düştü mü kurtulması çok güç oluyor. Hele düşlerden ve hayaletlerin gizli huylarından habersiz biri için oldukça güç. **"Evet", diye cevapladım, "söyledim ya. Buradan uzağa – işte hedefim."** Atımı boru sesinin geldiği yöne doğru mahmuzladım. Uşağın arkamdan endişe ile baktığını hissediyordum. Belki bir gün o da duyacaktı o sesi.

YOLA ÇIKIŞ +4

Atımı ahırdan alıp gelmesini buyurdum. Sesimin tonu kendimi bile şaşırtacak kadar donuktu. Dün gece gördüğüm düşlerin etkisinde olmalıydım. Karanlığın derinliklerinde yolunu kaybetmiş bir hayalet gibi. Düşlerimde beni çağıran uzaklara bakarak söylemiştim bu sözleri. **Uşağım ne dediğimi anlamadı.** Aslında göründüğü kadar alık biri değildi, sadece aklına yatmayan işleri yapmamak gibi bir özelliği vardı. Aldırmadım. Her şeyi anlaması gerekmiyordu. Kaldı ki ben bile tam olarak anladığımı söyleyemem. **Kendim gittim, eyerleyip bindim üzerine.** Atım bu beklenmedik yolculuk fikrinden hoşlanmışa benziyordu. Sabah serinliğine karışan sıcak ve heyecanlı nefesi uşağımın yüzünü yalayıp geçiyordu. Uşağın şaşkınlığı ve atımın sabırsızlığı birbirine bulanıyordu. Sanki bunlar, alıştığım dünyaya ilişkin son görüntülerdi. **Uzaktan bir boru sesi işitip, bu nedir diye sordum.** Belki de sormamalıydım. Cevabını bildiği soruları sormamalı insan. Fakat bazı şeyleri yapmaktan vazgeçmek, yola çıkmak kadar kolay değildir. Bu, düşlerimde duyduğum çağrıdan başka bir şey değildi. **Uşağın bir şeyden haberi yoktu ve bir şey de işitmemişti.** Ya da bana öyle söylemeyi tercih etti. Duyması da gerekmiyordu zaten. Benim için

üfleniyordu boru. Beni çağırıyordu. **Kapıda beni durdurup sordu: "Bey nereye gidiyorlar?"** İnsanı güç duruma düşüren sorulardan biriydi bu. Ona anlayabileceği bir cevap vermem mümkün değildi. Yine de gerçeği söyledim. Çıkacağım yolun üzerinde yalana yer olmamalıydı. **"Bilmem," dedim, "buradan uzağa işte, buradan uzağa, hep uzağa buradan, ancak böylelikle hedefime ulaşabilirim."** Başka ne diyebilirdim ki... Sıradan insanlar ancak hedeflerden söz edildiğinde rahatlarlar. Oysa çoğu zaman, gerçekte hedefin ne olduğunu asla bilmeden doğup ölürler. Sadece düşlerini ciddiye alanlar için bir çıkış olasıdır. **"Demek hedefinizi biliyorsunuz?" diye sordu uşağım.** Üstelemekte kararlıydı. Şüphe, bir kez insanın içine düştü mü kurtulması çok güç oluyor. Hele düşlerden ve hayaletlerin gizli huylarından habersiz biri için oldukça güç. Onun hakkında nasıl bu kadar emin olabiliyordum? **"Evet", diye cevapladım, "söyledim ya. Buradan uzağa – işte hedefim."** Atımı boru sesinin geldiği yöne doğru mahmuzladım. Uşağın arkamdan endişe ile baktığını hissediyordum. Belki bir gün o da duyacaktı o sesi. Bunu kimse bilemez.

YOLA ÇIKIŞ +5

Atımı ahırdan alıp gelmesini buyurdum. Sesimin tonu kendimi bile şaşırtacak kadar donuktu. Dün gece gördüğüm düşlerin etkisinde olmalıydım. Karanlığın derinliklerinde yolunu kaybetmiş bir hayalet gibi. Düşlerimde beni çağıran uzaklara bakarak söylemiştim bu sözleri. Günlerdir odasından çıkmayan bir adamın, onca zaman sonra ilk sözleriydi bunlar. **Uşağım ne dediğimi anlamadı.** Aslında göründüğü kadar alık biri değildi, sadece aklına yatmayan işleri yapmamak gibi bir özelliği vardı. Aldırmadım. Her şeyi anlaması gerekmiyordu. Kaldı ki ben bile tam olarak anladığımı söyleyemem. Günlerce düşlere ve çarşaflara dolanmış, bilmediğim bir dünyaya karışmıştım. **Kendim gittim, eyerleyip bindim üzerine.** Atım bu beklenmedik yolculuk fikrinden hoşlanmışa benziyordu. Sabah serinliğine karışan sıcak ve heyecanlı nefesi uşağımın yüzünü yalayıp geçiyordu. Uşağın şaşkınlığı ve atımın sabırsızlığı birbirine bulanıyordu. Sanki bunlar, alıştığım dünyaya ilişkin son görüntülerdi. Belleğimde geçmişe dair anımsayacağım son sahne. **Uzaktan bir boru sesi işitip, bu nedir diye sordum.** Belki de sormamalıydım. Cevabını bildiği soruları sormamalı insan. Fakat bazı şeyleri yapmaktan vazgeçmek, yola çıkmak kadar kolay değildir. Bu, düşlerimde duyduğum çağrıdan başka bir şey değildi. Belki de hâlâ o düşlerden birinin içindeydim.

Uşağın bir şeyden haberi yoktu ve bir şey de işitmemişti. Ya da bana öyle söylemeyi tercih etti. Duyması da gerekmiyordu zaten. Benim için üfleniyordu boru. Beni çağırıyordu. Herkesin kıyameti farklı zamanlardadır. **Kapıda beni durdurup sordu: "Bey nereye gidiyorlar?"** İnsanı güç duruma düşüren sorulardan biriydi bu. Ona anlayabileceği bir cevap vermem mümkün değildi. Yine de gerçeği söyledim. Çıkacağım yolun üzerinde yalana yer olmamalıydı. Tüm zayıflıklardan kurtulmalıydım. **"Bilmem," dedim, "buradan uzağa işte, buradan uzağa, hep uzağa buradan, ancak böylelikle hedefime ulaşabilirim."** Başka ne diyebilirdim ki... Sıradan insanlar ancak hedeflerden söz edildiğinde rahatlarlar. Oysa çoğu zaman gerçekte hedefin ne olduğunu asla bilmeden doğup ölürler. Sadece düşlerini ciddiye alanlar için bir çıkış olasıdır. Artık birçok şeyden emindim. **"Demek hedefinizi biliyorsunuz?" diye sordu uşağım.** Üstelemekte kararlıydı. Şüphe, bir kez insanın içine düştü mü kurtulması çok güç oluyor. Hele düşlerden ve hayaletlerin gizli huylarından habersiz biri için oldukça güç. Onun hakkında nasıl bu kadar emin olabiliyordum? Bir başkasının gözleriyle göremez ki insan... **"Evet", diye cevapladım, "söyledim ya. Buradan uzağa – işte hedefim."** Atımı boru sesinin geldiği yöne doğru mahmuzladım. Uşağın arkamdan endişe ile baktığını hissediyordum. Belki bir gün o da duyacaktı o sesi. Bunu kimse bilemez. Her yolcu kendini ilk sanır.

CENNET KAÇKINLARI

Buraya geleli çok olmamasına rağmen onların dilinde kendimi ifade edebiliyorum. Bir de kendi aralarında hızlı hızlı bir şeyler konuştukları zaman ne dediklerini anlayabilsem. Anlamadığımı gördüklerinde şefkatle gülümseyip yardımcı olmaya çalışıyorlar. Bu, beni rahatlatacağına onları rahatsız ettiğim hissine kapılmama neden oluyor.

İçtikleri garip şey dışında her şeye kolaylıkla alıştım. Bizim kahvemize benzeyen ama daha seyreltik, daha az keyif verici bir içecek. Fakat günün her saatinde bunu içiyorlar. Ve ılık içiyorlar. Zaten her şey ılık bu ülkede. Aşırı sıcağı, aşırı soğuğu hemen özleten nemli, ılık bir atmosfer. İlişkileri de bir o kadar ılık. Onları biraz daha tanıdıkça kimsenin kimse için çok kuvvetli şeyler hissetmediği sonucuna varıyorsunuz. Tutku yok yani. Aşk bile ılık bir gölde, sevdiğinin kollarında düşler âlemine dalmaktan başka bir anlam taşımıyor. Zina yok denecek kadar az, çünkü biri bir başkasıyla olduğu an ötekinden ayrılmış sayılıyor. Bunu öylesine iyi içselleştirmişler ki bir kadın torunlarını severken birdenbire başka bir adamla gitme özgürlüğüne sahip. Yani kimsenin ayıpladığı bir şey değil. Fakat bu özgürlüklerini istismar ettiklerini veya birisinin bu nedenle kötü duruma düştüğünü, mutsuz olduğunu görmedim.

Peki, ben ne yapıyorum burada? Her gün yıkandığım ılık suların etkisiyle zaman geçtikçe onlardan birine dö-

nüşüyorum. Nereden geldiğini bilmeyen, ya da bunu önemsemeyen birisi. Birisi işte. Buradakiler için geçmişin bir önemi yok. Hiç kimse kendi geçmişinden söz etmiyordu. Geçmişsizlik... Geçtiği her yeri silen bir sis gibi. Tek farkla: Sis bir gün dağıldığında, arkasındaki geçmiş pırıl pırıl ortaya çıkar; ama geçmişsizlik geçip gittiğinde yerinde ılık bir beyazlık kalıyor.

Peki ben? Gittikçe daha da miskinleşen, arada sırada yerinden kalkıp ormandaki mayhoş, sulu meyvelerden beni bütün bir gün idare edecek kadarını toplayıp, sonra dönüp, kumsalda uzanıp günün keyfini çıkarmak dışında bir şey yapmayan biri. Sabahları ise yapmakta olduğum kulübeye göz atıyorum. Yavaş yavaş yapılıyor. Aslında evsizlik beni hiç rahatsız etmiyor. Çünkü geceleri uzak diyarların yaz rüzgârlarını üflüyor Tanrı üzerimize. Fakat yine de bir kulübe gerekli. Civardaki canı sıkılan orta yaşlı erkekler hiçbir karşılık beklemeden yardım ediyorlar. Hatta can sıkıntılarını gideren bu işi verdiği için Tanrı'ya şükrediyorlar. Olabilir mi böyle bir şey? Acaba ben de bunlarla birlikte yaşlanırsam, birilerinin evini mi yapacağım can sıkıntısından? Bunları düşünürken güneş yükseliyor ve denizde yüzme vaktimin geldiğini anlayarak işi bırakıyorum. Kumsala doğru yürüyorum. Yine kayalıklara doğru bakıyorum gözlerimi kısarak. Denizin üzerinde hızla yükselip başı bulutların arasında kaybolan dağın keskin, gri renkli kayalarına bakıyorum. Bir dalma gözlüğü olsaydı, diye geçiriyorum içimden. Sonra denize bırakıyorum kendimi. Çok yoğun olduğu için yüzmeme gerek olmadan suyun üzerinde kalıveriyorum. Su tabii ki vücut sıcaklığında. Havada duruyormuş gibisiniz. Başınızı da arkaya uzatınca iri, mavi, ılık dalgacıklar bedeninizde yumuşak bir dil gibi gezinmeye başlıyor. Öyle zamanlarda onu arzuluyorum. Onu gözümün önüne getiriyor, aklımda seyrediyor, bundan ne kadar çok hoşlandığımı fark edip acaba âşık mı oldum, diye kendime soruyorum. Fakat o kadar hoş bir duygu ki, aşk diyemiyorum. Çünkü aşkın o ince ince kanayan, kanarken tatlı, ruhu titreten bir zevk

veren yarası değil bu. Sadece hoş bir duygu. Olmazsa üzülmeyeceğim bir şey.

Bir an fark ediyorum ki burada insan, istemeyeceği bir şeyi asla yapmıyor, ya da arzulamıyor. İnsanlar burada her şeyi önceden fark edip sınırları zorlamıyorlar. Bunu öyle iyi yapıyorlar ki böyle yaptıklarını da bir süre sonra unutuyorlar. Onun da benden hoşlandığını bildiğim için ben de ondan hoşlanıyorum. Ve benden hoşlandığını gizlemediği/gizlemediğim için başkaları ona/bana ilgi duymuyor. Her neyse, kısa bir süre sonra bir şeyler olup biteceğini biliyorum. Hatta eminim. O da emin. O yüzden bu bakir dönemin tadını çıkarıyoruz. Belki de o yüzden bu dönemi uzatıyoruz. Bir de ben dilimi geliştirmeyi istiyorum bu sürede. Ama bu da diğerleri gibi öyle gevşek bir istek ki...

Daha sonra biraz acıkma hissi geldiği için sudan çıkıyorum. Sahildeki pelüş bitkilerine kurulanıyorum. Bu bile o kadar zevkli ki... Kurulanma bitmesin istiyorum. Sonra meyve ağaçlarına doğru yöneliyorum. Her ağaç diğerinden farklı. Her ağacın da her bir meyvesi diğerinden farklı. Sınıflandırmak veya isimlendirmek de mümkün değil. Çünkü her gün yenisi oluşuyor. Onlar da diğerlerinden farklı. Meyve ya da yiyecek anlamına gelen bir adları var ve öğlenleri toplanıp bütün bir gün ve gece yeniyor.

Mutluluk bu olsa gerek diye düşünüyorum. Başkaca da bir şey düşünmüyorum. Sonra aklıma dalma gözlüğü geliyor. Nasıl böyle bir şey yapabilirim, diye kuruyorum sulu meyveleri damağımda liflerine ayırarak tadarken. Cam ustalarının olduğu yere gitmeye karar veriyorum. Evet, birçok işte ustalaşmış kimseler var. Canları istediği zaman çalışan insanlar. Cam ustaları, seramik ve boya ustaları, demirciler, terziler, matematikçiler... Kendi merakları doğrultusunda bu işleri öğrenmişler, herhangi bir karşılık beklemeden –canları sıkılmasın diye– yapıyorlar işlerini.

Cam ustasını öğleden sonra kulübesinin önündeki hamakta uyurken buluyorum. Onu uyandırmak yerine atöl-

yesine göz atıyorum. Küçük cam heykelciklere, vazolara, rengârenk bardaklara, aynalara bakıyorum... Kulübem bittiğinde cam ustasından bazı şeyler isteyebileceğimi düşünüyorum. Belki de burada bu işi öğrenebilirim, ona çıraklık yapabilirim, diye hayaller kurarken cam ustası uyanıp yanıma geliyor. Ona denizin dibini görebileceğim bir gözlük ya da başlığa ihtiyacım olduğunu söylüyorum. Çok eğlenceli bir alet olacağına onu ikna ediyorum. Birlikte ormandan sağlam ağaç kabukları topluyoruz. Hemen hazırdaki birkaç cam parçası ile denemelere başlıyoruz. Sonra sıkılıp ustayı yalnız bırakarak sahile, müstakbel sevgilimi uzaktan izlemeye gidiyorum.

Akşamları ay öyle parlak oluyor ki başka ışığa ihtiyacımız olmuyor. Gündüzden topladığımız meyvelerle kahveye benzeyen içeceklerimizi yudumlayıp gökyüzündeki yıldızları seyrediyoruz. Bazen şarkı söylediğimiz oluyor. Bazen konuştuğumuz. Bazılarına deniz gözlüğünden bahsediyorum. Öylece dinliyorlar. Sonra da ne yapacağımı soruyorlar. Hiç, diyorum; denizin dibinde neler var, bakacağım, diyorum. Fazlaca ilgilenmiyorlar.

Sabah uyandığımda başucumda deniz gözlüğünü buluyorum. Cam ustası, terzilerden birine gidip başlığın kafayı saran bölümü için güzel bir tasarım yaptırmış ve boyatmış, çeşitli tüyler ve yapraklarla süslemiş. Bu haliyle gözlük bir büyücü başlığı, bir totem gibi görünüyor gözüme. Heyecanla denemek üzere denize koşuyorum. Kimseler yokken başlığı takıp denize dalıyorum. Gözlük, işlevini mükemmel bir şekilde yerine getiriyor.

Denizin dibinde apayrı bir dünya bekliyor beni. Sanki orman, denizin dibinde devam ediyor. Renkler ve balıkların biçimleri büyülüyor beni. Uzunca bir süre dipteki cennette oyalandıktan sonra kayalara doğru yüzmeye başlıyorum. İçimi bir heyecan kaplıyor. O kadar uzun bir zaman önce heyecanlanmıştım ki nasıl bir şey olduğunu unutmuşum. Bu yüzden de korkuyorum. Gözlük fikri, sırf o kayaların dibini merak ettiğim için aklıma gelmemiş gibi vazgeçip geri dönüyorum. Ormanın meyvelerini, dün

geceden beri sevgilim olan kızın yosunlu gözlerini özleyerek denizden çıkıp pelüşlere kurulanmadan ona koşuyorum.

Sonraki günlerde gözlüğü başkalarına da veriyorum, herkes denizin dibindeki güzelliklerin büyüsüne kaptırıyor kendini. Aklımın bir köşesinde, hatta oldukça karanlık bir yerlerinde kayalığın, tehditkâr varlığını sürdürdüğünü biliyorum. Fakat nedense bir türlü cesaretimi toplayıp oraya doğru yüzemiyorum. Gözlükle yüzenleri uzaktan izlerken anlıyorum ki kimse oraya doğru yüzmüyor. Bu, bana tuhaf bir meydan okuma gibi geliyor.

Bir sabah kimse uyanmadan ılık denize dalıveriyorum. Kararlı bir şekilde oraya doğru yüzüyorum. Denizin dibinde devam eden cennet, kayaların olduğu yere gelince bitiyor. Ne balık, ne yosun... Hiçbir şeyin olmadığı çıplak, keskin kayalara bakıyorum. Ürperiyorum. Kayaların sivri uçları üzerlerine basmama veya daha fazla ilerlememe izin vermiyor. Ve ürpermemin asıl nedenini anlıyorum. Buralarda denizin suyu normaldekinden daha serin. Bir akıntı olduğunu keşfediyorum. Bir yerlerden, sularının ılık olmadığı, muhtemelen her şeyinin farklı olduğu bir yerlerden bir sızıntı olduğunu anlıyorum. Bu soğuk su beni adeta kendime getiriyor. Kayaların ve kayaların karadaki uzantısı olan dağın arkasında ne olduğunu deli gibi merak ediyorum. Şiddetli bir şeyler hissettiğim için tuhaf bir duyguya kapılıyorum. Sahile geri döndüğümde hasta gibi saatlerce uyuyorum. Rüyamda geceleri söylediğimiz anonim şarkılardan birinin sözlerini çözüyorum. Tanrı'nın insanlara cennette sonsuz mutluluğu bahşetmesi anlatılıyor. Dağlarla çevrili bu cennette kalmaları öğütleniyor. Ve daha sonra şarkı, Tanrı'nın onlara bahşettiği güzellikleri överek devam ediyor.

Akşam çevremdekilere dağ hakkında sorular soruyorum. Çoğu bu sorunun taşıdığı önemi anlamazlıktan gelerek omuz silkiyor, bazıları bilmediklerini, bir kısmı da buradan daha güzel bir yer olmadığına emin olduklarını söylüyor. Üstelik zaman ilerledikçe yediklerimizin ve iç-

tiklerimizin etkisiyle esriyip sevgililerimizin kollarında tüm soruları ve can sıkıcı cevapları unutuveriyoruz.

Sabah olduğunda yine kayalığın oradaki soğuk su akıntısına gidiyorum. Soğuk su beni kendime getiriyor. Aklım eskisi gibi çalışmaya başlıyor. Ustalara gitmeye karar veriyorum. Bir de her sabah buraya gelip dirilmeye. Yeniden doğmaya karar veriyorum. Soğuğun ortasında bedenim ürperirken meraklarım, üzerlerine serpilmiş ölü toprağından sıyrılarak dimdik ayağa kalkıyorlar. Merak, heyecanı ve korkuyu çağırıyor. Midem tehlike işaretleri yayıyor.

Denizden çıkar çıkmaz, zihnim uyuşmadan, yaşlıların olduğu yerin yolunu tutuyorum. Yol öylesine güzel ki neden yola çıktığımı unutur gibi oluyorum. Fakat yaşlı insanlara gidip konuşmalıyım diye direniyor içimdeki cılız ses. Ne de olsa onlar çok yaşamışlar ve birçok şey bilebilirler. Ya da canları yeterince sıkılmıştır artık. Terzinin kulübesine vardığımda, uzun süredir birlikte yaşadığı kadın, ustanın bu sabah gittiğini söylüyor. Kadının yüzünde bir keder kırıntısını boşuna arıyorum. Burada karşılaştığım ilk ölüm vakası. Tabii buna ölüm denirse. Sevgilimi bulup ona ölüleri nereye gömdüklerini, bu işi ne zaman yaptıklarını sorduğumda, yüzüme tuhaf tuhaf bakıyor ve "Biz kimseyi gömmeyiz, herkes kendi gider," diyor. Anlamadığımı görünce beni ormanın derinliklerinde bir yürüyüşe çıkarıp gerçeği gösteriyor.

Gerçek şu ki buradaki insanlar ölmüyor, sadece biçim değiştiriyorlar. Artık zamanının geldiğini hisseden kişi, ormanda kendine güzel bir yer bulup elleriyle nemli toprakta ayaklarını sokacak kadar bir çukur kazıp içine giriyor, kollarını iki yana açarak beklemeye başlıyor. Birkaç saat içinde ayakları köklere, kolları dallara dönüşüyor ve ertesi gün o çeşitli meyveleri veren ağaçlardan birine dönüşüyor. Sevgilim tanıdığı bazı ağaçları gösteriyor. Babası olduğunu iddia ettiği ağaçtan bir meyve koparıp iştahla yiyor. Bana da veriyor. Meyveyi yerken tuhaf hislere kapılıyorum. Dağa doğru yürüyoruz. Bir yerden sonra ağaçlar

sıklaşmaya ve yol bizi sahile doğru sürüklemeye başlıyor. Fakat buna rağmen yolumuza devam ediyoruz. Hatta sevgilimin gözlerinde daha önce görmediğim endişe bulutları dolaşmaya başladığında bile yılmıyorum. Yola devam ediyoruz.

Sonunda dağın eteklerine geldiğimizde ağaçlar bitiyor ve sarp kayalıklar başlıyor. Sert ve parlak yüzeylerine dokunmadan öylece durup bakıyoruz bir süre. Sonra bir tanesinin üzerine basıyorum. Güneşin ısısını emmiş olduğu için kavurucu derecede sıcak olduğunu acıyla fark ediyorum. Sıcaklık ayaklarımı kavururken içimden garip bir zevk dalgası yükseliyor. Soğuk su akıntısının belleğimi uyandırması, beni heyecanlandırıp korkutması gibi bir etki yaratıyor aşırı sıcak. Sevgilim önce yanıma gelmek istemiyor. Israr ediyorum. Karşı koyacak gücü olmadığı için yanıma çıkıyor. Çıkar çıkmaz yüzü geriliyor ve sıçrayıp kurtulmayı deniyor. Ama belinden kavrıyorum, bu şiddetli duyguyu sonuna kadar tatmasını istiyorum. Gözlerinin içine bakıyorum. Gözbebekleri büyüyor. Yüzüne garip, yırtıcı bir ifade yerleşiyor. Kendisinin bile yabancısı olduğu vahşi duyguları tadıyor. Birbirimizi ısırmaya başlıyoruz. İnce ince kan sızana kadar tırnaklarımızı birbirimize geçiriyoruz. Sanki sevişmiyoruz da ölümüne savaşıyoruz. Yırtıcı hayvanlar gibi saldırıyoruz. Tutkunun tırmanabileceği en yüksek tepelerden birine çıkmıştık. Dengemizi yitirip düşmeseydik sonumuz ne olurdu, bilemiyorum. Toprağın yumuşak ve ılık karnına yuvarlanıp bitik bir şekilde uyumaya başlıyoruz.

Sonraki günlerde sabahları soğuk su akıntısının olduğu yere yüzüp kendimize gelmeye çalışıyoruz. Sonra konuşuyoruz. Merak ediyoruz. Kayalığın ardında ne var öğrenmek istiyoruz. Varsayımlarda bulunuyoruz. Tartışıyoruz. Planlar yapmaya başlıyoruz. Sonra sevişiyoruz. Öğleden sonraları, ormanın bittiği yerde saptamış olduğumuz noktada kayalığı kırarak delerken, durup dururken başlayan sevişmelerimiz gibi. Akşamları ise yorgunluktan uyuyakalıyoruz. Diğerleri ile eğlenip oranın tadını çıkarmıyo-

ruz. Saatlerce kayan yıldızları da seyretmiyoruz. Hızla rüyasız yorgunluk uykularına yuvarlanıyoruz.

Ertesi günlerde demirci ustasına yeni aletler sipariş ediyorum. Daha sağlam kazmalar, daha büyük çekiçler, keskiler... Ve her geçen gün kayalığın kalbine biraz daha yaklaşıyoruz. Her geçen gün onun aşılmaz kalınlığı biraz daha inceliyor. Açtığımız oyuğun ortasına vurulan her darbe, bir devin çığlığına dönüşüp ormana ve sahile yayılıyor. Her geçen gün ile ses biraz daha yüksek ve biraz daha dayanılmaz bir hal alıyor. İnsanların yavaş yavaş huzursuzlandığını hissedebiliyoruz. Sabahtan akşama kadar süren bu mücadelenin sesine tanıklık etmiş olmaktan dolayı, onlar da bizler gibi erkenden uykuya dalıyorlar. Yine de bize engel olmak akıllarının ucundan bile geçmiyor, bunu biliyoruz. Bilmediğimiz tek şey kayalığın ardındaki dünyanın neye benzediği. Tabii eğer bir dünya varsa...

Artık işin sonuna yaklaştığımızı hissediyoruz. Kazmayı binlerce kez vurarak incelttiğimiz kayalığın bitmeye yaklaştığını, ardından gelen gürültüden anlıyoruz. Her darbede biraz daha artan uğultu bizi ürkütüyor. Hele son vurduğum darbe ile açılan küçücük delikten sızmaya başlayan pis kokulu duman, işi bırakıp kaçmamıza yetiyor.

Sahilde, ertesi gün oraya diğer insanları da götürmeye karar veriyoruz. Teker teker herkesi çağırıyoruz. Çok çok güzel bir şey göstereceğimizi, bunca zaman bizim gürültümüze katlanmalarının ödülünü yarın alabileceklerini söylüyoruz. Yalan söylüyoruz.

İlk kez yalan söyleniyor.

Sabah hep birlikte yola koyuluyoruz. Deldiğimiz yere vardığımızda, güzel olan hiçbir şeye henüz rastlamamış o iyi insanları korkutacağını düşündüğümüz için kayalara basmalarına izin vermiyoruz.

İlk kez izin verilmiyor.

Sonra kazmalarımızı elimize alıp açılmaya hazır deliğin sağında ve solunda yerimizi alıyoruz. Arkasında sakladığı dünyanın uğultusu, herkes tarafından duyulmasına rağmen kimse yerinden kımıldamıyor. Ve son darbeleri in-

dirmeye başlıyoruz. Birkaç vuruştan sonra delik kendiliğinden büyümeye başlıyor ve arkasından lacivert-mor bir kasırga içeri dalıyor. Kayalar çatırdayarak açılmaya başlıyor. Rüzgârın ve tuhaf havanın çekiciliğine kapılıp içeriye sürükleniyoruz. Hep birlikte kayaların arkasındaki karmaşık, kötü, ürkütücü, tehditlerle ve tehlikelerle dolu dünyada buluyoruz kendimizi. Bir daha geriye dönemeyeceğimizi o anda anlıyoruz.

O anda anlıyoruz ki kutsal metinlerde binlerce yıl anlatılacak hikâyenin kahramanları bizleriz. O an anlıyoruz ki o yalın mitolojinin devamını biz yaşıyoruz: "Onlara asla dağın öte tarafına geçmeyin, burada sonsuz mutluluğu yaşayın, denildi. Fakat içlerinden biri, denizlerin dibinden gelen bir ilhamla cennetin duvarında bir delik açtı. İçeri giren kötülük, cenneti yerle bir etti. O ve kavmi, dünyaya yayılıp kaybettikleri cenneti anlattılar." O an anlıyoruz ki binlerce yıl anlatılacak olan her şey bu hikâyenin bozulmuş, değişmiş halleri olacak. O an anlıyoruz ki sonsuza dek özlenecek bir hapishanenin duvarlarını ellerimizle yıktık. O an anlıyoruz ki ağır ağır yürüyeceğiz kötü dünyanın üzerine. O an anlıyoruz ki kötü ile savaşmak için biricik silahımız olan özgürlük, bu savaşta alacağımız en büyük yaranın ta kendisidir. O an anlıyoruz ki özgürlük, o büyük savaşta Tanrı ile paylaştığımız kaderin öteki ismidir. O an anlıyoruz ki şeytani varoluşun üzerinde ayakta durabilmek ne kadar zor olursa olsun, cennetin sorumsuz mutluluğundan daha çok yakışıyor yaralar içindeki bedenlerimize. O an anlıyoruz ki bu korkunç dünyada inşa edeceğimiz her yapı, cennetteki kulübelerimizin uzak hayalini yansıtacak. O an anlıyoruz ki keşfettiğimiz her güzellik, eski mutlu günlerin canlanan hatırasından başka bir şey olmayacak. O an anlıyoruz ki ardımızda kalan cennete son bir kez bakanlar, taştan heykellere dönüşecek ve yine anlıyoruz ki bazılarımız her şeye rağmen kayıp cennete dönüp bakacak ve onların taştan bedenleri hikâyemizin anıtları olarak dünyanın sınırlarında sonsuza dek kalacak.

İKİ FİLM DEVAMLI

Dikkatle perdedeki filmi izleyen Yasemin, mavi yün kazağının içinde olduğundan daha genç görünüyordu. Nefes alıp verirken göğsü inip kalkıyordu. Ali farkında olmaksızın koltuğunda belirsiz bir hareketle kıpırdanarak Yasemin'e doğru birkaç milim yaklaştırdı gövdesini. İçindeki adsız şey, Yasemin'in kokusunu duymak istiyordu. Aslında o 'şey', topuzunun dibinde başlayan dağınık saçlarını elleriyle iki yana ayırıp dudaklarını ensesine dokundurmak istiyordu. Bir süre sonra, Ali'nin kendisine bakmakta olduğunu fark eden Yasemin, gözlerini perdeden ayırıp delikanlının gölgeler içinde dalgalanan yüzüne doğru gülümsedi. Hatta Ali'nin cansız bir biçimde koltuktan sarkmakta olan elini tuttu ve ne kadar soğuk olduğuna şaşarak avuçlarının arasına aldı. Ali beklenmedik bu ilgi karşısında gevşedi, mutlulukla filme odaklanmaya çalıştı. Her şey olması gerektiği gibiydi... Öyle miydi? Bir süredir, bazı şeyler nereden doğduğu belli olmayan bir ırmak gibi kendi yatağını derinleştirerek Ali'ye doğru akıyordu.

Filmde olup bitenler ilgisini çekmiyordu. Bir grup mutsuz Fransız kendi aralarında kavga ediyor, ağlıyor, susuyordu. Kadın kahramanın rimelleri akıyor, acıklı bir müzik, izleyicileri bu acıya sahip çıkmaya davet ediyordu. Ali'nin bu acılara yüz vermeye hiç niyeti yoktu. Koltuk-

larına yerleştikten sonra Yasemin'den dalga dalga yayılan taze çiçek kokularını içine çekmekten başı dönen Ali'nin bütün gerginliği geçmiş, hatta daha boş bir yerlere oturmalarına engel olan hortlak yüzlü yer göstericiyi bile affetmişti. "Lütfen yerinizde kalın!" demişti sesini alçaltmaya gerek duymaksızın. Ali başlangıçta homurdanmıştı, ama yabancı bir mahallede çıkmak üzere bir kavga için hazırlıklı olmadığı hissiyle ve Yasemin'in de kolundan çekmesiyle yer göstericinin işaret ettiği yere oturmaya razı olmuştu. Yasemin, yer göstericinin eline bahşişi sıkıştırarak savdıktan sonra biletleri çantasına koyarken lafı değiştirmek için film hakkında bilgi vermeye başlamıştı. Adı sanı duyulmamış oyuncuları, yönetmeni ve filmin konusunu bir sinema eleştirmeni edasıyla anlattıkça Ali'nin sinirleri daha da geriliyordu. Film festivali saçmalıkları, diye düşünüyordu. Salonu dolduran insanlardan ve tabii ki yer göstericiden nefret ediyordu. Her şey gözüne büyük bir züppelik olarak görünüyordu. Türkçe altyazı olup olmadığını bile soramamıştı sinirinden. Onu yumuşatan, Yasemin'in yumuşacık kokusuydu.

Film, Ali'ye göre çok ağır akıyordu. Metroda yalnız başına yolculuk eden bir kadının dakikalarca perdeyi kaplayan hüzünlü yüzüne baka baka esnemiş, hatta bir ara içi geçmiş, sonra da nedenini anlamadığı bir tartışmanın gürültüsüne sıçrayarak kendine gelmiş, uyukladığını Yasemin'in fark etmemiş olmasına dua ederek ona bakmıştı. Yasemin'e kendini beğendirmek istiyordu. Yasemin... Daha tanışalı bir ay olmasına rağmen âşık olduğunu düşündüğü Yasemin.

Yasemin onun hayran bakışlarını fark edip de elini avuçlarının arasına alıncaya kadar geçen süre içinde Ali son bir ayın muhasebesini yapıp durmuştu. Mehmetler tanıştırmıştı Yasemin'i. Kendi başına birini bulacağı yoktu. Bir gece geç vakit Sevim, çocukları yatırdıktan sonra Mehmet'le baş başa kalmışlar ve 'derin mevzular'a girmişlerdi. Mehmet önceden hesaplanmış bir zamanlamayla evlenme niyetinin olup olmadığını sorduğunda Ali omuz-

larını silkerek o an'a kadar evlenebileceği biriyle karşılaşmadığını söylemişti. Mehmet piposunu kül tablasına sert hareketlerle vurarak temizlerken, evliliği gözünde büyütmemesi gerektiğini, yalnızlığın insan doğasına aykırı olduğunu, hayatın bir insanla paylaşıldığı zaman çoğaldığını ve buna benzer birçok şeyi anlatmıştı. Ali utanmıştı. Yüzü kızarmıştı. Eksik biri gibi... Taşra otellerinin siyah-beyaz aynalarında unutulmuş bir adam gibi... Kimi aile büyüklerinin tabutlarını taşırken omzuna saplanan o amansız ağrıyı savuşturan yaşlı bir çocuk gibi... Kimsesizlik: Gece evine döndüğünde kombiyi yakmaya üşenmiş, soğuk yatağında kendini oldukça kötü hissetmişti. Hatta birkaç damla gözyaşı yalnızlığını elle tutulur hale getirmişti. Ertesi güne dair ciddi kararlar almıştı: İşe gittiğinde gözünü dört açacak, kızlara alıcı gözle bakacaktı. Hem artık eskisi gibi iş yolculukları yapmıyordu, kök salmanın zamanı gelmişti. Ama ertesi gün ve sonraki günler aldığı kararları çabucak unutmuş, eski haline dönmüştü. Ta ki, Mehmetlerde Yasemin'le tanışana dek.

İlk izlenimi, Yasemin'in ona göre fazla akıllı olduğuydu. Durmadan konuşuyor, şakalar yapıyor, filmlerden kitaplardan söz ediyor, masada kim ne dese, şık bir cevabı yapıştırıveriyordu. Üstelik şifon gömleğinin içinde, otuzlarındaki bir kadın için oldukça çekici görünmesine rağmen konuşurken bu görüntüsünü kendisi de unutuyordu. Ali, Yasemin'den hoşlanmıştı, ama kendisinin ona uygun olmayacağını düşünüyordu. Derken yemeğe çıkmışlar, sonra da Yasemin festival için birkaç filme bilet almıştı. Lisedeyken fırlama arkadaşlarıyla okulu kırıp birkaç kez gittikleri porno film oynatan sinemalardan birine yöneldiklerinde, önce dehşete kapılmış, ama sonra kendisi kuru temizleme makineleri satmak için şehir şehir dolaşırken zamanın çok hızla geçip her şeyi değiştirmiş olabileceğini kabul etmişti.

Ali saate çaktırmadan baktığında filmi yarılamış olmaları gerektiğini düşündü. Gerçi eli Yasemin'in avuçlarında çok mutluydu, ama acilen tuvalete gitmek zorun-

daydı. Bu sırada, filmdeki kadın telefonda birisiyle kavga ediyordu. Ali'nin o an'a kadar anladığı şuydu: Kadın –Cathrine– bir süre önce kocasından boşanmış, şehir merkezinden oldukça uzakta bir banliyö semtine taşınmış, bir resim galerisinde işe girmiş, kendine yeni bir hayat kurmuştu. Boşandığı kocası ise, bir süre önce karısını alenen aldatan kendisi değilmiş gibi şimdi kadını rahatsız ediyor, huzurunu bozuyordu. Durup durup onsuz yaşayamayacağını söylüyor, Cathrine'in dengesini altüst ediyordu. Oysa Ali ve tüm seyirciler, hüzünlü geri dönüşlerle kadının uzun geceler boyunca nasıl acı çektiğini görmüştü. Hatta Ali görmekten bunalmıştı. Artık ne olacaksa olsun, diyordu içinden. Ama olmuyordu. Hayat ağır akıyordu. Fransız filmlerine alışık değildi ve Yasemin'le evlendikten sonra da alışmaya niyeti yoktu. Yasemin'le evlenmek? Evet! Ya siz Falanca kızı Yasemin Ayverdi, Ali Tankuş'u kocalığa kabul ediyor musunuz? Evet! Ali evlendikten sonra Yasemin'e her zaman sadık kalacağına dair kendi kendine sözler verirken salon aydınlandı ve beş dakika ara verildi.

"Beğenmedin değil mi?"

"Yoo, aslında kadın iyi oynuyor. Ama konusu... Yani biraz ağır gidiyor... Arayı iple çektim."

"Yine şanslısın. Bu film çok uzun olduğu için ara verildi. Normalde festival filmlerinde ara vermiyorlar. İkinci yarı her şey değişecek. Bu yönetmenin özelliği o. Aslında ara verilmese daha iyi olurdu ama..."

"Bir şey ister misin? Ben bir dışarı çıkıp..."

"Hayır canım. Ya da... Bir soda olabilir."

Ali müthiş bir dinamizmle yerinden fırladığı gibi fuayenin yolunu tuttu. Hayır canım... Canım... Yasemin'in büyük bir doğallıkla söylediği o güzel kelimeyi tekrar ederek tuvalete doğru koşar adım gidiyordu. Canım, canım, sevgilim, Yasemin, Yasemin... Soda alınacak, sonra patlamış mısır... Sonra Yasemin'in güzel kokulu coğrafyasına geri dönecekti... Ali o anda filmden, festivalden, başlangıçta yabancıladığı ortamdan, her şeyden dolayı aşırı bir mutluluk duyuyordu. Her şeyi yapabilecekmiş gibi bir

his... Tuvaletin kapısına kadar sürdü bu mutluluk. Üç pisuvardan ve iki klozetten oluşan küçücük tuvalette kuyruklardan birine girer girmez bir sigara yaktı. Hiç olmazsa sigara meselesini aradan çıkarmış olacaktı. Zihnindeki alışveriş listesine naneli sakızı da ekledi. Ağzı kokmamalıydı. Öpüşmek mi? Kim söyledi onu? Ali sırıtarak sağına soluna bakınırken aynadaki görüntüsüyle göz göze geldi. Uzak kentlerin unutulmuş otel odalarında yaptığı gibi kendine kim olduğunu sordu içinden. Avazı çıktığı kadar bağırarak tekmil verdi hayalinde: Ali Tankuş! Yasemin'in müstakbel kocası! Kuyruk eriyip sıra kendine geldiğinde zorlanarak da olsa işemeye başladı. Ağzında tütmekte olan sigaranın dumanı gözlerini yaşartıyor, uzun zamandır çişini tutmaktan kilitlenmiş olan mesane yolları bir türlü umduğu gibi rahatlatmıyordu onu. Göz hizasına yapıştırılmış Prostattan Korunma Derneği'nin duyurusundaki bilgileri okurken içine bir yaşlanma korkusu düştü. Tuvaletten çıkarken saçlarını hafifçe ıslattı ve büfe kuyruğuna yollandı. Yine insanlar, yine kalabalık. Sıra Ali'ye geldiğinde patlamış mısır bitmişti. Soda ve naneli sakız alarak salonun yolunu tuttu.

Ağır kadife perdeyi aralayıp içeri girdiğinde filmin başlamış olduğunu fark etti. Kuyruklarda gereğinden fazla oyalanmıştı. Beş dakika, ancak bir kuyruğa girmesine yetecek kadar bir süreydi. Kendisi tuvaletteyken Yasemin de büfeye gitmiş olsaydı şimdi çoktan el ele tutuşmuş, patlamış mısırlarını yiyerek Fransız kadının dramını izlemeye başlamış olacaklardı. İşbölümü yapmalıydılar. Ali karanlıkta el yordamı ile yerini bulmaya çalışırken, hayatı paylaşmak üzerine –gelecekte yapacağı– hayali bir konuşmanın metnini hazırlıyordu. Sıra başlarındaki kayıtsız yüzlerden yansıyan ışık, salonu yaşayan ölüler labirentine çevirmişti. Yapacak bir şey yoktu. Yerini bulamıyordu. Yasemin'i bulamıyordu. Aptaldı. Onu hak etmediğini düşünüyordu. Elinde soda şişesiyle ayakta durmuş, ağlamaklı bir şekilde bilinçsizce perdeye bakıyordu. Yasemin'i tamamen yitirmiş gibiydi... Normal insanların dünyasına gir-

mek üzereyken, bunun sadece bir hayal olduğunu fark etmişti. İşte, yine insanlarla dolu bir kalabalığın ortasında yalnızdı. Kaybolmuştu. Artık Yasemin yoktu. Neden öyle olsundu ki? Çıkışta bulurdu Yasemin'i. Başına gelen aksilikleri anlatırdı. Anlardı Yasemin... Tüm genç görünümüne karşın olgun bir kadındı. Ama belki de Yasemin onun filmden sıkıldığını düşünecekti... İlk yarıda çeneleri yırtılana kadar esnemiş, hatta uyuklamıştı. Bu tehlikeyi savuşturmak için filme yoğunlaşmaya karar verdi. Cin gibi izleyecekti ikinci yarıyı!

Cathrine eski kocasından kurtulmuş görünüyordu. Çalıştığı galeride sergi açan bir ressamla atölyesinde içki içiyorlardı. Yağlı saçlarına tarak değmemiş, eğri burunlu bir adamdı ressamı oynayan. Şimdi Yasemin'e sorsa, ne kadar önemli bir oyuncu olduğunu anlatır dururdu. Bundan hiç kuşkusu yok. Ressam, tutkulardan ve hayatın çıkışsızlığından söz ediyordu. Bir süre sonra, nasıl olduysa, aniden tutkuyla sevişmeye başladılar. Cathrine, günlerdir çölde susuz kalmış bir kazazedenin iştahı ile öpüşüyordu. Ali sodasından irice bir yudum aldı. Bu arada müzik de vahşileşmişti. Eğri burunlu ressam, Cathrine'in elbiselerini yırtarcasına çıkarırken Ali, bir an lise yıllarına geri dönmüş gibi hissetti. O zamanlar bu sahneleri görmek için okul kırdığını düşünerek gülümsedi. İşte, yeterince bekleyince, doğru sanat filmini seçince her şey kendiliğinden oluyordu... Fakat... Arada sırada gittiği vizyon filmlerinde görmeye alışık olmadığı bir şey oldu Ali'nin. Ressam tüm çıplaklığı ile ortadaydı. Fransız filmlerinin her şeyi açık açık göstermek gibi bir eğilimi olduğuna kanaat getiren Ali, bu sahnenin daha ne kadar süreceğini merak etmeye başladı. Ama umduğunun aksine sahne uzadıkça uzuyor, kadınla ressam pozisyondan pozisyona geçiyor, film iyiden iyiye çığrından çıkıyordu. İlk yarıda durmaksızın ağlayan Cathrine, şimdi ressamın kollarında çığlık çığlığa sevişiyordu. Ali şaşkındı. Festival filmlerinde böyle şeyler olabilir, diye kendi kendine açıklamalar bulmaya çalışırken arkasından bir ses duydu. Ona sesleniyorlardı. Birile-

rinin görüş alanında dikilip durduğunu fark edince hareketlendi. En azından sırtını dayayabileceği başka bir yer bulana kadar dolanacaktı. Gözlerini perdedeki sevişme sahnesinden alamayarak geri geri yürürken bir gölge ile çarpıştı. Sevimsiz yer gösterici olduğunu anladığı adam, kulağına eğilerek fısıldadı: "Yerinizi mi kaybettiniz? Biletinizi görebilir miyim?"

"Bilet mi? Biletim nişanlımın çantasında kaldı."

Nişan mı?

"Şu taraflarda bir yerde oturuyorduk, ama..."

"Beni izleyin."

Küçük fenerini arada sırada yakarak Ali'yi bir kapının önüne kadar getirdi. Merdivenleri işaret ederek, "Yukarıda boş yerler var, burada izleyenlerin dikkatini dağıtıyorsunuz," dedi. Ali itiraz etmek için ağzını açacak gibi olduysa da bu adamla asla anlaşamayacaklarını hissederek sustu.

Merdivenlerin bittiği yer, ince uzun bir koridora açılıyordu. Zayıf, kırmızı ışıkların aydınlattığı koridor tuvalet ve küf kokuyordu. Kapılar eski tip localara açılıyordu. Şaşkınlıkla localardan birine girdi. Kendine ait bir yer bulmuştu sonunda. Kapıyı kapatıp aslında bir filmi hep böyle locadan izlemek istemiş olduğunu düşünerek dört koltuktan en öndekine oturdu. Ali'ye göre, insan bir filmi yalnız başına izlemeliydi. Evlendiklerinde eve bir küçük sinema kurmalıydı. Bunun maliyetini hesaplarken locanın oymalı süslerle bezenmiş korkuluğunu fark etti. Bu eski sinema salonunun geçmişte (çok eskiden, kurulduğu yıllarda) nasıl filmlere sahne olduğunu hayal ederken her şeyin bu locadan daha farklı göründüğünü düşünüyordu. Belki de kanallar arasında dolaşırken karşılaştığı ilk renkli filmler, zamanında bu perdede hayat bulmuştu. Başını kaldırdığında, aşağıdan farkına varmadığı tavan süslemelerini gördü. Yer yer boyaları ve yaldızları dökülmüş, çıplak figürlerle bezenmiş tasvirler büyük bir şöleni anlatıyordu. Ya da Ali'ye öyle geldi. Perdede, sevişme sahnesi devam ediyordu. Zaman zaman Cathrine'in, üzgün bir ka-

dın için fazla güzel olan memeleri tüm perdeyi dolduruyordu. Ali bir süre sahneyi izledikten sonra, sodanın kalanını bir dikişte bitirdi ve Yasemin'i bulmak umuduyla gözleriyle izleyicileri taramaya başladı. Film karanlık olduğu için, izleyiciler de perdeden yansıyan ışıkta ancak birer karaltı gibi duruyorlardı. Yine de Ali yılmaksızın arka sıralardan başlayarak yavaş yavaş izleyicilerin siluetlerini inceliyordu.

Tam ümidini kesmişken... Yasemin'i görür gibi oldu. Emin olamıyordu, ama oturdukları yer civarında bir yere bakıyordu. Küçük bir dürbünü olsaydı... Bu locaya yakışacak bir opera dürbünü... Sonra umutsuzca soda şişesinin dibine dayadı gözünü. Kavanoz dipli dünya! Hiçbir şey anlaşılmıyordu. Bu arada, film iyiden iyiye pornografik bir nitelik kazanmıştı. İkinci yarı her şey değişecek, derken Yasemin bu sahneleri bilerek mi söylemişti? Ali artık perdede olup bitenlerle ilgilenmiyordu. Yasemin olduğunu düşündüğü kızın gölgesine bakıyordu. Bir ara aydınlık bir sahnenin ışığı gölgeleri aydınlattı. Ali emin olmak şöyle dursun daha da şaşırdı. Çünkü Yasemin diye baktığı kızın saçları omuzlarına dökülüyordu ve... Ve öteki yanında oturan adamın omuzuna yaslamıştı başını. Belki de başka biriydi... Ama mavi yün kazağını görmüştü. Görmüş müydü? Adamın elleri o kazağın içinde miydi yoksa?

Ali gördüklerinin bir yanılsama mı, yoksa gerçek mi olduğunu ayırt edemez durumdaydı. Tüm gücüyle Yasemin olduğunu düşündüğü kızın oturduğu yere odaklanmaya çalışıyordu. Gözünün önünde benekler uçuşuyordu. Bir süre sonra Yasemin'in üzerinde artık mavi kazağının olmadığını, yanında oturan adamın da çıplak olduğunu gördü! İki eliyle locanın korkuluğunu kavramış, gövdesini boşluğa doğru uzatmış, dehşetle aşağıyı izliyordu. Sadece Yasemin ve yanında oturan adamın değil, diğer izleyicilerin de tuhaf bir devinim içinde olduğunu görüyordu. Ali, tüm salonun büyük bir orjiye sahne olduğunu anladığında, artık mantıklı düşünme yetisini yitirmişti. Bir an başı döndü. Locadan aşağıya... Aşağıya... Onların içine

düşme korkusuyla bakışlarını izleyicilerden zorlukla ayırdığında onu yeni süprizler bekliyordu. Komşu locaların da insanlarla dolu olduğunu fark etti. Tam yanındaki locada mastürbasyon yapan yaşlı adamın, lisedeki tarih hocası olduğunu gördüğünde bir tür kâbusun içinde olduğunu tam olarak anlamamıştı; çünkü tüm kâbuslarda olduğu gibi, Ali'nin içgüdüleri o sırada kendini bu korkunç ortamdan bir an önce çıkarmaya çalışıyordu.

Ali olup bitenlere anlam vermekte çaresiz kaldığı şu anda evinde uyanmak, hatta Yasemin diye birini hiç tanımamış olma pahasına şu iç sıkıcı rüyadan çıkmak istiyordu. Hızla geri dönüp elini locanın kapısına attığında üzerinden kilitlenmiş olduğunu fark etti. Kapıyı yumruklamaya başladığında çıkardığı gürültüyü aşağıdaki izleyiciler bile duydular. Duymuş olmalıydılar.

Hortlak suratlı yer gösterici, kapıyı hışımla açıp Ali'yi kolundan tuttuğu gibi dışarıya sürüklerken, bir yandan da, "Sürekli sorun çıkarıyorsunuz beyefendi! Hep sizinle uğraşamam ki ben! Hem biletsiz giriyorsunuz, hem de..." diye söyleniyordu. Ali yenik bir şekilde kendini kapının önünde bulduğunda, gün ışığına alışması biraz zaman aldı.

* * *

"Ali! Nerdesin?"

"Yasemin?"

"Yarım saattir seni bekliyorum. Beş dakika ara bitince dönmeyince ben de çıktım. Zaten film de sarmamıştı..."

"Ben, şey... Gecikince içeri almadılar. Yani o yer gösterici..."

"Ben de fuayede çay üstüne çay içtim... Neredeyse gidiyordum."

"Bir süre yerimizi aradım, ama bulamadım. Sonra..."

Yasemin, Ali'nin anlattıklarını dinlerken koluna girdi. Ali evlendikten sonra Fransız filmlerine gitmeyeceğine dair gevşek kararlar alırken Yasemin'in saçlarını açmış ol-

duğunu fark etti. Bunun üzerinde durmalı mıydı? Durmamaya karar verdi. En azından şimdilik... Cebindeki naneli sakızı ağzına atarken Yasemin'in kokusunu duymaktan mutlu olduğunu hissediyordu. Şimdilik... Birlikte caddenin kalabalığına karıştılar.

ÜTOPYA: 337 MİLİSANİYE

Büyük bir huzurla kulağını kum saatinin ince beline dayayıp zamanın geçişini dinliyorsun. Hışırtılı, düzenli bir akış bu. Uzaklardan gelen kuş cıvıltıları ve rüzgârın sesi, sessizliğin içinde pırıldayan küçük elmaslar, yakutlar, akikler gibi tatlı geliyor sana. Mutlu musun? İşte şimdi beklediğin gün geldi çattı. O hep hayalini kurduğun cennet senin artık. Emekli oldun ve ilk maaşım aldığın günden beri taksitlerini düzenli olarak ödediğin, şehir dışındaki –hem de çok dışındaki, neredeyse başka bir şehirdeki– tatil sitesinin gökdelenlerinin birinin balkonundan aşağıya, iki yüz seksen daireye ait olan geniş bahçeye bakıyorsun. Uçsuz bucaksız bir bahçe... Açık ve kapalı yüzme havuzlarına, spor salonlarına, saunalara, sinema ve tiyatro salonlarına ve daha birçok sosyal tesise sahip dev bir binanın on ikinci katındasın. Elindeki dosyanın bahçe bölümünü açıyorsun. Sana ait olan parçasının parselini buluyorsun haritada, sonra balkonundan aşağıya bakarak yerini kestirmeye çalışıyorsun. Haritanın yanındaki notları inceliyorsun. Dikimi yapılabilecek ağaç ve çiçek cinslerinin adlarını okuyorsun. Adlar senin için öylesine yabancı ki... Zamanla öğrenirim nasılsa, diyorsun. İyimsersin. Balkonda derin nefesler alıyorsun. Havada yabani otların kokusu var. Hoş, senin için kentin dışındaki her şey yabani, ama olsun, doğanın kokusu bu. Yıllardır kavuşmayı hayal etti-

ğin yer.

Başka bir zamandasın artık. Yaşadığın çağın hem içindesin, hem de biraz ötesindesin. Her şeyin ne zaman bu hale geldiğini halen anlamış değilsin. Sen eskilerdensin. Eskimiş, yaşlanmış olanlardansın. Kentten kaçmak, kurtulmak hayalleri ile çalıştın durdun. Diğerleri gibi. Kafeste beslediğin kuşların birbiri ardına yaşlanıp ölürlerken sen yılmadın; bir akvaryum, köpek, başka kuşlar, evde beslenebilecek sürüngenler, hepsini denedin. Hep bir şeyler eksik oldu. Güneşi, doğayı, kırı özledin durdun. Hayatında hiç gitmediğin yerlere duyduğun sıla hasretine en çok geceleri şaşırdın.

Her şey cezaevleri koşullarının değiştirilmesi projesi ile başladı. En azından sen de birçokları gibi böyle düşünüyorsun. Şiddet burcundaydı zaman. Hareketin başını bir sivil toplum örgütü çekiyordu. Birçok şirketin, derneğin, vakfın ve partinin oluşturduğu bir örgüt. Amacı, gün geçtikçe artan ve herkese yönelmiş bireysel şiddetin ıslahı idi. Bilimciler, meslek kuruluşları, hatta din adamları bu projeye destek veriyorlardı. Açıkoturumlar, paneller, forumlar birbirini izledi. Her yeni cinayetle, her saldırı ile tekrar tekrar bu konu gündeme geliyor, değişik boyutları ile tartışma derinleşiyordu. Senin durumun farklıydı. Bursun vardı. Nasılsa kazanmış olduğun sınav, hayatını birinci dereceden değiştirmişti. Bir sevgilin vardı. Geleceğe ümitle bakıyordun. Olup bitenler seni derinden etkilemiyordu. Radikal arkadaşların monitörlerin başında tartışmaları yönlendirmeye çalışırken, sen ve sevgilin kampusun gizli köşelerine heyecanlı yürüyüşler yapıyor, ateşböceklerinin gece uçuşlarından olumlu anlamlar çıkarmaya çalışıyordunuz. Yine de dönüşüm projesinden ümitliydin. Açılan her sayfaya imzanı çekinmeden koyuyordun. Zaman zaman doğabilecek sakıncaların tartışıldığı sanal ortamlarda iyi bir hatip olarak kendini gösterebiliyordun:

"Düşünün, bir suç işliyorsunuz. Ne olduğu, ne kadar ağır olduğu önemli değil. Mademki bir suç işliyorsunuz, bunu yapmak zorunda kaldınız demektir. Geçelim. Yap-

mamanız gereken bir şeyler yapıyorsunuz, diyelim. Ve yakalanıp hapse atılıyorsunuz. Aradan yıllar geçiyor. Belki on dokuz yaşınızda işlediğiniz bir suçtan yirmi-yirmi beş yıl hapsediliyorsunuz. O kadar uzun bir zaman geçiyor ki artık siz, başlangıçtaki suçu işleyen sizden başka birine dönüşüyorsunuz. Özgür günlerinize ait anılarınız bile soluyor. Artık rüyalarınıza bile girmiyor. Ve bir sabah fark ediyorsunuz ki, hiç tanımadığınız birinin işlediği suçun cezasını çekmeye devam ediyorsunuz."

Bunlar tartışılıyordu, ama gerçekte endişe yaratan bambaşka bir sorundu. İçerideki koşullar akıl almayacak bir şiddeti barındırıyor, besliyor, hatta büyüterek dışarıya yansıtıyordu. Birçoklarına göre mahkûmları toptan yok etmenin bir yolu bulunmalıydı. Hatta birçok defa, kışkırtılan isyanlar sayesinde gerçekleştirilen toplu katliamlar, kimsenin vicdanını rahatsız etmeden başarıya da ulaştı; ama binlerce yıla mahkûm milyonlarca insan bu şekilde eritilemezdi. Cezalar kısaltılınca suçlu dışarı çıkar çıkmaz yeni bir suç işleyip tekrar geri dönüyordu. Cezalar uzun tutulunca da cezaevleri günden güne kalabalıklaşıyor, işgücünün önemli bir kısmı bu kurumlarda veya yan sektörlerde çalışmak zorunda kalıyordu. Suç oranları bu hızla arttığı takdirde kısa bir zaman sonra cezaevleri ekonomiyi yutacak duruma gelecekti. Kentin görünen egemenleri olan çokuluslu dev şirketlerin birbirinden yaratıcı danışmanları, her senaryoyu değerlendiriyordu. Hatta birçok dini grup da buna benzer görüşleri savunuyordu: Ceza geciktirilmeden, hemen infaz edilmeli ve dişe diş, göze göz ilkesi uygulanmalı, diyorlardı. Çok geçmeden, küçülmekte olan devletin iplerini ellerinde tutanlar, cezaevi reformunu gündeme getirdiler. Hemen herkesin desteği ile büyük paralar akıtıldı bu projeye. 'Kötülüğü önlemek için kötü olmak yanlıştır', 'Kötülük kötülük ile beslenir,' gibi sloganlarla konuşuyordu insanlar. Teknolojinin mucizevi yöntemleri ile suçlunun yakalanması an meselesiydi. Bu konu çoktan aşılmıştı. Dev şirketlerin danışmanlığını yapan üniversiteler, kötünün profilini çizdiler: Genç, eğitim-

siz, işsiz, parasız, ahlaki ve bireysel gelişimini tamamlayamamış... Sonra da bu tür bir suçludan 'iyi' bir yurttaş yaratmanın gerekleri, formülleri, yöntemleri bulundu. Cezaevlerinin dönüştürülme projesi birkaç yerde öncü örneklerle başlatıldı. Sosyal bilimciler, psikologlar, hekimler, mühendisler, kısacası elinde bilgi olan herkesin katılımı ile mükemmel cezaevi kuruldu. Suçlunun psikolojisini değiştirmeye, onu uyumlu, iyi bir insan yapmaya yönelik tüm silahlar hazırdı. En iyi psikolojik analiz yöntemleri, eğitim teknolojisinin en gelişkin araçları burada işler kılındı. Bununla da yetinilmedi. Mahkûma iyi bir eğitim ve hatta iyi bir meslek sahibi olmasına yetecek kadar altyapı verildi. Dört, bilemediniz beş yıl içinde en azılı suçludan akıllıca itaat etmeyi bilen, olması gerektiği gibi davranan, bilgili ve kültürlü kişiler üretilmeye başlandı. Yeni bir şans verilmiş olan kentin şanssız çocukları tekrar sokağa, işsizlikten başka bir şey vaat etmeyen kente ikinci bir kez suç işlememesi koşuluyla fırlatıldılar. (Bunca yüksek eğitim verilmiş bir kişi eğer yine de suç işliyorsa, bu suçu işleme eğilimi genetik bir bozukluğa bağlı olmalıydı. Değiştirilemeyen kötülük de yok edilmeliydi. Bu kısım fazla vurgulanmadığı için projenin iyimserliğine büyük bir gölge düşmemişti.)

Fakat hesaba katmadığınız bir şey vardı. Belki de birçok şey. İlk 'mezun olan' mahkûmlar aldıkları bu donanımla bambaşka ve mutlu birer vatandaş olurlarken, toplum amaçsız yoksulluğunun içinde kendine çıkış yolları aramaya devam ediyordu. Senden bir sonraki kuşağın durumunu bir düşün. Herhangi bir meslek öğrenmek için yapmaları gereken yatırımı bir düşün. O zamanlar hepiniz cezaevi ile o kadar meşguldünüz ki, bunu daha sonra halledilecek bir sorun olarak görüyordunuz. Ya da bazılarınız sorun olarak bile görmüyordu. Bedeli ödenmemiş hiçbir şey kutsal değildi sizin için. Sen bu konuda o kadar katı değildin, ama fazla duyarlı olduğunu söylemek de mümkün değildi. Bir işe girmiştin, gençtin, yeni evlenmiştin ve evinizde bir su kaplumbağası kolonisi besliyordun. Üste-

lik sen ve karın çalışarak, alınteri dökerek bulunduğunuz noktaya gelmiştiniz. Geceleri yorgunluktan sızlayan sırtlarınızı birbirinize yaslayıp tartışmaları izlerken kıyasıya eleştiriyordunuz, hiçbir şey yapmak istemeyen tembel ve şuursuz genç nesli.

Fakat ötekiler... Eskiden birkaç kuruş için suç işleyenler için yeni bir seçenek doğmuştu. Bir yolunu bulup cezaevine kapağı atmak ve orada modern insanlık durumunun son nimetlerinden yararlanmak, ana bilgisayara bağlanmak, oradan akmakta olan bilgi ırmağından kana kana içmek... Liseli hemen her genç, burs sınavlarından çakar çakmaz cezaevine girmek için suç işlemeye girişiyordu. En yaygın suç işleme biçimi, adam yaralama veya cinayetti. (Özel mülke verilen zararlar daha sonra suçluya ödetildiği için pek tercih edilen bir yol değildi.) Kimsesizlere, yaşlılara, fakirlere, evsizlere, kısacası kaybedenlere yönelik şiddet, fazla tepki çekmediği için kısa zamanda yaygınlaştı. Ekonominin sırtına ve halkın vicdanına yük olan insanlara yönelik bu suçlar bir tür temizlik olarak görülüyordu. Bir taşla birçok kuş. Bu noktada sen diğerlerinden ayrılmış ve safını seçmiştin. Eski, görece olarak güçlü sivil toplum örgütünden ayrılan bir grup vicdan sahibi kişinin başını çektiği yeni bir yapılanmaya kaydını yaptırmıştın. Gerçi artık eskisi kadar enerjik değildin. Oturduğun ev eskimiş, işini kaybetme korkusu ile omuzların çökmüştü. Adını bilmediğin bir hastalığa yakalandıkları için su kaplumbağası kolonisini hayvan hastanesine bağışlamıştın (tedavileri için yeterli paran yoktu). Yerine konuşma potansiyeli olan bir papağan almıştın. Üstelik karından da ayrılmıştın ve pedofil videoların esiri olmuştun. Bedeninin her geçen gün biraz daha eskidiğini hissettiğinden beri daha genç, daha çocuksu sevgilileri hayal ediyordun. Yine de gidişatı doğru bulmuyordun. Evet, mahkûmların ıslahı mükemmel bir şekilde gerçekleşiyordu. Hatta şirketler, en iyi üniversitelerden bile daha iyi birer eğitim kurumuna dönüşmüş olan cezaevlerinden çıkanlara öncelik veriyorlardı. Eski mahkûm kartını gösterene

kapılar kolayca açılıyordu. Hoş, kartını göstermese de eski bir mahkûmun hali tavrı, kendini hemen belli ediyordu. Üstelik bir daha suç işleme ihtimali olmayan biriydi eski mahkûm. Ondan daha güvenilir kimi bulabilirlerdi ki? (Karın da öyle düşünmüş olmalıydı.)

Durum böyle olunca her burs sınavından sonra bir suç dalgası geliyordu. Bu dönemlerde özellikle kalabalık caddelere, alışveriş merkezlerine gitmek, metroya binmek hayati tehlike anlamına geliyordu. Evden çıkmamak en iyisiydi. Sen de böyle yapıyordun. Başka ne yapabilirdin ki? Onlar hayatlarını kurtarıyorlardı. Evsizler ve düşkünler, böyle dönemlerde akla hayale gelmeyen delikler bulup saklanıyorlardı. Gücü yetenler ise kentin dışına kaçmaya ya da en azından tenha yerlere kapağı atmaya çalışıyorlardı. Çünkü tenha yerlerde suç işlenmiyordu. Tanığı olmayan bir suç insanı cezaevine götürmüyordu. Faili meçhul bir suç için birkaç saat içinde binlerce kişi teslim olabiliyordu. Binlerce itirafçı arasından gerçek suçluyu bulup çıkarmak oldukça güç olduğu için tanıksız dosyalar hemen kapatılıyordu. Gençler de mecburen suçüstü yakalanabilecekleri kalabalık mekânlarda suç işlemeye çalışıyorlar, hatta bunu toplumsal bir tören havası içinde yapıyorlardı. Bir yerlerden çaldıkları arabalara atlayıp müthiş gürültüler çıkararak suç mahallerine doğru yol alıyorlardı.

Kayıtlı olduğun sivil toplum örgütü boş durmuyordu. Mademki cezaevinde bedava eğitim verilebiliyor, neden insanlar suç işlemeden önce, böylesine insanlıkdışı bir suçu işlemek zorunda kalmadan önce, bu olanaklar kişiye sunulmuyordu ki? Örgüt, cezaevlerinin masum halka açılmasını, suç işleyenlerin yeniden eski yöntemlerle hapsedilmesini istiyordu. Bu nedenle birçoklarınca gerici olarak görülüyordu. Gittikçe zayıflayan bir sesle muhalefeti sürdürüyordu. Gittikçe zayıflıyordu, çünkü yapısal bir değişikliğin dayatılacağı güçlü bir devlet yoktu ortada. Karşılarında bir zamanlar kendi yarattıkları bir düzen vardı. Ve toplumun hiçbir kesimi, bu soruna çok da ilgi göster-

miyordu. Zırhlı cipleri ve yüksek duvarlı evleri olanlar zaten uzunca bir süredir hiç şeye müdahale etmiyorlardı. Onların uzağındaki gündelik ve basit kötülükle yine basit insanlar uğraşsın, diye düşünüyorlardı. Eski mahkûmlar ise bir çeşit sınıf atlamanın keyfini sürüyorlardı. Sadece eski mahkûmlara açık olan eğlence yerlerine, alışveriş merkezlerine gidiyorlar, tahliye kartı olanların yaşadıkları toplu konutlarda güvenlik ve esenlik içinde yeni hayatlarını sürdürüyorlardı. Bir yolunu bulup suç işleyememiş orta halli insanlar ise -senin gibiler- işlerini kaybetmemek için var güçleri ile çalışıyorlar ve genç görünmeye çabalıyorlardı. Tecrübeli, yaşlı bir adama para harcamak yerine genç ve daha azını talep eden birkaç kişiyi çalıştırmak, her şirketin işine geliyordu. Zaten insanlar her yerde genç ve güzel insanlar görmek istiyordu. Sağlık hizmetleri kozmetik ve estetik sektörünün içinde erimek üzereydi. Her çarşıda mutlaka büyük bir klinik, gençleşmek isteyen, çocuğuna yeni bir burun, bir çift yeşil göz, sevgilisine yuvarlak elmacıkkemikleri veya eşine dümdüz karın kasları armağan etmek isteyen müşterilerini bekliyordu. Normal yaşama süresini en az iki katına çıkaran pahalı ilaçların piyasaya verileceği haberleri, gündemin ilk sıralarını işgal ediyordu. Parası olmayanlar hızla yaşlanıp, çirkin bedenlerinin daha da çirkinleşmesini umutsuzlukla izliyorlardı. Sen ise birçokları gibi bedenine iyi bakıp, iyice yaşlanmadan emekli olup kenti terk etme hayalleri kuruyordun. Yeşil çayırların ortasındaki banka otomatlarından para çekip atını ufuk çizgisine doğru süren yalnız adam hayalleri hepiniz için hayatın anlamını oluşturuyordu. Tüm bunlara ek olarak bir de yeni terör dalgası başlamıştı.

Otomatlaşmış ve ruhunu kaybetmiş toplumun, Tanrı'dan ayrı düşmesine tahammül edemeyen tüm dinlerin -ki kente hâkim iki inanç sistemi vardı- radikal yandaşlarının biraraya gelerek kurdukları terör örgütünün amacı, insan ile Tanrı arasında yıkılmış olan köprüyü tekrar inşa etmekti. İnsanı ilahi olandan, güzel olandan, iyiden

koparan bu sistemi değiştirmek gerekiyordu. Çünkü böylesine bir toplumsal suçun üzerine bina edilen bir hayat, insanı asla özgürleştirmeyecek, özgürleşemeyen insan da kendi iradesi ile Tanrı'ya yönelemeyecekti. Fakat sistemin değiştirilemezliği de ortadaydı. Sen doğmadan çok önce biten devrimler çağı o kadar gerilerde kalmıştı ki... İnsanları sözcüklerle hareket ettirmek imkânsızdı. Onlar da terör yolunu seçtiler. Büyük patlamalar, toplu katliamlar düzenleyerek insanları özgürleştirmeye çalıştılar. Onlara göre insan, bu sistemin içinden bir tek şekilde soyutlanabilirdi: Felaket anında! O can havli denilen durum, o ölümün ve yok oluşun soluğu ile karşılaşıldığında yapılan, insanın ta içinden gelen hareketlerin doğallığı üzerine kurdular tüm ümitlerini. Bu hayat içinde, bu kent içinde insan sadece felaket an'ında yalnızlaşıp özgürleşebilir, Tanrı'yı hissedebilir diye düşünüyorlardı. İşte özledikleri köprü de o anda kuruluyordu. Bir an için bile olsa, ilahi saflık!

Sen onları hiçbir zaman anlamadın, ama hep korktun. Kalabalık yerlerde evsizlerin yakınlarından geçtin hep. Çünkü onların felsefesini anlamasan da yöntemlerini çok iyi biliyordun. Onlar düşkünlere asla saldırmıyorlardı. Senin bildiğini başkaları da biliyordu hiç şüphesiz. Ve ışıklı, kalabalık caddelerin her yanında düşkünlerin, evsizlerin, sokak çocuklarının barınmasına özellikle çaba gösteriyorlardı. Gençliği çoktan geride bıraktığından olsa gerek kafanı fazla yormak istemiyor, sadece günlük oylamalarda fikrini belirtip geri kalan boş vakitlerinde, gerçeğinden daha kaygan ve yumuşak, silikon bir sevgilinin kucağında emeklilik günlerini kurguluyordun. Yapay zekâ ile desteklenmiş bir üst modelini almak için para hesapları yapıyordun. Birçokları gibi. Gerçek bir sevgili ile uzun süre birlikte yaşayamayacağını çok iyi biliyordun. Değil mi ki bir kez olmamıştı...

İşte, şimdi o beklediğin gün geldi çattı. Geniş balkonunda, bir avuç bahçe parseline kuşbakışı düşünceler içinde derin nefesler alıyorsun. Kulağın zamanın ince be-

linde, her aldığın solukla içinin temizlendiğini, tüm kötü şeylerin kentte kaldığını, artık kurtulduğunu sanıyorsun. Bu sanrı, içindeki boşluğun ne kadar da büyük olduğunu sana apaçık gösteriyor. Belki de ilk kez kendinle böylesine baş başa kalmak... Ürkütücü, değil mi? Ucuz kolajen iğnelerle gerginleşmiş olan yüzünün tanınmaz çizgilerini aynada görmek istemiyorsun. Kendine soracağın sorulardan korkuyorsun. Çağın o çılgın ve renkli karnavalına uyum sağlamaya çalışmış ve bunu beceremediğini, yeteneksiz bir soytarı gibi hissedeceksin. Bundan eminsin. Neden var olduğunu, ne yaptığını, varlığının bu dünyada, bu hayat içerisinde neyi değiştirdiğini, neyi etkilemeyi başardığını, sen olmasaydın neyin farklı olacağını sormak istemiyorsun. Tek bir kelime bile öğretemediğin papağanının zekâdan yoksun bakışlarına yakalanıyorsun. Basit bir canlı, diyorsun içinden. Silikon destekli, titreşimli ve yedi delikli şişme kadınından bile daha basit bir yaratık, ama yine de sana ihtiyacı var... Yarım asır boyunca zaman ile giriştiğin mücadelenin ne adına olduğunu sorgulamaktan korkuyorsun. Diğerleri gibi. O yüzden bir an önce o nefret ettiğin, mutsuzluğun kaynağı olduğunu sandığın ötekilerin dünyasına bağlanmak istiyorsun. Bilgisayar ile televizyon arası bir aleti fişe takmak için balkondan içeri giriyorsun.

Eğer binanın cephesine tam karşıdan bakabilseydin, seni müthiş bir sürprizin beklediğini görecektin. Senin gibi onlarca dalgın, orta yaşını devirmiş yeni emeklinin derin nefesler aldıktan sonra içeri girdiğini görecektin. Tıpkı senin gibi. Başka bir zamanın adamları ve kadınları... Hepsi ertelenmiş bir hayatın gecikmiş hayallerini gerçekleştirmek için geldikleri bu sitede, birörnek döşenmiş yalnız kaderlerine ilk acemi adımlarını atıyorlar. Hepsinin valizinde yarım yamalak bir hayat var, bunu anlayabilirsin. Planlanmış ve becerilememiş hayatlar. Hepsinin aklına seninkine benzer sorular üşüşüyor. Kimisi bu gece, kimisi on gün sonra, kimisi birkaç yıl sonra gerçekten kurtulmaya çalışacaklar. Düşünsene, kendini, hayatını, anı-

larını, özlemlerini, hatta sapkınlıklarını biricik sanan insanlardan biri olduğunu anlayan kişi ne yapar? Hiçbir önemi, hiçbir anlamı olmadığını kavrayan kişi, bunu nereye kadar taşıyabilir? Eğer monitörün başından kalkmaya cesaret edebilirse...

Seni buraya getiren otobüsün geçip gittiği banliyö mahallelerinin duvarlarındaki grafitileri hatırlıyor musun? Çocuk çetelerinin anonim sanat ürünlerini? Hangi mahallenin duvarı olursa olsun, resimler, desenler, yazılar değişse de hepsinde göze çarpan bir rakam yazılıydı: 337. Bunun anlamını tabii ki biliyorsun. Şimdilerde herkes bundan söz ediyor. 337 milisaniye. Beyin hücrelerinin mikrodalga fırında pişme zamanı! Çok kısa bir süre, ama araştırmacılar, kişinin bu deneyimi –bu son deneyimi– çok uzun bir zamanmış hissiyle yaşadığını ve üstüne üstlük bu kısa süre içinde hayatta hiçbir uyuşturucunun vermediği zevki tattığını söylüyorlar. Doğruluğunu kimse bilmiyor. Ama herkesin içinde öğrenmek için bir istek var.

Ani bir kararla monitörü bağlamayı bırakıp mutfağa yöneliyorsun.

Güvenlik kilidi olmayan ucuz mikrodalga fırının kapağını açıyorsun.

Kum saatini bir kez daha çeviriyorsun.

Sandalyeye oturup başım içine sokuyorsun.

Daha önce içinde hiçbir şey pişmemiş olan fırın metal kokuyor. Elinle fırının düğmelerini yokluyorsun. Prova yaptığını sanıyorsun. Gelecekteki bir ümitsizlik krizi için belki.

Belki de gerçekten istiyorsun. Bunu ben de bilmiyorum. Tek bildiğim parmağının sakarca düğmeye dokunması.

KAÇAK YOLCULAR

Güneşli bir ekim günü, İstinye Limanı'na bakan kahvede oturmuş, bir yandan tarçınlı İzmir lokmalarını damağımda eziyor, bir yandan da gazetemi okuyorum. Tek sıkıntım, evdeki kuşun suyunu tazelemeyi unutmuş olmam. Son sayfada, afacanların haberini okuduktan sonra keyifleniyorum.

Gemileri düşünüyorum... En uzun gemi yolculuğumu yapalı on beş yıl kadar olmuş. Dünya üzerinde yalnız başına yolculuk etme yaşlarına yeni varmış olmanın heyecanı ile İzmir'den bindiğim devasa araç, ağır ağır Ege'yi aşmış, bir buçuk gün sonra İstanbul'da bizi karaya çıkarmıştı. Daha sonraları hep, günlerce sürecek bir deniz yolculuğunun hayalini kurdum. Hiç denk gelmedi. Oysa, insan dilediğini yapabilmeli, değil mi? Aklına esti mi, bir gemiye atlayıp daha önce ayak basmadığı sahillere yelken açabilmeli... Yetiştirilme tarzımdan mıdır nedir, maceracı bir kişiliğe sahip olamadım. Ben de, diğer çocuklar gibi dünya atlasında adını telaffuz etmekte zorlandığım şehirlerin üzerine parmağımı koyarak hayaller kurdum. Ama daha sonra, belki de yanlışlıkla açtığım bir kapının ardında bulduğum yazılı dünyanın etkisi altına girdim. İnsan, nasıl oturduğu koltuktan kalkmadan binlerce kilometre yolculuk edebilir, bunu öğrendim. O yüzden de, kâğıdın üzerine çizilmiş hayallerle dolu bir dünyam oldu. Bu hayallerin

en tutkulu olanları gemi yolculuklarıydı. Yolculuk, bana göre, tuzlu suyun yüzüme sıçraması, açık deniz rüzgârında pipomun harlanması, köpüren mavi üzerinde kayıp gitmek demekti. Az önce, gazetede 'Afacanların lüks tatili' haberini okuduğum zaman onları ne kadar kıskanmış olduğumu tahmin edebilirsiniz. İki küçük çocuk, benim ancak onların yaşları toplamı kadar olduğumda çıkmayı becerebildiğim o yolculuğun daha büyüğünü, o yaştayken –üstelik kaçak olarak– yapabilmişlerdi.

Yaza hasret duyan bir havanın altında oturmuş, tuzlu, serin, mavi hayallere dalıyorum. Kendimi o çocukların yerine koymaya çalışıyorum... Sahilde yalınayak iki çocuk; uzaklara bakıyorlar. Kendilerini alıp götürecek bir gemiyi hayal ediyorlar. Bazı geceler belli belirsiz geldiğini gördükleri o karanlık dev... Sonra çocukları, derme çatma evlerinin damından damlayan ılık yaz yağmurlarının damlalarını sayarlarken uykunun kollarına bırakıp hayale yalnız başıma devam ediyorum. Gemiye kaçak biniyorum. Kuytu köşelere saklanarak geceyi bekliyorum. İlk birkaç günü olaysız geçiriyorum. El ayak çekildikten, gemideki herkes uykuya daldıktan sonra, bir adam dadanıyor saklandığım yere. Beni görmüyor, ama ben onu kolluyorum. Arada sırada, piposunu yakarken yüzünü görür gibi oluyorum. Sonra, yerimi belli ediyorum. Neden yaptığımı bilmiyorum. Ruhum içime hapsetmeye çalıştığım büyük sırra dar geliyor, itiraf etme hissi ağır basıyor. O yabancıya, bu gemiye kaçak binmemi gerektirecek hikâyemi anlatıyorum. Amok Koşusu nedir, onu anlatıyorum önce. Yaşadığım tutkunun beni nasıl çıldırttığını anlasın istiyorum iyice. Kendimi kaybediyorum. Sonra o yabancı kamarasına çekiliyor ve hikâyemi yazıya döküyor.

Bu hayalin içinde kendime biçtiğim kişilik canımı sıktı. Bu rol, durduk yere güzelim pazar sabahında, kişisel tarihim boyunca hep mağlubiyetle bitmiş gönül savaşlarının muhasebesini yapmaya zorluyor beni. Hemen öteki kişiyle özdeşleştiriyorum kendimi.

Kamarama şaşkınlık içinde dönüyordum ve gemide

kaçak olarak yolculuk eden, aynı dili konuştuğumuz iki sevimli çocuktan başlayarak bütün hikâyeyi kâğıda dökmeyi planlıyordum. Onlarla kurduğum arkadaşlık sayesinde, gemide kaçak yolculuk eden insanların dünyasından haberdar olmuştum. Kimisi parasızlıktan, ama çoğu macera aşkından bu yolu seçmişlerdi. Çocuklar ikinci grubun üyelerindendi. Ayrıca, daha önemlisi, diğer kaçaklarla bile ilişki kurmayan gizemli adamı anlatmışlardı bana. Yerini söylemişlerdi. Ve ben de adamla tanışmış, bütün hikâyesini en ince ayrıntılarına kadar dinlemiştim. Olağanüstü derecede güçlü bir kadma karşı beslenen ümitsiz tutkunun acı tadı vardı ağzımda. Gizemli kaçak yolcu, her şeyi ayrıntılarıyla anlatmıştı. İşte, şimdi hepsini birer birer yazıyordum.

İstinye Koyu'na bağlı teknelere bakarken, aslında gemi kamarasına kurulmuş, Amok Koşucusu'nu yeniden yazmaya çalışan hayaletimi izliyorum. Kamaranın ölgün ışığı altında ilk bakışta dua ediyor gibi görünse de, masa olmadığı için, yatağa koyduğu defterin önünde diz çökmüş bir halde, bir şeyler yazdığını anlamam uzun sürmüyor. Bordayı döven dalgaların sesi, geminin içi boşmuş etkisi yaratıyor. Korkularımı duymuş gibi yazmayı bir an durduruyor, dışarıyı dinliyor. Sabahın olmasına çok var. Sanki gemide bir tek kendisi varmış gibi hissediyor. Gündüzleri gördüğü insanların, gemi çalışanlarının ve hatta kaçak binmiş yolcular kolonisinin bile gerçekte hiç var olmadıkları, aslında günlerdir o gemide yalnız başına yolculuk etmekte olduğu yanılsamasına kapılıyor. Ürperiyor. Karanlıkların içinde, zehirli dalgalarla boğuşan, yolcusu, mürettebatı ve kaptanı kendisinden ibaret olan lanetli bir gemi... Karaya çıkması menedilmiş bir ruh... Dışarıya çıkmaya korkuyor. Ama, kamarasında durduğu her an, zaten cılız olan benliğinin, geminin ezici imgesinin içinde biraz daha fazla eridiğini hissediyor.

Çevre masalarda oturan insanlara bakıyorum. Kimse kimsenin farkında değil gibi. Uzak hayaller içinde kaybolup giden ben olmama rağmen, çay bahçesindeki insan-

ların benden bağımsız olarak var olmaya devam etmelerine içerliyorum. Beni daha da görünmez kılacak bir yalnızlık hissi kaplıyor çevremi. Kamarada, korkular ve kuşkular içinde kıvranan kendime acıyorum. Çünkü, hayal edilebilecek en korkunç kâbus, gemide yalnız olmak değil. Zaten benim hayali adamım da, dışarı adım attığında kendisini fark etmeyeceklerinden korkuyor. En fenası bu. Bir hayalet gibi gezinecek onların arasında. Günlerce, belki yıllarca. Asıl kendileri hayalete benzeyen soluk mürettebat arasında dolanırken gördüklerini yazacak daha sonra. Geminin bir anafora kapılmakta olduğunu bildirecek en son. Bir şişeye koyup fırlatacak yazdıklarım.

Gemi hayal ediliyorsa asla batmaz. Batsa da başka bir hayal gemi onun yerini alır. Çay bahçesinin havuzunda, suyun üzerindeki yapraklarla oynayan çocuklara bakarken böyle düşünüyorum. Ve hayal etmekte olduğum yolculuğuma, yeni bir gemide –belki de mürettebattan biri olarak– devam etmeye karar veriyorum.

Örneğin başımın üzerinde ölü gözü bir fener, karanlık gecede dümenin başında dikilmişim. Bir adam geliyor karanlığın içinden. Zorla dümeni ele geçiriyor. Yere yıkıyor beni, mücadele ediyorum, bağırıyorum. Derken tayfaları yardıma çağırıyorum. Fakat onlar geldiğinde adama bir şey yapmıyorlar, halimize baktıktan sonra yerlerine geri dönüyorlar. Adamlarda düşünce diye bir şeyin olup olmadığını anlayamıyorum. Kendini hiç açıklamayan bir tanrının tasarımı olan, belirsiz bir kaderin yolunda yürüyor gibiler. Oysa, ben dümeni elimde tutmak isterim. Beni yere yıkıp dümeni zapt eden adamın yerine geçiyorum el çabukluğuyla.

Dümen bende olmalı, çünkü bir amacım var. Artık herkesin varlığını bildiği o ebedi düşmanımı, beyaz devi yakalamalıyım. Gözlerim hep ufukta, karşılaşacağım düşmanı arıyor. Hep gerginim. Bu kovalamaca, benim için yaşamın tek anlamı. Yaşam, bu gemiden ve bu yolculuktan başka bir şey değil. Dev tufan dalgalarının arasında, yaşamı, kendi içine saklayıp taşımayı becerebilen Nuh'un

Gemisi gibi... Acaba Nuh'un Gemisi'nde de kaçak yolcular var mıydı?

Öğlene doğru güneş, henüz ölmediğini kanıtlamak istercesine yakıcı ışınlarını bize doğru fırlatırken neden bütün hayallerimin felaketlerle bittiğini soruyorum kendime. Nedir korktuğum? Kendimi engellememin bir nedeni olmalı. Bunu bulup üstesinden gelmeliyim. Büyük Tufan'a dönmemi gerektirecek kadar kötü bir döneminde miyim hayatımın? Ekim güneşi hızla boynunu büküyor. Sıcaklık sanki hiç var olmamış gibi birdenbire kayboluyor. İnsanlar anlaşmış gibi hep beraber kazaklarına, ceketlerine uzanıyor. Herkes her şeye hazırlıklı. İçimde usul usul büyüyen gecikmişlik duygusu, hâkimiyeti ele alıyor. Bir şeyler yapmazsam keyfim iyice kaçacak. Ağaçların tepesinde şehrin gürültüsünü bastırmak için uğraşan kuşlardan birinin sesini, evdeki kanaryama benzeterek ortamdan zevk almaya çalışıyorum.

Sonra, güneşli, güzel bir gün hayal ediyorum.

Dev beyaz bir balinadan bile büyük gemiye biniyorum. Kumarhanesinde çalışmak üzere iş bulmuşum. Asıl işim başka, ama böyle bir deniz yolculuğu için krupiyelik yapmaya razıyım. Hem, kumarhanede tezgâhın öteki tarafında olmak fikri de ilginç geliyor. Kumarhanelerin, insanların duygularını en açık, en doğrudan biçimde ifade ettikleri yer olduğunu biliyorum. Gemide yaşayacağım maceraları düşündükçe kabıma sığamıyorum.

Gemiye ve kumarhanedeki işime kısa sürede alışıyorum. Akşamın dokuzundan sabahın beşine çalışıyor, öğlene kadar uyuyor, sonra da güneşleniyorum. Krupiyeliğin sandığım kadar heyecanlı olmayışına üzülmüyorum. Macera duygusu, yerini bir tatil gevşekliğine bırakıyor. Sesimi çıkarmıyorum. Şezlonglara, serin kamara yataklarına bırakıyorum kendimi; bazen yalnız, bazen...

Ve bir gün, en beklemediğim bir anda macera kapımı çalıyor. Kumarhanenin mutfağında bir şeyler yemek için dolapları karıştırırken, iki sevimli çocuk buluyorum. Ağzımdan çıkan hayret dolu ünlemleri anlıyorlar. Aynı dili

konuştuğumuz için bana hikâyelerini anlatıyorlar gizlice. Onları ele vermemem için yalvarıyorlar. Dolabın kapağını kapatıp işimin başına dönüyorum. Bir süre, böyle bir olay hiç olmamış gibi davranıyorum. Sonra, küçük oğlanın yüzü geliyor gözümün önüne. Saklambaç oynayan iki çocuk sonuçta. Onları neden ele vereyim ki? İçim rahatlıyor.

Sabaha karşı merak ediyorum. Hâlâ o dolapta olabilirler mi? Bir şeyler yemeyi başarabilmişler midir? Ya diğer ihtiyaçları? Gözlerinden uyku aktığı için beni fark etmeyen temizlikçilerin yanından süzülüp dolaba varıyorum. Kapağını açtığımda, boş olduğunu görüyorum. Yanıma, dolaptan yiyecek bir şeyler alıp güverteye çıkıyorum. Onları, geminin başaltında büyük halatların içinde uyur durumda buluyorum. Biraz yemek veriyorum. Kısaca konuşuyoruz. İzmir'de kitap sattıklarını söylüyorlar. Birçoğunu da okuduğunu belirterek övünüyor kız olanı. Fazla oyalanmadan kamarama dönüyorum. Kendimi yatağa bıraktığımda, eski bir dostun beni beklediğini fark ediyorum. Paranoya. Asla başa çıkılamayan, dırdırcı bir kadın gibi konuşup duruyor: Ya yakalanırsan, ya seni kaçak yolcu bulundurmaktan gemiden atarlarsa, ya mahkemeye verirlerse, ya onların cezalı biletini sana ödetirlerse, ya hapis? İki küçük çocuğu kaçak olarak gemiye bindiren bir krupiyeye kim güvenir. Gazetelerdeki başlığı görebiliyorum: *Sapık Krupiye İtiraf Etti: Şansımı Denedim!*

Sabah dokuz civarında, tanımadığım bir kamarot uyandırıyor beni. Bir suçlu gibi utanç içinde giyiniyorum; sabah ayazında titriyorum. Kaptanın yanına çıkıyorum. Üniformalardan çekiniyorum. Elimden geldiğince bir asker gibi davranmaya çalışıyorum. Suçumla yüzleşmeye hazırım.

Kaptan durumu açıklayınca gevşiyorum. Çocukları bulmuşlar, ama benim sakladığımı fark etmemişler. Üstelik, onlara tercümanlık yapmamı istiyorlar. Seve seve kabul ediyorum. Çocuklarla konuşurken ihtiyatı elden bırakmıyorum. Akıllı oldukları için, onlar da beni tanımazlıktan geliyorlar. Kaptan ve ikinci kaptan, karayla bağ-

lantı kuruyor, bir yerlerle konuşup duruyorlar. Sonunda duruma yenik düşüyorlar. Çocuklar, korkudan büzüşmüş, olduklarından daha da çaresiz ve küçük görünüyorlar. Kaptan, gergin bir sesle onları konuk etmeye karar verdiğini açıklıyor. Bana da, gözümü üstlerinden ayırmamam gerektiğini söylüyor. Çocuklara boş bir kamara veriliyor ve onları ben yerleştiriyorum.

Yolculuğumun seyri bu aşamadan sonra değişiyor. Ben işteyken uyuyan küçük dostlarımla gün boyu açık denize bakarak konuşuyoruz. Onlar soruyorlar, ben dünyanın tüm bilgisine sahip olduğumu hissederek, cevaplar veriyorum. Kimi zaman okuduklarımdan, kimi zaman da izlediğim filmlerden edindiğim bilgilerden oluşmuş dünyamı anlatıyorum onlara. Aslında açık deniz rüzgârı yüzlerimizi yalarken, yazıdan başka bir dünya sunabilmeyi çok isterdim onlara. Ne yazık ki elimden gelen bu...

Onlara masal anlatıyorum. Dünya durdukça hiç değişmeyen denize bakarak eski çağlara gidiyoruz. Güneşlenen turistlerin yerini kürekçiler alıyor. Ufak oğlan büyük bir kesinlikle sayıyor, elli beş kürek var, diyor. Bir zamanlar, kanatlı bir koç tarafından kaçırılmış iki çocuktan söz ediyoruz. Her ne kadar içinde bulunduğumuz gemi ters yöne gitse de, gemimizin burnunu Çanakkale Boğazı'na doğru yöneltiyoruz hayalimizde. Yolda Semendirek Adası'na uğruyoruz. Adanın gizemlerini çözdükten sonra, çarpışan kayaların arasından geçmek zorunda kalıyoruz. Küçük oğlan, peşinde olduğumuz o kanatlı koçun altın postunu tarif etmemi istiyor. Hayal gücümü zorluyorum. Bu yüzden, postu elinde bulunduran kralı anlatıyorum uzun uzun. Güçlü bir büyücü olan kızından söz ediyorum. Anlattıkça gemidekilerden birine âşık oluyor büyücü kız. Hemen o adamın yerine geçiyorum. Fakat büyücüden sevgilisi olan her kahraman gibi, 'bir ejder öldürmek ve dişlerini toprağa ekmek' gibi bir görevim olduğunu anlıyorum. Büyücü sevgilimin hazırladığı merhemi bedenime sürerek yenilmez oluyorum ve türlü savaş sahnelerinden sonra, sevgilimle postu gemimize getirip geri dönüyoruz.

Gerisini anlatmıyorum. Masalların kötü bittiği gerçeğini benden öğrenmelerini istemiyorum. Başka masallara geçiyorum.

Günbatımlarında içim burkuluyor. Kaderimi düşünüyorum. Anlattığım hikâyeler iyiden iyiye garipleşiyor. Fırtına çıkıyor. Mürettebat gemideki tüm ağırlıkları atıyor. Ben geminin dip ambarında uyuyorum. Büyük bir balığın karnında olduğumu düşlüyorum. Fakat beni bulup uyandırıyorlar. Fırtınanın ortasında ölümüne bir kura çekilmesine karar veriliyor. Fırtınanın nedeni olan lanetli kişiyi belirlemek için çekilen kurada ben çıkıyorum. Deniz yatışsın diye kurban ediliyorum. Kaderimle yüzleşiyorum. Pişmanlıklarımdan utanacak zamanım kalmadığını anlayınca, her şeyi kendime itiraf ediyorum. Gücüm tükendiğinde, büyük bir balık gelip yutuyor beni ve onun karnında bir kez daha uykuya dalıyorum. Rüyamda bir geminin kamarasında uyuduğumu görüyorum.

Hikâyeler, günleri birbirine bağlıyor. Küçük dostlarıma alıştığımı hissediyorum. Anlatacaklarımı bitiremekten korkuyorum. Akdeniz'i yara yara giden geminin güvertesinden, uzaklara bakıyorum: İstinye'de, bir çay bahçesine oturmuş, beni düşleyen halimle göz göze geliyoruz.

Çay bahçesinde, haberin fotoğrafında görülen gemilerden birinin güvertesinden bana bakanlara bakıyorum.

Yürürken, hayalimde yaratıp maceracı çocukların yanına gönderdiğim adama anlatmaya çalışıyorum: Kimileri gerçekten yaşarlar, kimileriyse yaşanabilecek olanı hayal ederler. Olası hayallerin sayısı, her zaman gerçek yaşam olasılıklarından fazladır. Bu yüzden, kâğıt üzerinde yaşayanlar için yaşam daha zengindir.

Dinlemediğini biliyorum. Onlar çoktan kendi hikâyelerinin içinde başkalarının hikâyelerini çoğaltmaya başlamışlardır. Bana düşen, onların hikâyelerini kaydetmek. Birazdan eve varınca önce kuşun suyunu değiştireceğim, kafesini temizleyip içine gazete sereceğim. Sevgili kanaryam, kafesin zeminine özenle yerleştirmiş olduğum gaze-

tenin ön yüzünde açıkça okunan tatil ilanlarının üzerine heyecandan birbiri ardına dışkılayacak. Boş verip defterimi açacağım. Yazacağım hikâye ile ilgili aklımda toplanan unsurlar buharlaşmasın diye, çabuk çabuk heyecanla notlar alacağım: *Moby Dick, Marquez, Zweig, Uçan Hollandalı, Argo, Poe, Nuh, Yunus, Kafka...* Sonra?

Sonra yazmayı bir tarafa bırakıp, yaşamış olduğum tek gerçek gemi yolculuğumu hatırlayacağım. On beş yıl önceki İzmir-İstanbul yolculuğunu. Oradaki yalnızlığımı. O yaştaki karamsarlığımı. Bir açıdan bakıldığında haklı çıktığım söylenebilir. Kaderimin gösterdiği hazinenin, altın postumun izini süreceğime, bir yarasa gibi kendi üzerime kapanıp içteki, en derindeki hazinenin peşine düştüm. Karanlık harflerden oluşturduğum bir postun peşine... Eskimiş daktilo şeritlerinden dokunmuş kuzguni renkte bir post.

Neşe içinde ötmeye başlayan kanaryam, başıma üşüşmüş kara bulutların hepsini bir anda dağıtıyor. Defterimi açıp gün boyunca odamda oturarak, hiç gitmediğim bir çay bahçesinde okuduğumu hayal ettiğim bir gazete haberinin hikâyesini yazıyorum. Kaçak yolcular ve ben, maceradan maceraya koşuyoruz.

ZİHNİN YANGIN YERİNDEN KURTARILMIŞ PARÇALAR

Çocuk Bahçesindeyiz

Çocuk bahçesindeyiz. Tanıdığım ama arkadaşım olmayan insanlar var çevrede. Gazeteciler var. Bir tür etkinliğin içindeyiz. Bir eylem gibi. Çevreyi korumak isteyen ya da denizlerin kirliliğini protesto eden grupların çeşitli yerlerde yaptıkları eylemlere benzeyen bir toplantı. Oradaki insanlarla bir grup oluşturuyoruz; ama neyi temsil ettiğimizi bilmiyorum. O anda kafa yorduğum şey bu değil. Küçük salıncaklara, tahterevallilere, kaydırağa bakıyorum; bunlara binersek bizim ağırlığımızı çekmeyecekler diye düşünüyorum. Belki de binmemiz gerekmez, diye kendimi avutuyorum. Ama gazetecilerin varlığı bu avuntumu boşa çıkarıyor. Görünen o ki, mutlaka bu oyuncakların üzerinde bir gösteri yapmamız gerekecek. Sonra benim gibi bu eyleme katılacak insanların yüzlerine bakıyorum. Endişeli görünüyorlar. Ansızın anlayıveriyorum: Ülkemizin katılmak üzere olduğu bir savaşı protesto etmek için oradayız. Parktaki oyuncakların üzerinde yapacağımız gösterinin böyle bir anlamı olduğunu kendime hatırlatıyorum.

Savaşa Karşı Çıkmak

Bir ilkokulun resim derslerine ayrılmış sınıfında küçücük sıraya oturmuşum. Bu sınıfı ve tahtanın önünde ayakta duran kadını hatırlıyorum. Yüzü değişmiş, ama o. İlkokuldayken sınıftan, aralarında benim de olduğum bazı çocukları seçip bu sınıfa getirmişlerdi. Sonradan bir tür zekâ testi olduğunu öğreneceğim bir testten geçirmişti bu kadın beni. Kimi çizimler göstermiş ve resimlerde ne gördüğümü sormuştu. Ben de resimlerde, merkezde duran –büyük çizilmiş olan ya da parlak renkle boyanmış olan– her neyse onun adını söylemiştim: at, ev, çocuk, ayı... Sonrasında hiçbir şey olmamıştı. Ama işte yine aynı sınıftaydım. Artık küçük değildim. Ancak bu tür bir testten geçmek zorundaydım. Meğer, yıllar önce bu programa alınmış çocuklar hâlâ izleniyormuş. Yaşam boyu süren bir araştırmanın deneklerinden biriymişim. Bir süre önce birlikte eyleme katıldığım insanların da birçoğunun bu araştırma programının denekleri olduğunu anlıyorum. Savaşa karşı çıkmak için eylem yapanların neden az kişi olduklarını da çözmüş oluyorum böylelikle. O sırada, bu yaşımda geçmem gereken test başlıyor.

Test Başlıyor

Kadın, elindeki uzaktan kumanda aletine dokundukça tahtanın orta yerine asılmış beyaz perdenin üzerine, slayt makinesinden birtakım fotoğraflar yansıyor. Birbirine benzeyen fotoğraflar. Aynı kişinin elinden çıkmış, hatta aynı gün, belki de aynı saat içinde çekilmiş fotoğraflar. Bunlardan kimileri şu an bile gözümün önünde... Tekrarlanan belli imgeler var. Sokak lambaları, ağır bulutlar, yine sokak lambaları, akşam saatleri, yağmurla ıslanmış pencere camları... En çok pencerenin ardından görülen bulanık şekillere takılıyorum. Bunların ne olduğunu söylememi isteyecek, diye düşünüyorum içimden. Oysa kadın bana bir şey sormuyor. Belki de soruyu en başta sormuştu, ama ben hatırlayamıyorum. Kendimi akıp giden görüntülere bırakıyorum. Sonra bir şey hatırlıyorum.

Sonra Bir Şey Hatırlıyorum

Bunu yazarken tüylerim ürperiyor. Çünkü bu hatırladığım, *déjà vu* gibi zihnin esrarengiz işlerinden biri. Uyanıkken, gündelik hayatımın ortasında zaman zaman 'hatırladığım', yaşamadığım bir yalancı anı bu. Medyumların gördükleri türden bir vizyon! Testin yapıldığı anda bunu hatırlıyorum.

Vizyon

Bir arabanın içindeyim. Arabayı annem kullanıyor. Ben yanında oturuyorum. On ya da on bir yaşlarındayım. Hava serin olmasına rağmen kısa pantolon giymişim. Üşüyorum. Akşam saatleri. Güneş batmakta. Uzun bir yoldayız. Yurtdışında, şehirlerarası bir yol gibi. Büyük düzlüklerden geçiyoruz. Kırsal kentlerin yanından geçiyoruz. Hiç konuşmuyoruz. Endişeli. Onun bu hali, beni de endişelendiriyor. Büyük bir sorunu arkada bırakmış gibiyiz. Bir yere doğru gitmiyoruz, aslında bir şeyden kaçıyoruz. Yaşım küçük olduğu için olayın ayrıntıları bana anlatılmamış, ama ben anlıyorum. Bu yaşadığım ilk büyük endişe. Kendimi büyümüş gibi hissediyorum.

Bu Nasıl Olabilir?

Zaman zaman bu vizyon gözümde canlanır ve böyle bir şey yaşamamış olduğumu bile bile hatırlamanın tadını çıkarırım. Sıkıntılı bir hayal olmasına rağmen, bu tür bir hatırlayıştan zevk alırım. Gelecekçi filmlerin, macera gereği zihinleri silinmiş kahramanları gibi hissettiren garip, zihinsel bir deneyim olduğunu düşünürüm sonra. Ama o anda böyle düşünmüyorum. Çünkü gösterilen slaytlardaki görüntülerin, benim bu vizyonumdan parçalar olduğunu fark ediyorum. O boynu bükük metalik dinazorlara benzeyen sokak lambalarını çok iyi 'biliyorum'. Yağmur damlaları ile ıslanmış pencereden bakanın kim olduğunu çok iyi 'biliyorum'. O bulutları, o uzaktan görülen kent ışıklarını çok iyi 'biliyorum'. Çok iyi... Bu nasıl olabilir, sorusu içimi buruyor. İçinde bulunduğum araştırmanın boyutlarının ne olduğunu hiçbir zaman anlayamayacağımı, yaşadığım hayat hakkında tamamen yanlış düşüncelere sahip olduğumu fark edip endişeleniyorum.

Yazıyorum

Bir süre sonra bu endişeden kurtulacağını bilmek, her şeyin başka türlü de olabileceğini bir kez fark etmiş benim için, çok da rahatlatıcı değil. Bu endişeyi unutmamak için her şeyi yazıyorum. Zihnimdeki yangın yerinden telaşla kurtarmaya çalıştığım parçaları... Yazıyorum.

GİTTİKÇE KÜÇÜLEN BİR RUH

Sevgili M.G.,

Kurgusal olduğunu bilmeme rağmen çağrınıza yanıt vermek istiyorum. Ne diyordunuz:

"İşte durum bu. Şimdi eşin dostun rüyaları ile oyalanıyorum. Onlara anlattırıyorum. Gıpta ile dinliyor, rüyaları kendim görmüş gibi heyecanlanıyorum. Fakat onlar da bezdiler. Sanırım insanlar her zaman rüyalarından söz etmekten hoşlanmıyorlar. Üstelik hep onlara anlattırmak da ayıp oluyor. Bazen ben de onlara, görmüşüm gibi rüyalar uyduruyorum. Ne de olsa her dostluk biraz alışveriştir. Karşılığını vermeden bir şey almak günümüzde çok zor.

Sonra aklıma siz geldiniz. Tanımadığım, bilmediğim insanlar... Sizi gözümün önünde canlandırmaya çalıştığımda bulutsu bir kalabalık görüyorum. Evet, sizi hiç tanımıyorum. Fakat bildiğim bir şey var, o da her gece başınızı yastığa koyup düşsel serüvenler yaşadığınız. Eğer bunları benimle paylaşırsanız bir süre daha idare edebilirim. Sanıyorum."

Geçen gece gördüğüm rüyayı anımsadığımda benim aklıma da siz geldiniz. Belki yorumlanması isteği ile, belki başka nedenler yüzünden size anlatmak istiyorum. Belki üzerinde yapacağınız düşünsel aylaklıktan ben de payıma düşeni alırım... En sevdiğim şey, gazetelerin rüya yorumları köşelerini okumaktır. Hem o rüyayı göreni hayal

etmeye çalışırım, hem de yorumlar yetiştirmeye çalışan 'uzman'ı. Hiçbir zaman oradaki rüyaların kurgusal olduklarını düşünmem. Mutlaka birileri vardır o rüyaları yazıp yorumlanması için gazeteye gönderen. Fakat siz 'uzman' değilsiniz, değil mi? Size gönderilmesini istediğiniz rüyaları yorumlamayacaksınız, değil mi? Yine de ben yorumlarınızı duymak isterim.

Belki rüyamı anlatmadan önce, size biraz kendimden söz etmeliyim. Yirmi üç yaşındayım. Üniversite öğrencisiyim, İÜ Fransız Filolojisi'ni bu yıl bitireceğim (umarım). Ailemin tek çocuğuyum. Kardeşim olmamasına rağmen, birçok kuzenim oldu. Onlarla kardeş gibi büyüdük. Bir aile apartmanında oturuyoruz. Yani hâlâ ailemle yaşıyorum. Bir yaştan sonra biraz sorun oluyor, fakat aile yapımız evlenmeden ayrı eve çıkmama izin vermiyor. Bu konuyu kafamdan silip attım anlayacağınız. Bunda onun rolü de yok değil. O kim mi? Âşık olduğum insan. Benim insanım. Onsuz yaşayamayacağım kişi. Her neyse, size aşk hayatımı anlatmak için bu mektubu yazmıyorum. Sadece aklıma takılan ve uzun süreden beri kafamı meşgul eden bir rüyamı anlatmak istiyorum.

Rüyada iki tane kapı açıyorum. Bunlar, bir binanın iki kapısı gibi değil. Nerenin kapısı olduğunu da bilmiyorum. Sadece kapının kendisini ve tokmağını çeviren elimi görüyorum. Mavi bir kapı. Ahşap. Karşıma küçük bir çocuk odası çıkıyor. Oldukça küçük. Sanki orada kalacakmışım gibi bir duyguya kapılıyorum. Bu, boğucu geliyor. Mavi yağlıboya ile boyanmış duvarlar, ahşap eşyalar... Odamn sahibi olan çocuk tarafından, çeşitli zamanlarda yapılan yaramazlık sonucunda yer yer kazınmış, kalın mavi boyalar. Ve oyuncaklar. Ruhları olmayan, ancak bir oyunun parçası olduklarında bir ruha kavuşan kuklalar. Her oyuncak bir kukladır, diye düşünüyorum. Bu da, rüyalarımda sık sık yaptığım keşiflerden. Sonra, bu odada da keşifler yapıyorum. Küçük, mavi masal kitaplarının kapaklarını okşuyorum. Pencerenin olduğu yeri, bir renk karmaşasına sürüklemiş olan perdeyi aralayıp dışarıya bakmaya

çalışıyorum, iki şey birden görüyorum, sonra zihnimde bunları birleştirip gerçeği algılıyorum.

Pencereyi açtığımda karşıma sadece garip bir tahta perde çıkıyor. Kendimi bu çocuk odası dekoru içine hapsedilmiş gibi hissediyorum. Sonra anlıyorum ki, bu gerçekten de bir dekor. Orası dev bir stüdyo. Ben de bu dekoru geziyorum. Bir an fark ediyorum ki rüyanın başından beri çıplağım. Ardında bir giyinme odası olduğuna inanarak sarı bir kapıyı açıyorum. Kendimi sarı saçların arasında buluyorum. Çıplak olduğumu unutuyorum. Çok güneş var. Saçlar pırıl pırıl parlıyor. Yumuşak bir buğday tarlasında koşuyorum sanki. Bedenimi hissetmiyorum. Sadece sarı saçlara dolanmışım. Güneş yağı, kır çiçekleri, parfüm, sigara kokuları gıdıklıyor burnumu. Her bir koku ile coşuyorum, o kokunun peşinden gitmeye çalışıyorum, fakat nedense koku gidiyor ve ben yeni gelenle daha fazla heyecanlanıp onun yönüne doğru gitmek istiyorum. Sonra zaman geçiyor. Hep kokular var. Belki ışık yok. Fakat bu saçların içine esir düşmüş olduğumu, yaşamımı burada geçiren küçük bir canlı olduğumu anlıyorum. Ve uyanıyorum. Sabah güneşi gözümün içine giriyormuş.

İşte, bütün rüya bu. Bana tuhaf gelen şey, bu rüyanın sıklıkla gördüğüm gündelik yaşantımdan izler taşıyan rüyalardan böylesine farklı olması. Öyle saçma sapan bir rüya ki... Bu kadar saçma olabilmesi için mutlaka bir mesaj taşıyor olmalı, diyesi geliyor insanın. Bilmem, siz ne düşünürsünüz?

Bu arada, eğer gerçekten de bir süredir rüya görmüyorsanız, üzgünüm. Saçma da olsa, anlamım çözemesek de rüya görmek güzel.

Sevgilerimle
S.M.

* * *

Sevgili S.M.,
Mektubunuzu aldıktan sonra ben de sizinkine benzer

duygulara kapıldım. Biliyorsunuz, bu sanal âlem içinde mesajların, yazıların, hatta bunları yazanların gerçeklikleri son derece kaygan. Benim bu ortamda yayınladığım metinler de benzer bir yerde duruyor anlamsal açıdan. Bir öykü olarak da algılanması olası, bir mektup olarak da, bir oyun olarak da. Sanırım siz de bunun farkında olduğunuzu belirtmek için, "Kurgusal olduğunu bilmeme rağmen çağrınıza yanıt vermek istiyorum," diyorsunuz. Bu noktada, 'Düşünsel Aylaklık' adıyla yayınlanan metnim üzerine bir açıklama yapmak istemiyorum. Yani metin sadece bir kurgu mu, yoksa gerçekliğe yaslanıyor mu, açıklamak istemiyorum. Oradaki, sanal âlemdeki 'metinlerin' bu tür açıklamalarla 'bozulacağını' düşünüyorum. Yani o metinlerin gerçeklikleri, bulundukları ortamın bulanıklığı ile var. O bulanıklığı kaldırmaya çabalamak, bir fıkranın sonunu söylemek gibi soğuk ve münasebetsiz bir iştir.

Gelelim mektubunuza, ilk okuduğumda ben de mektubun kurgusal olduğunu (tüm mektuplar kurgusaldır tabii), daha doğrusu yazdığınız rüyanın ve kendiniz hakkındaki bilgilerin kurgusal olduğunu düşündüm. Yazdıklarım nedeniyle bu tür kandırmacaları sevdiğim düşüncesine kapılmış olmanızı doğal karşılarım. Ancak, 'gerçek yaşam'da kandırılmak, zekice olmadığı zaman son derece sıkıcı olabiliyor; işin doğrusu, sizin mektubunuzu da bu tür kaygılarla okudum. Sonra birtakım sonuçlara vardım. Rüyaları veya rüyanız olduğunu bir biçimde iddia ettiğiniz metinleri ilginç buldum. Dilerseniz mesajınıza satır satır yanıt vereyim. Ya da bir başka deyişle, sizin yazdıklarınızı nasıl okuduğumu paylaşmak istiyorum. Bu, belki de sizin yorum olarak okuyabileceğiniz bir şey.

Mektubunuzun başında hafif bir güvensizlik hissediliyor. *Kurgusal olduğunu bilmeme rağmen çağrınıza yanıt vermek istiyorum.* Bu cümleyi kurmanızın nedeni, sanıyorum, o satırların yazarının her şeyin bir kurgu, bir metin olduğunu anlayamadığını düşüneceğimden duyduğunuz bir tedirginlik. İçiniz rahat olsun, bana gönderilen mesajlardan, mektuplardan çok mutlu oluyorum ve hiçbirini

bıyık altından gülerek okumuyorum. Yazdığım metinlere verilen yanıtları, o yazmış olduğum metnin uzantıları olarak görüyorum. Yani 'tepki-metinler' geldikçe o metnin 'yazılışının' devam ettiğini düşünüyorum. Sanal iletişimin katkısıyla, belki böylesi bir yöntemle yeni çağın anonim destanları yazılacak, uzun zaman yazılmayı sürdürecektir. Her neyse, sadece gelen mesajları çok önemsediğimi söylemek istemiştim. Benim yazdıklarımdan alıntı yaparak savınızı güçlendirmeye çalışmışsınız. Bunu çok iyi yapmışsınız, çünkü kimi zaman gönderilen mesajın hangi metne karşı yazıldığım ayırımsayamıyorum. *Belki yorumlanması isteği ile, belki başka nedenler yüzünden size anlatmak istiyorum*, işte bu cümleyle ilgimi uyandırdınız: *belki başka nedenler yüzünden*. Bazen söylenen şey değil de, söyleniş biçimi ilginizi çeker. Hangi nedenler, diye soruyorum kendime? Hangi nedenler? Karşımdaki kişi, bu konuyla ilgili benden farklı ve fazla bir şeyler biliyor. Kendi kendime böyle olduğuna dair karar verip okumayı artan bir merakla sürdürüyorum:

En sevdiğim şey, gazetelerin rüya yorumları köşelerini okumaktır. Hem o rüyayı göreni hayal etmeye çalışırım, hem de yorumlar yetiştirmeye çalışan 'uzman'ı. Hiçbir zaman oradaki rüyaların kurgusal olduklarını düşünmem. Mutlaka birileri vardır o rüyaları yazıp yorumlanması için gazeteye gönderen. Fakat siz 'uzman' değilsiniz, değil mi? Size gönderilmesini istediğiniz rüyaları yorumlamayacaksınız, değil mi? Yine de ben yorumlarınızı duymak isterim.

Bu satırlarda biraz tepeden bakar bir tavır seziyorum. Biraz 'bıyık altından gülerek' yazılmış gibi. 'Rüyalarınızı benimle paylaşın, işte adresim,' gibi bir mesaj taşıyan metnin sahibine küçük bir gözdağı gibi: Sana rüyamızı gönderiyoruz, fakat sen de haddini bil, yorum diye uyduruk bir şeyler yazarsan 'rüya yorumu' köşelerinin başarısız yazarlarının durumuna düşersin, ben de bunu kolaylıkla anlarım. Bence bu paragrafınızda alttan alta bunları söylüyorsunuz. Ve sonra bana kalırsa mesajınızın en

saldırgan yerlerinden biri, hatta birincisi geliyor: *Siz 'uzman' değilsiniz, değil mi?* Hem de tırnak içinde bir uzman. Bu soruyu yanıtsız bırakacağım. Çünkü bu, bir tuzak soru. Bu soruya olumlu ya da olumsuz bir yanıt vermem, metnin içindeki çağrıyı benim yapmış olduğum (*Size gönderilmesini istediğiniz rüyaları yorumlamayacaksınız, değil mi?*) anlamına gelir. Eğer ben yazdığım kişi olursam, yazıdaki ölür. İnsan yazdıklarının yaşamına göz dikmemeli. *Yine de ben yorumlarınızı duymak isterim.* Evet, en azından bu isteğinizi sonuna kadar yerine getirmeye çalıştığımı söyleyebilirim. Gerçi söylememe gerek yok, zaten bir süredir okuyorsunuz. Devam edelim:

Belki rüyamı anlatmadan önce size biraz kendimden söz etmeliyim. Yirmi üç yaşındayım. Üniversite öğrencisiyim. İÜ Fransız Filolojisi'ni bu yıl bitireceğim (umarım). Ailemin tek çocuğuyum. Kardeşim olmamasına rağmen, birçok kuzenim oldu. Onlarla kardeş gibi büyüdük. Bir aile apartmanında oturuyoruz. Yani hâlâ ailemle yaşıyorum. Bir yaştan sonra biraz sorun oluyor, fakat aile yapımız evlenmeden ayrı eve çıkmama izin yermiyor. Bu konuyu kafamdan silip attım anlayacağınız. Bunda onun rolü de yok değil. O kim mi? Âşık olduğum insan. Benim insanım. Onsuz yaşayamayacağım kişi. Her neyse, size aşk hayatımı anlatmak için bu mektubu yazmıyorum. Sadece aklıma takılan ve uzun süreden beri kafamı meşgul eden bir rüyamı anlatmak istiyorum.

Bu noktada birkaç kez ikileme düştüm. Birincisi, bu kendini tanıtma isteği. Rüyasını gerçekten de yorumlatmak isteyen kişi kendisi hakkında bilgi verir. Bu doğal bir şey. Yorumlayan kişinin de, rüyayı görenin ayrıca kendisini nasıl tanımladığını bilerek yorumlar üretmesi, rüya sahibini daha da memnun eder. İşte ikilem burada başlıyor. Acaba gerçekten, yorum duymak isteyen yirmi üç yaşında bir Filoloji öğrencisi misiniz; yoksa rüya tabir ettirenlerin üslubunu taklit ederek, uydurulmuş bir rüya ile bana oyun oynamaya çalışan hınzır bir okur musunuz? Bunu

anlayamıyorum. Siz de sanki bu ikileme düşeceğimi hesaplamışsınız gibi, beni ikinci bir ikileme sürükleyecek başka bir konuya geçiyorsunuz. Sevgiliniz olduğunu söylüyorsunuz. Bu doğal bir şey tabii. Fakat o an'a kadar gündeme gelmemiş olan cinsiyetinizin ne olduğu sorusu, ister istemez aklıma geliyor. Sonra mektubu baştan sona tekrar okuyorum, adınızın kısaltmasını çözmeye çalışıyorum, fakat boşuna; hiçbir yerde cinsiyetinizi belli edecek bir cümle, bir ifade yok. Evlenene dek ailesi ile yaşamak zorunda olanlar sadece genç kızlar değil, aynı zamanda genç erkekler. Bu ayrıntı bile bir bilgi vermiyor. O anda bu mektupta beni çeken şeyin, bu üstü örtülü kısım olduğunu anlıyorum. Bunu bilinçli bir biçimde yapmış olsanız da, ya da farkında olmaksızın bu mektup bu biçimde yazılmış olsa da sonuç değişmiyor: Beni heyecanlandırmakta başarılı oluyorsunuz. *Bunda onun rolü de yok değil. O kim mi? Âşık olduğum insan. Benim insanım. Onsuz yaşayamayacağım kişi.* Sanki sözcükler özenle seçilmiş. Âşık olduğum kadın ya da adam, çocuk ya da kız, ne bileyim başka bir şey söylemiş olsaydınız, anlayabilirdim. Fakat bu biçimde ifade ederek, cinsiyetiniz konusunda bir ipucu vermemiş oluyorsunuz. Bu, o kadar önemli mi? Bence, rüya hakkında düşünülürken, kaç yaşında bir kişinin rüyası olduğunu bilmekten daha önemlidir görenin kadın mı erkek mi olduğunu bilmek... Bunu bir tarafa koyarak devam ediyorum. Bu noktadan sonra, açık konuşmak istiyorum, beni devam etmeye motive eden tek şey, yukarıda sözünü ettiğim bulanıklıklar değil. Bir de önümde duran iki kapılı rüyanın gerçekliği sorunu var. Yani rüya uydurulmuş mu, yoksa görülmüş mü, bunu anlamaya çalışacağım. Rüyanın size vermek istediği mesajın anlamını değil, metnin bana taşımış olduğu gerçekliği araştıracağım. Ve bunu nasıl yapacağımı bilmiyorum. O yüzden aklıma geldiği gibi davranmak dışında bir yöntem bulamıyorum, cümle cümle devam ediyorum:

Rüyada iki tane kapı açıyorum.

İki. Daha en başından bir ikililik ortaya konuluyor. Ve

kapı. Bir geçiş veya bir geçit olabilir. Cümlenin '...açıyorum' diye bitmesi olumlu bir işaret. Kişi açıyor, bilinmeyen bir dünyanın, bir gizemin kapısını açıyor. Bilinçdışının kapısı.

Bunlar bir binanın iki kapısı gibi değil.

Bunların paylaştığı ortak bir çatı yok yani. Birbirinden farklı oldukları ima ediliyor. Bir'den çıkan bir ikilik değil, denmek isteniyor belki. Bir değilleme. Bir reddediş. Neyi reddediyorsunuz acaba?

Nerenin kapısı olduğunu da bilmiyorum.

Bilmiyorsunuz. En azından bilmek istemiyorsunuz. Yok hayır, bir daha okuyunca bir şeyi bildiğiniz anlaşılıyor. Nerenin kapısı olduğunu bilmiyorsunuz, fakat bildiğiniz bir şey yine de var; bir binanın kapısı olmadıkları.

Sadece kapının kendisini ve tokmağını çeviren elimi görüyorum. Mavi bir kapı. Ahşap.

Kapının kendisinin ait olduğu binadan daha önemli olduğu söylenmek isteniyor, diyebilir miyiz? Ve el giriyor işin içine. Yapıp ettikleriniz. Dünyanın kırışıklıklarını düzeltmeye yarayan, becerikli elleriniz. Kendi ellerinizle yapmışsınız ne yapmışsanız. Ve birden bir renk çıkıyor karşıma: mavi. Güzel bir renk. Doğanın serin yüzü. Gökyüzünün rengi. Göklerin yüzü. Yukarıda olduğunu düşündüğümüz cennetin rengi. Havanın rengi. Saydamlığın, temizliğin. Bu renk bir kapıyı açtığınıza neredeyse inanacağım. Belki de uydurulmuş bir rüyaya en güzel mavi kapıdan girilir. Hele ahşap gibi sıcak bir malzemeden yapılmışsa.

Karşıma küçük bir çocuk odası çıkıyor. Oldukça küçük.

Geçmişe dönüş. Çocukluğa dönüş. Bu tür rüyalardan korkarım. Sanki o erken dönemlerime ait, korkunç bir meseleyi gündeme getireceklermiş gibi hissederim. Büyük bir sorun. Çok geçmişte yaşanmış, üstelik küçükken, güçsüzken başımdan geçmiş bir mesele. Çözmemin artık mümkün olmadığını düşünürüm.

Sanki orada kalacakmışım gibi bir duyguya kapılıyorum. Bu, boğucu geliyor. Mavi yağlıboya ile boyanmış duvarlar, ahşap eşyalar...

Benzer şeyleri hissediyoruz. Boğucu olduğu da doğru. Fakat sonra mavi yağlıboya ile boyanmış nesnelere geçiliyor. Renk ile malzemesi garip bir karşıtlık yaratıyor. Ağır bir katman olarak sürülmüş bir mavi. Hem ağırlık veriyor hem de doğası gereği ferahlık. Mutluluğun yeknesaklığa düştüğü bir an vardır, o mutluluk sizi boğar; işte öyle bir karşıtlık.

Odanın sahibi olan çocuk tarafından, çeşitli zamanlarda yapılan yaramazlık sonucunda yer yer kazınmış kalın mavi boyalar.

Bu noktada nedense sizin erkek olduğunuz sonucuna vardım. Rüyayı gerçekten görmüşsünüz gibi. Rüyanızda kendi çocukluğunuzu görmüşsünüz gibi. Ve o da yaramaz bir oğlan. Çocuk, belli ki bunalmış o mavinin sarıp sarmalayıcı (boğucu) kalınlığından ve yer yer boyayı kazımıştır. Yani hâlâ ümit var.

Ve oyuncaklar. Ruhları olmayan, ancak bir oyunun parçası olduklarında bir ruha kavuşan kuklalar. Her oyuncak bir kukladır, diye düşünüyorum.

Gerçekten rüyada böyle mi düşünüyorsunuz? Böyle kitabi bir dille, hikmetler mi dökülüyor ağzınızdan? Ya çok şanslısınız, ya da beni kandırmaya çalışıyorsunuz. Bunu bir tarafa bırakırsak ilginç bir düşünce. Kukla ve oyuncak. Evet, tabii, neden olmasın. Hafif bir korku filmi başlangıcı kokusu aldıysam da önemsemiyorum.

Bu da, rüyalarımda sık sık yaptığım keşiflerden.

Özür dilerim, yorumlamakta biraz aceleci davranmışım, bu cümleyle merakımı tatmin ettiniz. Bu bir keşif. Ve sık sık böyle keşifler yaptığınızı söyleyerek inandırıcılığı güçlendirmeye çalışıyorsunuz.

Sonra, bu odada keşifler yapıyorum. Küçük, mavi masal kitaplarının kapaklarını okşuyorum. Pencerenin olduğu yeri bir renk karmaşasına sürüklemiş olan perdeyi aralayıp dışarıya bakmaya çalışıyorum.

Buraları çok heyecanlı. Bir sürü imge akıyor. Masal, kitap, pencere, perde... Siz edebiyatı seviyorsunuz sevgili S.M. Gizemli hikâyelerden zevk alıyorsunuz. Birçok kişinin, varlığını bile bilmediği tatlardan zevkler alıyorsunuz. Ve sonra o sır perdesini aralayıp gerçeğe bu gözle bakmak istiyorsunuz.

İki şey birden görüyorum, sonra zihnimde bunları birleştirip gerçeği algılıyorum. Pencereyi açtığımda karşıma sadece garip bir tahta perde çıkıyor. Kendimi bu çocuk odası dekoru içine hapsedilmiş gibi hissediyorum. Sonra anlıyorum ki, bu gerçekten de bir dekor.

O gözle dışarıya, dünyaya baktığınızda artık başka türlü görüyorsunuz. Yine İKİ şey birden oluyor. Bu sefer bu İKİ'yi BİR haline getiriyorsunuz. Ve bir engelle karşılaşıyorsunuz: tahta perde. Sır perdesi tahta perdeye dönüşüyor. Sırlar engele dönüşüyor, dersem çok mu ileri gitmiş olurum. Bir yandan da katlanamayacağımız bir sorunla karşılaştığımız zaman, rüya bunun anlamını bir anda değiştirip biraz daha katlanılır hale getirir. Biraz daha örter sır perdesini. Burada da o çocuk odasına hapsedilmişlik duygusu ile başa çıkamadığınız için zihninizin en simyacı bölümleri olaya müdahale edip, 'Bir dakika, endişelenmeye gerek yok, bu gerçek bir çocuk odası değil, bu gerçek bir kısılmışlık değil. Bu bir dekor. Yürüyüp gidebilirsin,' diyor. Ve siz de bu öneriyi kabul ediyorsunuz.

Orası dev bir stüdyo. Ben de bu dekoru geziyorum.

Evet, bu dekor fikri hoşunuza gitti galiba, onu genişletip dış dünyanın büyük bir bölümünü de sahne dekoruna, stüdyoya dönüştürdünüz. Ve siz de orada geziyormuşsunuz. Güzel, ilk kez biraz özgürleştiniz. 'Hapsedilmişlikten' kurtulup özgürce 'gezinmeye' başladınız. Rahatladınız.

Bir an fark ediyorum ki rüyanın başından beri çıplağım.

İşte, rüyaların en sevdiğim kısmı. Birdenbire tüm zihin, geçmişi bambaşka bir biçimde yazıyor ve buna müthiş bir uyum gösteriyor. Sanki bir gerçeklik düzleminden

bir diğerine sıçrıyor. Ürkütücü bir hareket. Tehlikeli. Acaba kaç değişik gerçeklik düzleminden oluşuyor yaşam? Üstelik en inanılmaz, en gerçeküstü durumlara bile uyum sağlıyor. Başından beri çıplak olmak... Bu son söylediklerinizi, bana gerçekten bu rüyayı görmediğinizi, sadece bilinç akışı ile 'yazmış' olduğunuzu düşündürüyor. Sanki kendinizi 'yazdığınız' rüyaya çok kaptırdığınızı hissediyorsunuz; avlanmaya giden avcı gibi bir duruma düşmekten korktuğunuz için eliniz sürçüyor ve başından beri doğru söylediğinizi yazıyorsunuz. Bence, bunu bana değil, kendinize bir mesaj olarak yazıyorsunuz ve hemen ardından durumu toparlamaya çalışıyorsunuz:

Ardında bir giyinme odası olduğuna inanarak sarı bir kapıyı açıyorum.

Başka bir hikâyeyle durumu kurtarırım ümidi. Bir başka kapı, bir başka geçit ve ne tuhaf, bir başka renk! Üstelik sarı. İkililiği kendinde en çok taşıyan renk. Bir tarafı ile doğanın bakire yüzünü, güneşin ve altının parlaklığını anımsatırken, bir başka tonuyla da hastalığın, ölümün, çürümenin simgesi oluveriyor. Veba karantinalarının sarı haçı geliyor insanın gözünün önüne.

Kendimi sarı saçların arasında buluyorum.

Bu cümle ne demek şimdi? Kafam karışıyor. Gözümün önüne uzun, sarı saçlı bir kız geliyor ve rüyayı gören kişinin başını, o saçlara gömmüş olduğu, iyiden iyiye Sevgili S.M.'nin erkek olduğuna inancımı pekiştiriyorum; fakat içimde bir başka ses, saçların rüyayı gören kişiye, uzun, sarı saçlı bir kıza ait olduğunu söylüyor. Yine bir ikilem.

Çıplak olduğumu unutuyorum.

Ve düzeliyorsunuz. İkilemlerden çıkışlar buluyorsunuz. Umutlusunuz: *Çok güneş var. Saçlar pırıl pırıl parlıyor.*

Kimin saçları? Sanki saçlar tek başlarına varlar. Adeta bir yerlerde, rüzgârlı bir kumsala çakılı bir kamışa bağlanmış, uzun, sarı saçlar gerçekten var.

Yumuşak bir buğday tarlasında koşuyorum sanki.

Hissedebiliyorum, iki şeyin bir arada olduğu o muhteşem rüya anlarını biliyorum, iki ayrı filmin üst üste geçmeleri gibi, iki ayrı gerçekliğin bir arada algılanması. Saçlar ve buğdaylar ve rüzgâr var...

Bedenimi hissetmiyorum.

Çok mistik bir deneyimi işaret eden bir cümle. Bedensizlik hem bir ölümü, vücuttan ayrılmayı çağrıştırıyor; hem de özgür, saf bir ruhun uçuşunu. Yine ikililik.

Sadece sarı saçlara dolanmışım. Güneş yağı, kır çiçekleri, parfüm, sigara kokuları gıdıklıyor burnumu.

Saçlarda karar kılıyorsunuz. Kır çiçekleri, parfüm neyse de sigara kokusuna bu iyi atıf neden? Sigara içtiğinizi düşünüyorum.

Her bir koku ile coşuyorum, o kokunun peşinden gitmeye çalışıyorum, fakat nedense koku gidiyor ve ben yeni gelenle daha fazla heyecanlanıp onun yönüne doğru gitmek istiyorum.

Cılız da olsa gitmeye dair bir özlem var galiba. Fakat bilinmeyeni bulmak için gitmek değil, bir şeyin peşine takılarak gitmek... Yani zaten beğenmişsiniz, tanımışsınız o güzel kokuyu ve onun peşinden gitmek istiyorsunuz. Yine de gitmiyorsunuz, çünkü yine esirsiniz.

Sonra zaman geçiyor. Hep kokular var. Belki ışık yok. Fakat bu saçların içine esir düşmüş olduğumu, yaşamımı burada geçiren küçük bir canlı olduğumu anlıyorum. Ve uyanıyorum. Sabah güneşi gözümün içine giriyormuş.

Şaka mı bu şimdi? Saçların arasında yaşayan küçük bir canlı mı? (Bit? pire?) Ne demek? Böyle bir rüya mı gördüğünüzü iddia ediyorsunuz? Bence siz öykü yazmışsınız. Kafkaesk bir sonla da gerçeküstücü kurguyu bağlamışsınız. Ya da gerçekten de yorumlanmaya değer bir rüya. Tekrar başa döndüğünüzün farkında mısınız Sevgili S.M.? Üstelik başta olduğunuzdan (bir çocuk) daha da küçülerek (bir pire). Bu ne pişmanlık? Bu ne utanç? Acayip, garip bir şey! Uzun bir macera gibi. Gittikçe küçülen bir ruh. Ürpertici.

İşte, bütün rüya bu. Bana tuhaf gelen şey, bu rüyanın sıklıkla gördüğüm gündelik yaşantımdan izler taşıyan rüyalardan böylesine farklı olması. Öyle saçma sapan bir rüya ki... Bu kadar saçma olabilmesi için mutlaka bir mesaj taşıyor olmalı, diyesi geliyor insanın. Bilmem, siz ne düşünürsünüz?

Bu arada, eğer gerçekten de bir süredir rüya görmüyorsanız, üzgünüm. Saçma da olsa, anlamını çözemesek de rüya görmek güzel.

Haklısınız. Her İKİ konuda da haklısınız. Birincisi, anlattığınız rüya mutlaka bir mesaj taşıyor. Rüya görmenin güzel olduğu da doğru. Ben ek yapıyorum: Rüyalar üzerine düşünmenin önemli olduğu da doğru. Hele başkalarının rüyaları... ibret dolu yaşamöyküleri gibidir başkalarının rüyaları. Birilerinin 'yorum' diye adlandırdıkları, aslında benim başka birinin rüyasını 'görme' çabam. Başka bir şey değil. Bana yabancı imgeleri zihnime giydirerek başkasının yolculuğunu kendi yolculuğum yapmak.

Rüyayı dinlemenin, bir başkasının zihninin içini gözetlemek gibi erotik bir haz verdiği doğru. Fakat bir de rüya üzerine düşünmek, rüyayı cümle cümle, sözcük sözcük izlemek var ki, o zihni gözetlemenin ötesinde bir his: bir başkasının zihnine girmenin zevki. Bir çeşit ruh röntgenciliği. Rüya anlatmak da bir biçimde ruh striptizi oluyor o halde, iş bu raddeye geldiği için size bu mektubu gönderemeyeceğim. Sevgili S.M., size bu mektubu gönderirsem, tüm bu oyunların tuzağına düşmüş olacağım. 'Rüya'ya kendimi kaptırdığım için sonradan pişman olacağım kadar ileri gitmiş olacağım. Bu çıkmazdan kurtulmamın tek bir yolu var.

Kimi zaman bir metni bir kişiye gönderirsiniz, onu bir öykü sanır; kimi zaman herkese bir metin gösterirsiniz, mektup sanılır. Bu yazışmamız da bu tür bir ikililik taşıyor. Eğer sadece size gönderirsem yazdıklarımı, sizin için yazmış olduğumu düşüneceksiniz. Fakat ben bunu herkese göndererek tüm söylediklerimi bir öyküye indirgiyorum.

Son bir şey: İlginçtir, bu mektubuma yine de bir yanıt bekliyorum.

HAYATIM YALAN

Adım Fırat. Fırat Saner. Basın Sitesi, B Blok, 12 numaralı dairede oturuyorum. Bir yayınevinde çalışıyorum. Depo sorumlusuyum. Otuz üç yaşındayım. Bekârım. Adım Fırat. Ama bir süredir başkaları buna inanmıyor. Gülüyorlar bana. Yalan, hayatın yalan, diyorlar. Onlara anlatmaya çalışıyorum. Uzun uzun kendimden söz ediyorum. Bir kaşları havada, küçümser bir ifadeyle önce dinliyorlar. Sonra, palavra, deyip gidiyorlar. Arkalarından koşup yalvarmak geçiyor içimden, ama hayır, yapamıyorum. Önemli biri değilim, bunu kabul ediyorum ama... Yine de böylesine yok sayılmak onuruma dokunuyor. Her şeyin bir onuru vardır. Taşın, toprağın, ağacın... Hiçbir şey yok sayılamaz. Hiçbir şey, varken yok sayılamaz.

Bunu bana ilk söyleyen Bahri Yücel oldu. Geçen yıl kitabını almak için gelmişti. Sabırsız adam. Aslında matbaaya gidip almak ister, ama geçen sefer matbaacıyla tartıştığı için bu kitabını depoda beklemek zorunda kaldı. Adamların işlerine karışınca... Yok kapağı eğri kestiniz, yok resim soluk çıkmış, bir daha basın... Matbaacı da sinirlenmiş. Sinirli oluyor matbaacılar zaten. Bizim iş temiz. Kitap kolileri geliyor. Sayıp teslim alıyoruz. Sonra yeniden paketleyip ülkenin dört bir yanına yolluyoruz. Basit ve sakin bir depomuz var. Toplam yüz seksen metrekare bir yer. Benim dışımda iki kişi daha var. Onlar da bu Bahri

Bey'den yüz buldular. Delilik bulaşıcı!

Bahri Bey'in az buçuk kaçık olduğunu hissediyordum. Bir kere, elli küsur yaşında adam gibi davranmıyor. Merdivenlerin başında belirdi mi, bir an uzun boylu, beyaz saçlı, yaşlı bir ilkokul öğrencisi geldi sanırsınız. O okul çantasının ağırlığı ile yana yatmış hali... O papyonu... Çantasından eksik etmediği kurabiyeleri... Nereden alıyorsa, çok da lezzetli şeyler. Cuma günü kitabının çıkacağım haber almış. Depoda bizim haberimiz yok, Bahri Bey yayınevinden öğrenmiş, damladı. Haydi çay verdik, oturttuk; ben yayınevini arıyorum, orası topu matbaaya atıyor; matbaayı arıyorum, imkânsız, bugüne yetişmez diyorlar. Cuma en karışık gün. Bütün ödemeler, tahsilatlar o gün yapılıyor. Telefonda Dursun Usta'ya yalvarırken deponun ortasındaki kolileri masa şekline getirerek küçük bir çay sofrası hazırlayan Bahri Bey'i izliyorum. Üzülüyorum haline. Eprimiş ceket kollarını, öne eğilmiş gövdesini, heyecanını gördükçe içim burkuluyor. Bu papyonlu adamın, aslında hayal içinde kocaman bir çocuk olduğunu düşünüyorum. Dursun Usta'ya ne yapıp edip yirmi tane kitabı buraya göndermesini söylüyorum. Bir büyük rakı karşılığında anlaştık. Her neyse...

Heyecanla müjdeyi vermek üzere Bahri Bey'in yanına koştum. Kitaplarınız yolda, dediğimde yüzüme öyle garip garip baktı ki... Söylediklerimi duymamış gibiydi. Sessizliğimiz uzayınca Mehmet ile Burak, ellerindeki işi bırakıp kafalarını kaldırdılar. Çay dedim, çay getirin. Çaylar geldi, Bahri Bey'in önüne de bir bardak kondu. Ama o okul ödevlerini nasıl çözeceğini düşünen bir ilkokul çocuğu gibi susmayı sürdürüyordu. Bir yandan da gözlerini bana dikmiş olması sinirlerimi bozmuyor değildi. Tamam, adam biraz kaçıktı, ama kırk yılda bir buraya gelen bir yazardı. Ondan başka gelen olmaz hiç. Bütün bu kitapları yazanları bazen gazetelerde ya da televizyonda görürüm, ama hiçbiri beni tanımazdı. Bir tek Bahri Bey. O da olmasa, bu kolilerin içinde kitap mı var, deterjan mı, bir süre sonra benim için hiç fark etmeyecek. Onu seviyor gibiy-

dim. Ona acısam bile saygıda kusur etmediğimi sanıyordum.

Artık kurabiyeleri yemek için sabırsızlanıyordum, ama Bahri Bey bakışlarını üzerimden çevirmedikçe ben de hareketsiz bir biçimde bekliyordum. Sonunda, şey, dedi. Senin hayatın hikâye, dedi. Anlayamadım, dedim. Anlamayacak bir şey yok, senin hayatın kurmaca, hikâye, yalan, uydurma, dedi ve gülmeye başladı. Keçileri iyice kaçırmış olabilir miydi? Ona olan acıma hislerim artmaya başlamıştı ki Mehmet ile Burak'ın da güldüklerini gördüm. Bana gülüyorlardı. Bozulup dışarı çıktım.

Sigaramdan sert nefesler alarak sakinleşmeye çalışıyordum. En çok Mehmet'le Burak'a sinirlenmiştim. Ulan teresler, diyordum içimden (Teres lafını çok severim, babamdan yadigâr); açtınız, sizi işe aldım, karnınızı doyurdum. Kitap aşırdığınızda ses etmedim okuyorsunuz diye. Sonra onları sattığınızı öğrendim, uyarmakla yetindim; ekmekle oynanmaz, dedim. Merhametten maraz doğar işte... diye söylenirken kitaplar geldi de Bahri Bey'den zamanında kurtuldum. Kitabını, 'Hikâye kahramanı değerli Fırat kardeşime,' diye imzalamış. Giderken, üzülme, dedi, herkes kendi hikâyesinin kahramanı olmak için can atıyor. Bak bana... kaç yıldır debeleniyorum, hâlâ onun bunun hikâyesinde yan rollere çıkıyorum. Karmakarışık şeyler söyledi sonra. Niyeti iyiydi. Bunu anlamıştım. Yine de elini sıktıktan sonra lavaboya koştum. Sabunla iyice yıkadım ellerimi. Bahri Bey'in Çin'den gelen delirtici bir virüsün etkisinde olduğuna emin olmuştum.

Sonra bu delilik yayılmaya başladı.

Bir ara, haberlerde bangır bangır söylüyorlardı: Deliliğe yol açan bir salgının Çin'den tüm dünyaya yayılmaya başladığını. Geceler boyunca açıkoturumlarda izlemiştim. Uzmanlara göre küreselleşen dünyadaki eşitsiz işbölümünün bir sonucuydu bu. Çin'de işgücü o kadar ucuzdu ki dünyadaki ucuza mal edilmek istenen her şey orada üre-

tiliyordu. Tekstilden elektroniğe, ayakkabıdan saate kadar her şey Uzakdoğu'dan geliyordu. Evlerimizde neyin arkasını çevirsek *Made in China*, ya da *Taiwan*, ya da bir başka Uzakdoğu ülkesinin markasını buluyorduk. Orada başlayan bir salgın bu ürünler yoluyla her yere yayılıyordu. İnsanlarda panik başlamıştı. Dünyanın dört bir yanında Çin lokantaları kepenklerini indiriyordu. Kimse onlara yaklaşmak istemiyordu. Nedense bu salgının buraya kadar geleceğine ihtimal vermemiştim o zamanlar. Televizyondaki uzmanların her zamanki gibi bizi korkutmak istediklerini düşünüyordum. Temizliğe ve sağlığa önem vermeyen bu insanların gözünü korkutmak lazım, diye düşündüklerine emindim. Ama işte doğru çıktı. Çevremde hızla yayıldığının tanığıyım.

Bahri Bey olayından sonraki gün cumartesi olduğu için evden çıkmadım. Akşama kadar televizyonun karşısında o kanal senin, bu kanal benim, salgınla ilgili haberleri aradım. Eğlence ve savaş haberlerinden başka bir şey yoktu. Uzmanlar bu sefer nefeslerini tutmuş, piyasaların savaşı nasıl algılayacağını bekliyordu. Salgını unutmuş görünüyorlardı. Siz hatırlıyor musunuz? Evet, hayal meyal böyle bir haberin birara çıktığını hatırladınız belki... Tabii, şimdi aradan çok da zaman geçti, geçen mayısta başlamıştı... Açık konuşmak gerekirse Bahri Bey o kadar saçmalamasaydı ben de çoktan unutmuş olacaktım. Salgın geçen haftanın konusuydu. Şimdi gündemde başka şeyler vardı. Bunları düşündükçe benim de salgın meselesine karşı duyduğum merak, yavaş yavaş azaldı ve akşama doğru tamamen yok oldu. Böyle böyle neleri unutmuş olabileceğimi düşündükçe dehşete kapılıyorum. Bir günlük tutmalı belki. Ama dünyanın olayı bir kişinin günlüğüne sığmaz ki. Akşama kadar televizyon izlemiş bir insanın yorgun ve boş zihniyle uykunun kollarına yuvarlanıyordum ki şeytan dürttü. Kalk çık, biraz dolaş, dedim kendime. Biraz kafamı dağıtabilirdim. Bahar olduğu için depoda işler yoğundu. En güzeli temmuz ve ağustostur. Hemen hemen hiç iş olmaz. Deponun kapısını açıyoruz, bir

de arka pencereleri... Dışarıda cehennem sıcağı, içeride ceketle dolaşıyoruz. Öğlenleri karpuz-peynir. Geçen yıl Bahri Bey yazın gelmişti. Kitapları pek satmadığı için ölü sezonda basmışlardı anlaşılan. Karpuz yememekte ısrar etmişti. İlle de çekirdekleri ayıklanmış olacakmış. Ben şöyle bir temizledim, ama Nuh dedi peygamber demedi. Boğazına kaçarmış. Arkasından gülmüştük. Mehmet ve Burak'la beraber... Şimdi de toplanmış bana gülüyorlar. Teresler... Onlar aklıma geldiğinde dışarı çıkmaktan vazgeçtim. O hafta sonu kimseyi görmeye katlanamayacaktım.

Pazartesi sabahı, her şeyi, Bahri Bey'i, delilik virüsünü ve buna benzer saçma düşünceleri unutmuştum. Hayatın normale dönmüş olduğunu sanıyordum. Ancak depoya giderken yolda tanımadığım birkaç kişi selam verdi. Deponun köşesindeki bakkala girdiğimdeyse her şey başa döndü. Sigara alacaktım. Dükkâna bir baş selamı ile girdiğimde bakkalın yüzünde güller açıldı.

"Abi, arkandayız. Hayırlı olsun."

"Ne demek istiyorsun? Hayırlı olan ne?"

"Abi, bir hikâyede rol alıyormuşsun..."

"Ne hikâyesi yahu! Nereden çıkarıyorsunuz böyle saçma şeyleri!" diye bağırıp dükkânı terk ettim, ama nereden çıkardığını biliyordum. Virüs bakkala da bulaşmıştı. İçim korkuyla doldu. Yolda sigara paketini açmadan kolonya ile sildim. En kısa zamanda bir dezenfektan almaya karar verdim. Ama depoya gittiğimde beni tatsız bir sürpriz bekliyordu.

İçeri girdiğimde Mehmet kolilerin üzerinde yatıyordu.

"Burak nerede?" diye bağırarak Mehmet'i uyandırdım. Uyurken yakalanmış olmaktan dolayı en ufak bir sıkıntı hissetmediği belli oluyordu. Gerinirken:

"Çok güzel bir rüya görüyordum."

"Oğlum, Burak nerede, sen niye uyuyorsun? Bir şeyin

mi var? Hasta mısın?"

Hastalığı kapmış olmalarından dolayı endişelenmeye başlamıştım. Bahri Bey'in bardağını iyi yıkamamış olabilirlerdi. Pistiler. İşte sonuç.

"Yok ben iyiyim de... Sen nasılsın Fırat Abi? Nasıl gidiyor hikâye?"

Cevap vermediğimi görünce yatıştırıcı bir sesle:

"Abi, bunda üzülecek bir şey yok. Buraya kadarmış, ne yapalım. Belli ki buranın işi bitti. Görüşürüz. Aslında görüşemeyiz tabii. Hikâyende başarılar dilerim abi. Hakkını helal et."

Saçmaladığını ona söylemek istedim, ama gücüm tükenmişti:

"Burak nerede?"

Kimden söz ettiğimi anlamaz gibi sağına soluna baktı:

"Burak mı? Ha, bir de Burak vardı değil mi? Bilmiyorum abi. Onun rolü de o kadarmış."

İki kişiden oluşan personeli delirmiş bir depo sorumlusu olarak yapmam gereken şeyin, yayınevini aramak olduğunu düşünüyordum. Ama ya oradakiler de delirmişlerse diye endişeleniyordum. Bir darbe daha kaldıracak durumda değildim.

Çıktım, sokakta yürümeye başladım. Mehmet'in vedalaşmak için uzattığı eli sıkmadım. Sen burada kal, dedim. Hastalık bana bulaşmadan oradan uzaklaşmalıydım. Dik yokuşu nefes nefese çıktım. Caddede yürümeye başladığımda herkesin bana baktığını fark ettim. Hiç kimse hareket etmiyor gibiydi. Arabalar bile trafik açık olmasına rağmen gitmiyorlardı. Sürücüler, yolcular, çocuklar, hepsi büyük bir dikkatle bana bakıyorlardı. Adımlarımı hızlandırıp yakınlardaki hastaneye doğru ilerlemeye başladım. Uzaklardan birilerinin bana el salladığını gördüm. Okuldan çıkmış öğrenciler parmaklarıyla beni gösterip kıkırdıyorlardı. Koşmaya başladım. Artık sevgiyle ve şefkatle beni süzen bakışları görmüyordum. Hastanenin danışma memuruna bir solukta anlattım her şeyi. Ne dediğim anlaşılmıyordu galiba. Yeni virüs, öyle mi, diyen görevli birkaç

hastabakıcı çağırdı. Yarı baygın durumdaydım. Bir yatağa yatırdılar.

Gözlerimi açtığımda başucumda dikilen doktorun yüzünü gördüm. Kendinden emin bir sesle, merhaba dedi. Yorgun ve mutlu bir şekilde gülümsedim.

"Nasıl hissediyoruz? Biraz yorgun? Ha?"

"Ev... Evet."

"Tamam, her şey geçti. Şimdi her şeyi baştan anlatacaksınız. Hiç acele etmeden. Sakin sakin."

Anlatmaya başladım. Çin'den gelen virüsün çevremdeki herkesi birer birer delirttiğini, Bahri Bey'i, Bakkal'ı... Arada sırada hastalığın tam olarak nasıl bulaştığını soruyordum. Çay bardağından ya da el sıkışmaktan geçip geçmeyeceğini... Sorularıma soruyla karşılık verdiği için bir şey öğrenemiyordum.

"Delirmiş olduklarını nasıl anlıyorsunuz?"

"İpe sapa gelmeyen şeyler söylemeye başlıyorlar."

"Nasıl ipe sapa gelmez? Düşmanca mı?"

"Hayır, düşmanca diyemem. Ama benimle dalga geçiyorlar. Bu Bahri Bey'den çıktı. Söz birliği etmişçesine bana, sen hikâye kahramanı oldun, diyorlar. Hayatın yalan, diyorlar. Böyle arabesk şeyler söylüyorlar."

Doktor bana soracağı soruyu en uygun şekilde söylemenin yolunu arıyormuş gibi kelimeleri uzata uzata:

"Pekiii... Ben, şimdi sizeee... Gerçekten de bir hikâyenin kahramanı olduğunuzu söylesem? Evet, o zaman ne düşünürsünüz?"

Beni deniyordu. Aklım başımda mı, değil mi soruları. Adın ne, hangi gündeyiz gibi sorulardan bir tane daha.

"Ne düşünürüm Doktor Hanım, size de virüsün bulaşmış olduğunu."

"Size son bir soru o halde: Bir hikâyenin kahramanı olma fikri sizi neden rahatsız ediyor?"

Bunu beklemiyordum.

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Kendinizden söz edin bana. Kim olduğunuzu anla-

tın."

"Adım Fırat. Fırat Saner. Basın Sitesi'nde oturuyorum. Günlerden perşembe. Bir yayınevinde çalışıyorum. Aylardan mayıs. Depo sorumlusuyum. Bekârım. Otuz üç yaşındayım. Adım Fırat. Bir süre önce insanlar, gerçek olmadığımı söylemeye başladılar. Yüzüme karşı. Hayatın hikâye diyorlar."

"Peki, gençliğiniz, çocukluğunuz, aileniz? Nerede doğdunuz örneğin?"

Aklım karışmıştı. Deponun görüntüleri geldi gözümün önüne. Nerede çalışıyorsunuz gibi bir soru sorulmuş gibi. Oysa nerede doğduğum soruluyordu. Sonra sinirlendim. Çocukluğumla, ailemle falan ne ilgisi olabilirdi ki bu durumun? Bir yandan da hafızamı kaybetmiş olduğum fikri beni paniğe sürüklüyordu. Gözlerimi kapadım. Görmek istemiyordum. Delirmiş bir dünyada yapayalnız olduğumu düşünüyordum. Ne kadar dayanabilirdim ki? Eğer bu bir hikâyeyse Tanrım, gözümü açtığımda doktor da, hastane de yok olsun, diye dua etmeye başladım. Gözlerim sıkı sıkıya kapalıydı. Ama aralık bırakılmış pencereden esen rüzgârla odaya yayılan doktorun parfümünü hâlâ hissediyordum. Elimi tuttu. Gözlerimi açtım.

"Benim görevim hekimlik. Hastaları iyi etmek. Ancak sen hasta değilsin. Sen bir hikâyenin kahramanısın. Yaşaman gereken bir hayat var. Anlıyor musun?"

Sesi yatıştırıcıydı. Hep konuşsun istiyordum. İçimde açılmış olan büyük yaranın, onun sesinden damlayan ilaçla iyileştiğini hissediyordum.

"Peki ya virüs? Öyle bir hastalık yok mu? İnsanlar delirmedi mi?"

Gülümsedi.

"Eski bir hikâye vardır. Bir masal. Küçük bir krallıkta geçen bir masal. Bir zaman gelmiş, o güne kadar mutlu yaşayan bu krallığın içinden geçen ırmağa bir zehir karışmış. Suyundan içen insanlar teker teker delirmeye başlamışlar. Kral, halkına o sudan içmelerini yasaklamış ve vezirine sarayı koruma altına almasını emretmiş. Bir süre

idare etmişler; ama halk susuzluğa dayanamayıp ırmağa koşuyor, suyu içtikçe delilik yayılıyormuş. Bir gün gelmiş, sarayın dışındaki herkes delirmiş. Sonra sarayda da su stokları tükenmiş ve kralın yakın çevresi dışındaki herkes delirmiş. Her an bu deliler kervanına yeni isimler ekleniyormuş. Veziri saat başı kralın odasına gelip su stoklarının anbean azaldığını, insanların dayanamadıklarını söylüyormuş. Sonra birkaç saat vezir görünmemiş. Kral merak içinde vezirin getireceği haberi beklerken kapı açılmış ve vezir bir sürü insanla içeri girmiş. Kralı kıskıvrak yakalamışlar. Vezirin, kraliçenin ve en yakın dostlarının yüzünde kederli bir ifade varmış. Kral ne olduğunu anlayamıyormuş."

"Bunu niye anlattınız?"

"İşte, sen de bu türden bir hikâyenin içindesin. Bu dünya gerçekten de sadece senin için var."

Bunları söylerken sesini yükseltmeye başladı. "Her şey hepimiz, tüm bu hastane..." Perdeyi sonuna kadar açarak, "Bu caddeler, bu şehir, tüm bu insanlar senin için var!" Onu kızdırmış olmalıydım. Bencil biri olduğumu anlatmaya çalışıyordu belki. Anlayamıyordum. Kafam karışmıştı. Ortada bir hastalık vardı, ama sanki bundan rahatsız olan sadece bendim.

"Beni burada alıkoymayacaksınız, değil mi?"

"Alıkoymak mı? Tam tersine..."

Ayağa kalkarken yine de izin alır gibi sordum:

"Ne yapmalıyım?"

"Git ve hayatını yaşa."

Hasta olmadığım için mutluydum, ama içinde bulunduğum durum değişmediği için üzgündüm. Mecburen kös kös depoya döndüm. Mehmet'le Burak çalışıyorlardı. Onları görünce sevindim. Her şey normal görünüyordu. Ama onlar beni gördüklerine sevinmemişlerdi. Kızgınlıkla bana bakıyorlardı. Daha girişken olan Mehmet küstahça sordu:

"Abi, niye döndün? Ne işin var burada? Niye geldin?"

Şaşaladım.

"Ne demek istiyorsun sen?"

"Abi, burayla işin bitmiş olmalıydı."

Hâlâ yüzüne bakıyordum. Kafasını iki yana sallayarak paketlediği kolilerden birini açtı ve içinden bir kitabı çekip çıkardı.

"Burası gerçek bir depo değil. Bak."

Elindeki kitabın boş sayfalarını birer birer yırtmaya başladı. Önce engel olmak için hamle etmeye çalıştım. Ama sonra bunun anlamsızlığını fark ettim.

"Buraya her geldiğinde bizi bu kitapları paketlerken bulacaksın. Bir anlamı yok. Anlamıyor musun? Burası depo süsü verilmiş bir mekân. Aslında depo filan olmayan bir yer. Kitapların içinde hiçbir şey yok. Hatta bak, kapaklarında bile, işte böyle küçük gri kareler var. Kapak resmi gibi... Bak abi, bak, yayınevinin adı bile yok. Sen biliyor musun mesela yayınevinin adını?.. Yaa, cevabın yok, çünkü doğru söylüyorum. Gelme abi. Dönme buraya. Git hayatını yaşa. Sen de kurtul, biz de."

Havayı yumuşatmak istedim:

"Haydi bırakın bunları. Takmayın kafanızı bu işlere. Çay var mı?"

Bu sefer Burak lafa girdi:

"Fırat Abi, senin hikâyen burada değil. Tamam, burada başlamış olabilir ama, artık burası bitti."

Burak'ın çaresizlikle işaret ettiği depo gerçekten de köhnemiş, terk edilmiş gibi göründü gözüme. Her yer toz içindeydi. Bu tür konuşmalar insanın moralini bozuyor tabii. Verecekleri uygun bir cevap olmadığını bile bile sordum:

"Peki, burada değilse nerede benim hikâyem Burak?"

Omuzlarım silkti:

"Bilmiyorum. O senin bileceğin bir iş abi."

"Peki, sen benim yerimde olsan ne yapardın?"

Burak şaşırmıştı. Çaresizce Mehmet'e baktı, kekeleyerek:

"Bilmem, herhalde gidip maceramı yaşardım. Güzel bir kadın bulurdum örneğin. Eğlenirdim. Dünyayı dola-

şırdım."

Sıkılmıştım:

"Öyle mi oluyormuş hikâyelerde? O çaldığınız kitapları okumadığınız belli. Zaten korsana sattığınızı fark ettiğimde kovmalıydım sizi."

Mehmet atıldı:

"Vallahi yok öyle bir şey Fırat Abi. Kim söylemişse yalan söylemiş."

Kızmış gibi yaparak konuyu kapatmaya karar verdim:

"Benim hikâyem de böyle, işinize gelirse. Hikâye kahramanı değil miyim? Benim hikâyem burada, bu depoda, bu kitapların arasında... Bir daha bu konu açılmayacak, tamam mı? Yoksa kendinizi kapı önünde bulursunuz. O beğenmediğiniz kitapları paketlemek için insanlar dışarıda kuyruk olmuş! Herkes işsiz."

O günden sonra bir daha mızıldanmadılar. Öyle hayalet gibi koli yapmaya devam ettiler. Artık benim de kitap olduklarından kuşku duyduğum nesneleri paketlemeyi sürdürdüler. Bir süre insanlar, ev sahibim, patron, bakkal uğraştılar, ısrar ettiler. Deliliklerinin benim hayatım hakkındaki saplantıdan ibaret olduğunu anladığım için aldırmamaya başladım. Sonra onlar da ısrar etmekten vazgeçtiler. Benden ümitlerini kesmeye başladılar. Ben de eski halime geri döndüm: depodan eve, evden depoya...

İnsanları anlamıyorum. Neden bu kadar ısrar ettiklerini anlamıyorum. Geçenlerde bir genç kız ağlayarak dizlerime kapandı, yalvarmaya başladı. Beni beklemekten sıkıldığını, bu sonsuz bekleyişin onu bitirdiğini, çürüttüğünü söyledi. Kızı hayatımda ilk kez görüyordum. Zavallıya anlatmaya çalıştım. Dinlemedi bile. Takmış bir kere...

Bazen sizin gibi birileri çıkıyor karşıma, onlar sonuna kadar sabırla dinliyorlar. Gerçi inanmıyorlar. Hatta bazıları gülüyor. Komik mi anlatıklarım? Bence hiç değil. Siz de inanmıyorsunuz, değil mi? Benim bir hikâyenin içinde olduğumdan eminsiniz. Nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz? Her şeyi doğru ve eksiksiz biçimde hatırlayabiliyor musunuz? Çevrenizdeki her şeyin gerçek olduğundan

emin misiniz? Bakın: İşte örnek arıyorsanız, karşınızda duruyor. Ben... Size bunları anlatıyorum. Benim gerçek olmadığımı düşünüyorsunuz. Siz ise gerçeklerin dünyasındasınız, öyle mi? Peki, sizin o gerçekler dünyasında nasıl oluyor da benim gibi gerçekdışı, kurmaca biriyle karşılaşabiliyorsunuz? Sizin gerçekler dünyasına, kimbilir benim gibi ne hayal ürünü şeyler karışmıştır! Yok ama, siz her şeyin en doğrusunu bildiğinizi düşünüyorsunuz. Hayır, yanılıyorsunuz ve beni de yanıltamayacaksınız: Adım Fırat. Fırat Saner. Basın Sitesi'nde oturuyorum. Bir yayınevinde çalışıyorum. Depo sorumlusuyum. Bekârım. Otuz üç yaşındayım. Bir süre önce insanlar, gerçek olmadığımı söylemeye başladılar. Yüzüme karşı. Hayatın hikâye, diyorlar. Onlara inanmıyorum.

TANRI BENİ GÖRÜYOR MU?

I.

Soğuk bir gecenin kıyısında nöbet tutan bir asker. Birinin kendini izlediği korkusuna kapıldı. Gerilim insanın zihnini bulandırır, bunu biliyordu. Avcunun içinde saklayarak içtiği sigaranın ateşini hızla kara gömüp etrafı dinlemeye başladı. Çıt yok. Zaman zaman karın sertleşerek buza dönüşürken çıkardığı çıtırtılar dışında en ufak bir ses duyulmuyordu. Belki korkusu geçer diye ne kadardır böyle beklediğini düşünmeye başladı. Sonra yıldızlara baktı. Keşke adlarını bilseydim, diye geçirdi içinden. Çünkü adını bilmeksizin takımyıldızlar görülemez. Birisi söylemişti. Bir sigara yaktı gizlice, içini ısıtmanın en kolay yolu. Derin nefesler aldı. Ayaklarının altından büyümeye başlayıp, karanlığa doğru kaybolan dünya üzerinde yalnız başınaydı sanki. Bu durum gerçekmiş gibi korktu. Birilerini anımsamaya çalıştı boş yere. Kimsenin yüzünü canlandıramadı. Birinin kendini izlediği korkusuna kapıldı. Gerilim insanın zihnini bulandırır, bunu biliyordu. Avcunun içinde saklayarak içtiği sigaranın ateşini hızla kara gömüp etrafı dinlemeye başladı. Bu an'ı daha önce yaşamış gibi olduğunu fark etti. Nasıl olabilirdi ki? Sanki bir dizgi hatası oluşmuş da, aynı satırlar, aynı cümleler yinelenmiş gibi. Eğer bir kitapsa bu, kim okuyabilir acaba, diye kendine sordu. Ya da daha derin bir şeyler sormak iste-

di, fakat elinden bu kadarı geliyordu. Gökyüzüne saçılmış yıldızların, bilmediği bir dilin harfleri olduğunu hissetti. Bedenindeki benler gibi. Keşke okumasını bilseydi... (Oku!) Boğazında bir şeyler düğümlendi. Sanki ses çıkarabilse, henüz bilmediği anlamları sökmeye başlayacak, o harflerin, sözcüklerin sırrı bilinir olacaktı. Bir sigara yaktı gizlice, içini ısıtmanın en kolay yolu. Derin nefesler aldı. Ya gerçekten kimse yoksa? Bu dünyanın üzerinde hiç kimse kalmamışsa? Ağzından çıkan buhar, kar maskesinin altında tirildeyen yüzünü yalayıp yok oldu. Meğer sigarasını yakamamış. Duman sanıp dışarı üflediği, kendi nefesinden başka bir şey değil. Gülümsedi. Birisinin kendini izlediği düşüncesi eğlendirici gelmeye başladı şimdi. Yanmayan bir sigarayı içtiğini izleyen biri... Tuhaf! Isınmak için biraz kıpırdamaya karar verdi. Ağrı verici bir karar. Ve ağrıyla birlikte doğan korkunç bir düşünce: Ya ben yoksam! Burada yok olsam ne fark eder ki? Kim farkına varır ki? Aklına kimse gelmedi. Sonra yine gözetlendiği duygusu. Garip bir biçimde yukarıdan bir yerden kendisine bakıldığını hissediyordu. Düşmanca bir bakış değil. Tam tersine ısıtan, şefkat dolu bir bakış. Sevgilinin bakışı gibi. Bir annenin bakışı gibi. Bir yazarın yarattığı kahramanına baktığı gibi. Güneş doğmuş gibi. Oysa, yıldızlardan başka bir şey yoktu yukarıda. Sonra hiç tanıdık olmayan bir düşünce belirdi zihninde: Acaba şu anda Tanrı beni görüyor mudur? Bana bakıyor mudur? Ayağının altında büyüyen karanlık dünyanın, sadece bir bakışın sonucu olduğunu hayal edemiyordu, dile dökemiyordu, fakat hissediyordu. Yukarıda bir yerlerde, bir gözün onu izlediğine artık öylesine emindi ki... Başka türlüsü olabilir mi? Bir an için beni unutsa, var olmayı sürdüremem ki... Bu düşünce o kadar heyecan vericiydi ki korkmayı unuttu. Gerginliği geçti. Sanki kuştüyü bir yataktaydı. Ne ağrı, ne sızı. Tabii ya, diyordu kendi kendine, eğer ben buradaysam, gerçekten varsam, Tanrı da var ve beni görüyor, gördüğü için buradayım. Eğer Tanrı yoksa ben de yokum. Tanrı'nın yokluğunun yanında benim yokluğumun ne önemi olabi-

lir! İçi sevinçle doldu. Şarkı söylemek istiyordu. Yalnız olmadığı için o kadar mutluydu ki, bir süredir ağzından buhar çıkmadığını fark etmiyordu. Kurşunun sesini bile duymamıştı.

II.

Sayfanın kenarlarına notlar alarak kitap okuyan bir öğrenci. Birinin kendini izlediği korkusuna kapıldı. Gerilim insanın zihnini bulandırır, bunu biliyordu. Avuçlarını terleten kurşunkalemi, topladığı saçlarının ortasına sokarak nefesini tuttu. Çıt yok. Zaman zaman ahşap eşyaları kemiren tahtakurularının çıkardığı çıtırtılar dışında en ufak bir ses duyulmuyordu. Belki korkusu geçer diye ne kadardır böyle okuduğunu düşünmeye başladı. Sonra pencereden dışarıya, karanlık gökyüzüne, geceye, gecenin koynunu süsleyen yıldızlara baktı. Keşke adlarını bilseydim diye geçirdi içinden. Çünkü adını bilmeksizin takımyıldızlar görülemez. Birisi söylemişti. Bir sigara yaktı gizlice, içini ısıtmanın en kolay yolu. Derin nefesler aldı. Pencerenin kenarından büyümeye başlayıp, karanlığa doğru kaybolan dünya üzerinde yalnız başınaydı sanki. Bu durum gerçekmiş gibi korktu. Kilimin desenlerine anlamlar vermeye çalışarak, birilerini anımsamaya çalıştı boş yere. Kimsenin yüzünü canlandıramadı. Birinin kendini izlediği korkusuna kapıldı. Oysa evde kimse yoktu. Saçları gevşeyerek dağıldı. Gerilim insanın zihnini bulandırır, bunu biliyordu. Avuçlarını terleten kurşunkalemi, topladığı saçlarının ortasına sokarak nefesini tuttu. Çıt yok. Zaman zaman ahşap eşyaları kemiren tahtakurularının çıkardığı çıtırtılar dışında en ufak bir ses duyulmuyordu. Bu an'ı daha önce yaşamış gibi olduğunu fark etti. Nasıl olabilirdi ki? Sanki bir dizgi hatası oluşmuş da, aynı satırlar, aynı cümleler yinelenmiş gibi. Eğer bir kitapsa bu, kim okuyabilir acaba, diye kendine sordu. Ya da daha derin bir şeyler sormak istedi, fakat elinden bu kadarı geliyordu. Gökyüzüne saçılmış yıldızların, bilmediği bir dilin

harfleri olduğunu hissetti. Bedenindeki benler gibi. Keşke okumasını bilseydi... (Oku!) Boğazında bir şeyler düğümlendi. Sanki ses çıkarabilse, henüz bilmediği anlamları sökmeye başlayacak; o harflerin, sözcüklerin sırrı bilinir olacaktı. Bir sigara yaktı gizlice, içini ısıtmanın en kolay yolu. Derin nefesler aldı. Ya gerçekten kimse yoksa? Bu dünyanın üzerinde hiç kimse kalmamışsa? Pencereden giren ani bir rüzgâr dağınık saçlarını yalayıp evin içinde yok oldu. Meğer kalemiyle saçlarım toplamamış. Gülümsedi. Birisinin kendini izlediği düşüncesi eğlendirici gelmeye başladı şimdi. Saçlarını rüzgârda dağılmaya bırakmış, pencereden dünyaya doğru eğilmiş bir kız... Genç bir kadın. Tuhaf! Yıldızlı göğü biraz daha fazla görebilmek için daha fazla eğildi. Ağrı verici bir duruş. Ve ağrıyla birlikte doğan korkunç bir düşünce: Ya ben yoksam! Burada yok olsam ne fark eder ki? Kim farkına varır ki? Aklına kimse gelmedi. Sonra yine gözetlendiği duygusu. Garip bir biçimde yukarıdan bir yerden kendisine bakıldığını hissediyordu. Düşmanca bir bakış değil. Tam tersine ısıtan, şefkat dolu bir bakış. Sevgilinin bakışı gibi. Bir annenin bakışı gibi. Bir yazarın yarattığı kahramanına baktığı gibi. Güneş doğmuş gibi. Oysa, yıldızlardan başka bir şey yoktu yukarıda. Sonra hiç tanıdık olmayan bir düşünce belirdi zihninde: Acaba şu anda Tanrı beni görüyor mudur? Bana bakıyor mudur? Başının üzerinde büyüyen karanlık dünyanın, sadece bir bakışın sonucu olduğunu hayal edemiyordu, dile dökemiyordu, fakat hissediyordu. Yukarıda bir yerlerde, bir gözün onu izlediğine artık öylesine emindi ki... Başka türlüsü olabilir mi? Bir an için beni unutsa, var olmayı sürdüremem ki... Bu düşünce o kadar heyecan vericiydi ki korkmayı unuttu. Gerginliği geçti. Sanki kuştüyü bir yataktaydı. Ne ağrı, ne sızı. Tabii ya, diyordu kendi kendine, eğer ben buradaysam, gerçekten varsam, Tanrı da var ve beni görüyor, gördüğü için buradayım. Eğer Tanrı yoksa ben de yokum. Tanrı'nın yokluğunun yanında benim yokluğumun ne önemi olabilir! İçi sevinçle doldu. Şarkı söylemek istiyordu, Yalnız olmadığı

için o kadar mutluydu ki, bir süredir pencerede olmadığını fark etmiyordu. Betona çarparken çıkan sesi bile duymamıştı.

III.

Garip tekrarlar üzerine kurulu metinler üzerinde çalışan bir yazar. Birinin kendini izlediği korkusuna kapıldı. Gerilim insanın zihnini bulandırır, bunu biliyordu. Yazdıklarını bir tarafa bırakıp etrafı dinlemeye başladı. Çıt yok. Yazdığı metinlerdeki kaderi paylaşmamak için kendine engel olmaya çalıştı. Çoktandır susmuş olan müzik setini çalıştırdı. Gecenin ikisiydi. Herkes uyuyordu. Bu saatlerde uyanıksa... Bir hikâyeden kaçarken bir başkasına tutsak düştüğünü fark etti. Korkunç bir şey bu, diye mırıldandı. Televizyonu açmaktan ürktü. Belki korkusu geçer diye, ne kadardır böyle yazdığını düşünmeye başladı. Sonra yıldızlara baktı, iyi ki çoğunun adlarını biliyorum diye geçirdi içinden. Çünkü adını bilmeksizin takımyıldızlar görülemez. Bunu daha önce yazmıştı. Bir kadehe menta likörü doldurdu, içini ısıtmanın en kolay yolu. Büyük yudumlar aldı. Sayfanın üzerinde büyümeye başlayıp, karanlığa doğru kaybolan dünya üzerinde yalnız başınaydı sanki. Bu durum gerçekmiş gibi korktu. Birilerini anımsamaya çalıştı boş yere. Saim, Sibel, Tuğrul, Fuat... Hiçbirinin yüzünü canlandıramadı. Birinin kendini izlediği korkusuna kapıldı. Gerilim insanın zihnini bulandırır, bunu biliyordu. Birazdan, kendi tasarladığı déjà vu'lardan birinin içine düşeceğini fark etti: 'Nasıl olabilirdi ki? Sanki bir dizgi hatası oluşmuş da, aynı satırlar, aynı cümleler yinelenmiş gibi. Eğer bir kitapsa bu, kim okuyabilir acaba?' diye kendine sordu. Ya da daha derin bir şeyler sormak istedi, fakat elinden bu kadarı geliyordu. Gökyüzüne saçılmış yıldızların, bilmediği bir dilin harfleri olduğunu hissetti. Bedenindeki benler gibi. Keşke onlarla yazmasını bilseydi... (Yaz!) Hemen yazmaya girişti. Sanki her şeyi eksiksiz ve içinden geldiği gibi yazabilse, o harf-

lerin, sözcüklerin sırrı bilinir olacaktı. Sonra birilerine oku dediğinde... Ya gerçekte kimse yoksa? Bu dünyanın üzerinde hiç kimse kalmamışsa? Telaşla boş sayfaya baktı. Meğer henüz bir sözcük bile yazmamış. Gerçek sandığı şeyler kendi nefesinden başka bir şey değil. Gülümsedi. Birisinin yazdıklarını okuduğu düşüncesi eğlendirici gelmeye başladı şimdi. Yazdığı satırların içine hapsolan bir yazarın ya da iyisi mi, kendini yazar sanan bir öykü kişisinin öyküsü... Adsız, cisimsiz. Tuhaf! Var olduğundan emin olmak için biraz dolaşmaya karar verdi. Her yeri tutulmuş. Ağrı verici bir karar. Ve ağrıyla birlikte doğan korkunç bir düşünce: Ya ben yoksam! Burada yok olsam ne fark eder ki? Kim farkına varır ki? Aklına kimse gelmedi. Sonra yine gözetlendiği duygusu. Garip bir biçimde yukarıdan bir yerden kendisine bakıldığını hissediyordu. Düşmanca bir bakış değil. Tam tersine ısıtan, şefkat dolu bir bakış. Sevgilinin bakışı gibi. Bir annenin bakışı gibi. Bir yazarın yarattığı kahramanına baktığı gibi. Güneş doğmuş gibi. Oysa, yıldızlardan başka bir şey yoktu yukarıda. Sonra çok tanıdık bir düşünce belirdi zihninde: Acaba şu anda Tanrı beni görüyor mudur? Bana bakıyor mudur? Sayfanın üzerinde büyüyen karanlık dünyanın, sadece bir bakışın sonucu olduğunu hayal ediyordu. Yukarıda bir yerlerde, bir gözün onu izlediğine, hatta yazdığına artık öylesine emindi ki... Başka türlüsü olabilir mi? Bir an için beni unutsa, var olmayı sürdüremem ki... Bu düşünce o kadar heyecan vericiydi ki korkmayı unuttu. Gerginliği geçti. Sanki kuştüyü bir yataktaydı. Ne ağrı, ne sızı. Tabii ya, diyordu kendi kendine, eğer ben buraya yazıldıysam, gerçekten varsam, yazar da var ve beni görüyor, gördüğü için buradayım. Fakat bu satırları okuyan biri yoksa ben de yokum, işin komik yanı, bu durumda yazar da yok. İçi acı bir alayla doldu. Şarkı söylemek istiyordu. Yazarını zor duruma soktuğu için o kadar mutluydu ki son cümlenin içinde olduğunu fark etmedi bile.

Murat Gülsoy
BU AN'I DAHA ÖNCE YAŞAMIŞTIM

CAN

"Bu rüyayı hızla gözümün önünden geçirirken fark ettiğim benzerlik, içimdeki korkunun pekişmesine, aklımın bulanmasına neden oldu. Işıkların birdenbire sönmesi... Aniden bastıran karanlık... Şimdi olduğu gibi. Paniğe kapılmak üzere olan zihnimi zorluyor, aklımı ve mantığımı yardıma çağırıyordum. Gecenin bu saatlerinde çalışmaya alışık olmayan zihinsel işlevlerim, yaptıkları acil toplantının sonucunu bildirirlerken pek sağlıklı görünmüyorlardı. Önerileri yalın ve netti: Rüyadasın... İçimi rahatlatmak şöyle dursun, kapıldığım çıldırtıcı dehşeti daha da güçlendiren bu öneriye tüm benliğimle karşı çıkmaya çalışıyordum: Ben rüya görürken asla rüyada olduğumu fark etmem ki."

Rüyalar, imgeler, yanılsamalar, tekrarlanan anlar, göz ve zihin aldatmacaları, yaşanan ve yeniden yaşanan ya da yaşandığı sanılan anlar... ***Murat Gülsoy***, her zamanki usta anlatımıyla okuru gizemli işaretlerin, olayların, imgelerin dünyasına sokuyor. İlk kez tanıştığı birini daha önce görmüş, ilk kez geçtiği sokaktan daha önce de geçmiş, bir an'ı daha önce yaşamış olduğu duygusunu tatmayan var mıdır? Farklı öykülerde ortaya çıkıp okuru şaşırtan kahramanlarıyla ***Murat Gülsoy***, '*zihnin yangın yerinden kurtarılmış parçalar*'ı irkiltici, düşündürücü bir çerçeveyle sunuyor öykülerinde.

esim: HOPPER

ISBN 975-07-0422-
9 789750 704222
http://www.canyayinlari.com

İNDEDİR

006509